Pe 13 ianuarie 2007 s-au împlinit 70 de ani de la jertfa pentru Hristos a martirilor români Ion I. Moța și Vasile Marin, căzuți pe câmpul de luptă de la Majadahonda. 2007 este și Anul Mircea Eliade (născut la 9 martie 1907), liderul cultural al tinerei generații interbelice și autorul unora dintre cele mai frumoase pagini de cinstire a jertfei celor doi martiri ai Crucii. Închinăm acest număr memoriei lui Moța și Marin, iar pe cel următor îl vom închina memoriei lui Eliade.

credință
iubire
speranță

PUNCTE CARDINALE

ANUL XVII
NR. 1-2/193-194
Ianuarie - Februarie 2007
24 PAG. – 3 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINĂ

Circulație în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, GRECIA, FRANȚA, ELVEȚIA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

INAMICUL PUBLIC NUMĂRUL 1?

"Trageți în președinte!" – acesta se pare că este cuvântul de ordine lansat de partenerii de coaliție pe care Traian Băsescu i-a adus la guvernare, și bineînțeles de imaculata opoziție. *Mass-media* din România nu se lasă mai prejos. Conform tradiției, se află în frunte, trăgând din orice poziție asupra președintelui damnat. Speculând gogorița unui bilețel umflată la maximum de actorii presei "libere" și "democratice", dar mai ales "independente", specialiștii-analiști și puzderia de gazetari și comentatori, care învârt opinia publică românească precum porcul dovleacul, fac spume la gură de câteva săptămâni, perpelindu-se de grija a tot ce ne-au adus cei 17 ani de realizări post-decembriste, realizări pe care, vezi Doamne, președintele actual le întinează prin prestațiile sale!

Loviți de o subită amnezie, cavalerul tristei figuri, ex-președintele Emil Constantinescu, și locotenentul său, Mugur Ciuvică, deveniți eroi *post-mortem* (pentru că politic sunt morți demult), acuză întruna.

Au uitat că la sfârșitul unui mandat de bâlbâieli penibile, nereușite fatale și cedări rușinoase în fața opoziției (și în perspectiva unor alegeri anticipate), s-au declarat *knock-out*, recunoscând că "deși au câștigat alegerile, nu au câștigat puterea".

Au uitat că, salutându-le victoria, i-am întâmpinat cu lumânări aprinse, în genunchi, sperând că în sfârșit vom intra și noi în normalitatea istoriei, ceea ce însă nu s-a întâmplat.

Au uitat că, după numai câteva zile, eroul acuzator de astăzi, îmbrățișând teza rivalului său comunist, ne-a declarat că punctul 8 al Proclamației de la Timișoara, pe care-l susținuse în timpul campaniei electorale, nu mai este de actualitate, el fiind un alt fel de președinte, care nu va permite "vânătoarea de vrăjitoare".

Au uitat dezorganizarea, nepotismul și dezgustul care au dus, în cele din urmă, la desființarea unui partid istoric, la apatia și resemnarea electoratului scârbit și dezamăgit, ceea ce a făcut să se prelungească agonia acestei țări cu încă un considerabil număr de ani.

Acestea – uitate sau neuitate – sunt rezultatele reale ale guvernării d-lui Emil Constantinescu, care fără teamă de ridicol, cu tupeul unui fost secretar de partid, ne dă acum lecții și acuză cu obidă, sperând probabil, în constanta lipsă de realism care-l caracterizează, că ar mai putea juca un rol în viața politică (în afară de cel de sperietoare).

Președintele (fără) de onoare al PSD-ului, scos de la naftalină, bătrânul păpușar, sinistra cucuvea, a prins viață și grai la rândul lui, reîncepând să tragă sforile și lansându-și "prostănacii" într-un nou joc de imagine, sau poate – cine știe? – pentru a mai candida a patra oară (căci la el ține).

Că *ei* vor să uite, este normal. Că *noi* am uitat, este criminal. Am uitat de morții evenimentelor din decembrie, am uitat de victimele mineriadelor, am uitat de "Moarte intelectualilor!", am uitat de "Noi muncim, nu gândim". Și am uitat, se pare, și de Constituția țării, care a fost pentru fostul președinte un adevărat preș de șters picioarele, fiind călcată cu cinism în repetate rânduri...

PSD-ul, PRM-ul și PC-ul, vorbind, chipurile, în numele poporului, vor să ne facă părtași la manevrele lor dubioase. Condamnarea comunismului în Parlament i-a dezlănțuit ca pe niște fiare.

Simțind brațul justiției aproape, baronii, mafioții, corupții, torționarii, toate deșeurile comuniste și neo-comuniste, s-au dezlănțuit împotriva "pericolului comun". Lozinca lor este: "Trageți în președinte și în ministrul de justiție!". Dar mi se pare că Dumnezeu face ca gloanțele lor să fie din ce în ce mai oarbe...

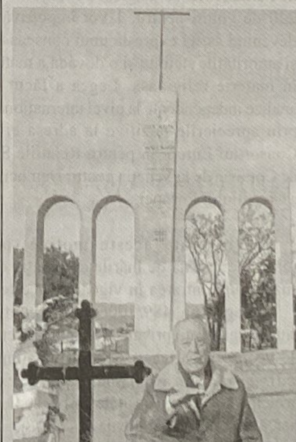
Nu sunt un fan al președintelui și nici al PD-ului. Bineînțeles, d-l Băsescu are punctele lui negre și ar fi multe de spus și despre aceasta. Dar mai cred că prin tot ce a făcut până acum trebuie să recunoaștem că a dovedit măcar consecvență și curaj.

Pentru a fi corecți cu noi înșine, trebuie să avem demnitatea de a-l susține în aceste momente de cumpănă. Căci el reprezintă viitorul mai mult decât toți ceilalți la un loc.

V. IAMANDI

MOȚA și MARIN comemorați în spațiul sacru al monumentului de la Majadahonda, la 70 de ani de la jertfa lor pentru Hristos și pentru adevărata Europă creștină. ***(amănunte în pag. 8)***

Ca parte a societăţii civile, Institutul INTER îşi propune să promoveze armonia inter-confesională şi inter-religioasă într-o societate pe care o dorim bazată pe valoarea toleranţei şi într-un context european marcat de o bogată experienţă religioasă.

Salutăm apariţia Legii nr. 489/2006 privind libertatea religioasă şi regimul general al cultelor. Această lege pune capăt regimului comunist din România aplicat relaţiilor dintre stat şi cultele religioase, perpetuat după 1989 prin prevederile rămase în vigoare ale Decretului nr. 177/1948, şi oferă un cadru adecvat pentru o integrare de succes a României în Uniunea Europeană, fiind bazată pe un model perfect compatibil cu cel existent în alte state membre UE.

Legea nr. 489/2006 stabileşte o serie de principii care afirmă fără echivoc neutralitatea statului român în raport cu toate cultele religioase şi instituie garanţii explicite pentru afirmarea pe deplin a libertăţilor religioase, aşa cum acestea sunt definite în convenţiile internaţionale privind drepturile omului la care România este parte.

Printre cele mai importante prevederi ale acestei legi menţionăm: garantarea libertăţii religioase, în multiplele ei forme, exercitate individual sau colectiv; rolul cultelor religioase de parteneri sociali ai statului şi de furnizori de servicii sociale; egalitatea tuturor cultelor în faţa legii şi a autorităţilor publice; instituirea unui nou regim de finanţare a cultelor, bazat pe transparenţă şi subsidiaritate; instituirea unei noi forme de exprimare a libertăţii religioase prin asociaţiile religioase; prevederi privind patrimoniul cultelor, inclusiv statutul bunurilor sacre; prevederi privind învăţământul organizat de culte; instituirea principiului potrivit căruia orice modificare sau completare a acestei legi poate fi făcută doar cu consultarea prealabilă a cultelor religioase.

Această lege recunoaşte existenţa a 18 culte religioase în România, oferindu-le garanţii în ceea ce priveşte autonomia lor faţă de stat. Nici o altă lege din statele membre ale Uniunii Europene nu instituie garanţii în ceea ce priveşte exprimarea libertăţii religioase pentru un număr atât de mare de culte. Recunoaşterea acestor culte de către statul român este consecinţa directă a existenţei unui spaţiu inter-confesional bogat în experienţe istorice de convieţuire paşnică.

Legea nr. 489/2006 a fost supusă iniţial unei ample dezbateri publice cu reprezentanţi ai tuturor formelor de manifestare a libertăţii religioase, ai mediului academic şi ai societăţii civile şi a fost votată de Parlamentul României cu o majoritate concludentă: 220 de voturi pentru, 1 vot împotrivă şi o abţinere, devenind astfel expresia unui consens larg între culte şi autorităţile statului şi o dovadă a maturităţii politice în materie religioasă. Legea a făcut obiectul unor analize independente la nivel internaţional, concretizate prin aprecierile pozitive la adresa ei exprimate de Consorţiul European pentru Relaţiile Stat-Biserică şi de Comisia de la Veneţia pentru Democraţie prin Drept a Consiliului Europei.

Din toate aceste motive, ne exprimăm surprinderea faţă de luările de poziţie care s-au făcut auzite după intrarea în vigoare a acestei legi.

Legea nr. 489/2006 a fost contestată de mai multe organizaţii private şi a făcut obiectul unor puncte de vedere negative şi deopotrivă simplificatoare în *mass-media* din România, datorită existenţei unor principii a căror necesitate într-o societate democratică a fost pusă la îndoială.

Este vorba în primul rând de art. 13/alin. 2 potrivit căruia "în România sunt interzise orice forme, mijloace, acte sau acţiuni de defăimare şi învrăjbire religioasă, precum şi ofensa publică adusă simbolurilor religioase". S-a afirmat că o asemenea prevedere este abuzivă, anti-europeană şi anti-democractică, iar aplicarea ei va duce la interzicerea unor creaţii artistice care au o componentă religioasă. De asemenea, contestarii acestei legi au anunţat că vor ataca la Curtea Constituţională şi la Curtea Europeană a Drepturilor Omului o asemenea prevedere.

Este necesar să subliniem că art. 13/alin. 2 este perfect compatibil cu prevederile constituţionale româneşti: potrivit art. 30/alin.7 din Constituţie "sunt interzise de lege... îndemnul la ură naţională, rasială, de clasă sau religioasă". De asemenea, art. 29/alin.4 din Constituţie prevede că "în relaţiile dintre culte sunt interzise orice forme, mijloace, acte sau acţiuni de învrăjbire religioasă".

COMUNICAT INTER 2006

ÎN MATERIE RELIGIOASĂ, ROMÂNIA A INTRAT CU DREPTUL ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Cât priveşte compatibilitatea între prevederea menţionată mai sus din Legea nr. 489/2006 şi Convenţia Europeană a Drepturilor Omului, libertatea religioasă este garantată prin articolul 9, fiind făcută precizarea că aceasta poate face obiectul unor restrângeri, cu condiţia ca acestea să constituie "măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru [...] protejarea drepturilor şi libertăţilor altora". Libertatea de exprimare este garantată prin art. 10 al Convenţiei, putând fi supusă unor restrângeri care constituie "măsuri necesare, într-o societate democratică pentru [...] protecţia reputaţiei sau a drepturilor altora".

Cu alte cuvinte, atât libertatea religioasă, cât şi cea de exprimare nu sunt privite în sistemul european de garantare a drepturilor omului ca fiind drepturi absolute, Convenţia având în vedere şi acele situaţii în care cele două libertăţi se pot găsi într-o situaţie de incompatibilitate relativă. Acesta reprezintă de fapt şi fundamentul teoretic care a stat la baza redactării art. 13/alin. 2 din Legea nr. 489/2006, această prevedere ţinând cont şi de contextul internaţional recent marcat de intoleranţă la adresa unor minorităţi religioase. Mai mult, jurisprudenţa CEDO confirmă că, în unele situaţii, "respectul pentru sentimentele religioase ale credincioşilor garantat de articolul 9 poate fi considerat a fi violat prin descrierea provocatoare a obiectelor venerate din punct de vedere religios, iar asemenea descrieri pot fi privite ca fiind violări cu rea-credinţă a spiritului de toleranţă, care este o caracteristică a societăţii democratice" (*Otto-Preminger-Institut contra Austria*, 1994). Această jurisprudenţă a fost confirmată ulterior în *Wingrove contra Regatul Unit* (1996) sau *Dubowska şi Skup contra Polonia* (1997).

Nu numai Consiliul Europei şi-a exprimat preocuparea faţă de limitele libertăţii de exprimare în materie religioasă, ci şi Uniunea Europeană. Astfel, Directiva nr. 89/552/CEE prevede (art. 22): "Statele membre trebuie să instituie garanţii pentru ca emisiunile [transmise prin televiziuni] să nu conţină nici o incitare la ură bazată pe rasă, sex, religie sau naţionalitate".

Considerăm că art. 13/alin. 2 din Legea nr. 489/2006 nu va putea constitui fundament pentru interzicerea arbitrară şi apriorică a creaţiilor artistice. De altfel, această normă nu face altceva decât să traducă în legislaţia românească jurisprudenţa CEDO în materie şi principiile UE, nefiind acompaniată de sancţiuni explicite care ar putea fi aplicate.

Un al doilea motiv de contestare a Legii nr. 489/2006 îl reprezintă condiţiile de înregistrare a asociaţiilor religioase, considerate a fi restrictive şi nedemocratice, contrare reglementărilor europene.

Declaraţia Universală a Drepturilor Omului garantează libertatea religioasă în art. 18, precizând că aceasta poate fi manifestată "singur sau împreună cu alţii". Acesta este de altfel şi sensul art. 9 din CEDO, citat mai sus: dreptul de a-şi manifesta religia poate fi exercitat "în mod individual sau colectiv". Acestea reprezintă standardele internaţionale aplicabile în materia exercitării colective a libertăţii religioase. Nu există nici un standard internaţional în privinţa formelor alese la nivel naţional pentru exercitarea colectivă a acestei libertăţi: fiecare stat este liber să aleagă forma pe care doreşte să o garanteze: cult, asociaţie sau comunitate religioasă, grup religios etc. Legea nr. 489/2006 introduce, pentru prima oară în sistemul normativ românesc, un sistem nou de garantare a dreptului de asociere în materie religioasă, prin care sunt protejate grupările religioase, ca formă de organizare fără personalitate juridică, asociaţiile religioase, persoane juridice de drept privat şi cultele care sunt recunoscute prin efectul legii. Este vorba de un "sistem cu două trepte", practicat cu succes în mai multe state din Uniunea Europeană (Austria, Germania, Italia, Spania, Portugalia etc.).

O asociaţie religioasă trebuie să fie alcătuită, potrivit Legii nr. 489/2006, din cel puţin 300 de persoane. Apreciem că stabilirea acestui număr care reprezintă 0,000014 din populaţia României este mai mult decât rezonabilă şi permite exercitarea fără restricţii a libertăţii religioase în mod colectiv. Trebuie amintit în acest context că, la ora actuală în România, funcţionează peste 1000 de asociaţii şi fundaţii cu caracter religios, înregistrate în baza Legii nr. 21/1924 sau, ulterior, a O.G. nr. 26/2000. Pe baza noilor prevederi ale Legii privind libertatea religioasă şi regimul general al cultelor, toate aceste forme de organizare vor putea solicita recunoaşterea calităţii de asociaţie religioasă. Asociaţiile religioase beneficia-ză de facilităţi fiscale potrivit Codului fiscal şi, în multe aspecte, sunt asimilate cultelor religioase recunoscute (vezi art. 44/alin.2 din Legea nr. 489/2006).

Având în vedere aspectele de mai sus, considerăm că Legea nr. 489/2006 vine în întâmpinarea nevoii de armonizare a legislaţiei româneşti cu cea aplicabilă în alte state membre ale Uniunii Europene şi corespunde tuturor standardelor fixate la nivel internaţional care garantează exercitarea libertăţii religioase, în mod individual sau colectiv. Din acest motiv, orice contestare a acestei legi pe motiv de incompatilitate cu valorile europene pe care România trebuie să le respecte nu poate fi făcută decât prin ignorarea realităţilor juridice şi confesionale existente.

Considerăm, de asemenea, că această lege poate servi drept model şi altor state aflate în vecinătatea României care doresc să reglementeze raporturile între stat şi formele de exprimare a libertăţii religioase în spirit european.

Consecvent propriilor scopuri propuse, Institutul INTER va monitoriza cu discernământ civic şi academic aplicarea transparentă a Legii nr. 489/2006 privind libertatea religioasă şi regimul general al cultelor.

Semnează:

Lect. Univ.Dr. Paul BRUSANOWSKI, Universitatea Lucian Blaga, Sibiu, membru INTER; Lect. Univ. Dr. Gheorghe BUTA, Judecător, Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, membru INTER; Conf. Univ.Dr. Radu CARP, Universitatea din Bucureşti, membru INTER; Lect. Univ. Dr. Picu OCOLEANU, Universitatea din Craiova, membru INTER; Lect. Univ.Dr. Radu PREDA, Universitatea Babeş – Bolyai, Cluj, membru INTER

CONDAMNARE FĂRĂ PROCES

Nu mă număr printre cei care s-au entuziasmat atunci când, pe 18 decembrie trecut, preşedintele României a condamnat "oficial", de la tribuna Parlamentului, regimul comunist din România, după cum nu m-am numărat nici printre cei care s-au entuziasmat când, cu cir,ca opt luni mai înainte, tot preşedintele, anunţase crearea "Comisiei Tismăneanu" care să-i furnizeze argumente "irefutabile". Motivele pentru care nu m-am etuziasmat atunci când a fost anunţată crearea Comisiei amintite le-am înşirat într-un articol publicat la timpul respectiv. Pe unele dintre ele le voi relua pe scurt, pentru aducere aminte.

În primul rând, puneam atunci la îndoială oportunitatea creării unei astfel de Comisii, deoarece acest lucru îl faci doar când ai dubii în legătură cu problema în cauză. Or, este evident pentru toată lumea de bună-credinţă că regimul comunist din România (şi nu numai) a fost un regim criminal şi că efectele lui au fost catastrofale pentru devenirea istorică a poporului român. Nimeni nu mai pune astăzi la îndoială această evidenţă. Poate doar cei implicaţi în crimele şi fărădelegile săvârşite atunci şi, bineînţeles, cei de rea-credinţă. Ceea ce, cu siguranţă, nu este cazul preşedintelui Băsescu. De altfel, dumnealui a dovedit, în mai multe rânduri, prin declaraţii sau chiar prin luări de poziţie, că nu se îndoieşte de această evidenţă. Atunci pentru ce i-a mai trebuit Comisie? Ce-i putea aduce nou raportul întocmit de aceasta faţă de ceea ce se ştia şi era deja contabilizat? S-ar putea răspunde că rolul acestei comisii a fost acela de a centraliza şi sistematiza informaţiile deja existente. Or, numai sinteză nu poate fi considerat acest "Raport final" de aproape 700 de pagini...

Primele mai bine de 150 de pagini sunt absolut de prisos pentru ceea ce trebuia să fie acest Raport. Ele debutează cu un fel de istorie a Partidului Comunist din România, începând „de la paşopt" (adică de la înfiinţarea acestuia, în 1921) şi până la instaurarea prin forţă a noului "regim" cu ajutorul tancurilor sovietice, prin cucerirea pas cu pas a tuturor sectoarelor vieţii sociale româneşti (armată, economie, cultură etc.) în paralel cu destructurarea societăţii civile şi formarea noilor organizaţii de masă după model sovietic. Sunt relatate apoi pe larg, cu un inutil lux de amănunte, luptele intestine din interiorul partidului (demascări, excluderi, arestări etc), după acapararea de către acesta a întregii puteri. Abia în capitolul II – care începe cu pagina 157 – este abordat subiectul pentru care a fost formată "Comisia prezidenţială", iar ceea ce trebuia să fie o prezentare sintetică şi concisă a crimelor şi samavolniciilor comise de acest aberant regim se întinde dezlânat pe mai bine de 500 de pagini, aşa încât cred că nu le-a fost deloc uşor celor care au avut sarcina ca pe baza acestui noian de informaţii să realizeze sinteza pe care a prezentat-o preşedintele în faţa Camerelor reunite ale Parlamentului şi a întregii ţări.

În al doilea rând, încă de pe atunci, mi s-a părut suspectă numirea d-lui Vladimir Tismăneanu ca preşedinte al acestei comisii. Nu puneam la îndoială atât competenţa acestuia ca politolog şi speciaist în istoria comunismului din Europa Răsăriteană, cât putinţa sa de a fi obiectiv. Căci atât trecutul şi formaţia sa intelectuală (să nu uităm că este vlăstar al nomenclaturii comuniste), cât şi originea sa evreiască nu-i permit acest lucru. Dar probabil că tocmai de aceea i-a şi fost recomandat d-lui Băsescu pentru această „misiune". Dacă tot trebuia făcută o comisie, nu era oare mai nimerit ca preşedinte al acesteea să fi fost desemnat cineva care, competent fiind, să fi şi suferit din plin rigorile obsedantului regim? Căci oameni dintre aceştia, capabili să se achite exemplar de o asemenea sarcină, s-ar fi găsit cu siguranţă. Alexandru Zub, de pildă, care, pe lângă faptul că este istoric (şi nu unul de mâna a doua), a fost şi deţinut politic. Sau de ce nu s-a apelat la Paul Goma, figură proeminentă a disidenţei româneşti? Răspunsul este simplu: pentru că nu au vrut să rişte. Căci cu o persoană „nesigură" în fruntea comisiei se putea comite o impardonabilă "incorectitudine politică", şi anume scoaterea în evidenţă a rolului deloc de neglijat jucat de evrei în "opera" de comunizare a României, precum şi în comiterea samavolniciilor şi crimelor de mai târziu.

Apropo de Paul Goma. Dacă pentru preşedinţia amintitei comisii incomodul disident nu era indicat pentru că nu prezenta încredere, în schimb s-a considerat că prezenţa lui printre membrii acesteia ar da bine, deoarece atât trecutul, cât şi personalitatea sa i-ar spori credibilitatea. De aceea, încă de la început, "artizanii" comisiei s-au gândit şi la el. Se pare că cel căruia i-a venit această idee a fost chiar preşedintele Băsescu, căci iată ce spune d-l Tismăneanu în prima scrisoare (datată 5 aprilie 2006) din corespondenţa pe care a purtat-o prin *e-mail* cu disidentul român de la Paris, pe această temă: "Dragă domnule Goma, Vă scriu în legătură cu formarea comisiei prezidenţiale pentru analiza dictaturii comuniste, anunţată astăzi, în urmă cu o oră. Deopotrivă preşedintele Băsescu şi subsemnatul (care voi coordona comisia) am fi onoraţi dacă aţi accepta să faceţi parte. Dl. Băsescu ar dori să vă caute personal la telefon şi să vă invite".

Goma acceptă, în principiu, dar pune unele condiţii, printre care şi repararea de către Statul român, deci de către preşedinte, a nedreptăţilor care i s-au făcut (e vorba, printre altele, de retragerea cetăţeniei şi de excluderea sa din Uniunea Scriitorilor). Schimbul de mesaje dintre cei doi continuă, dar între timp d-l Tismăneanu (care îl cunoştea, pare-se, încă din studenţie pe Goma ştiind cât de bătăios şi de "cârcotaş" este) s-a gândit, prntru a nu avea surprize, să-i rezerve doar un rol decorativ în această "întreprindere", căci iată ce-i scrie pe ziua de 10 aprilie: "Scopul Comisiei: o sinteză ştiinţifică despre tragedia României sub comunism. Pe baza ei, TB va pronunţa condamnarea. Rolul d-voastră: mai ales pe tema represiunilor, studenţimea, intelectualii. Nu trebuie să scrieţi: aţi scris ce trebuia scris". Paul Goma înţelege aluzia şi comentează maliţios: "Este pentru întâia oară când V. Tismăneanu îmi trasează sarcini: Eu nu va trebui să (mai) scriu, pentru că am scris ceea ce trebuia scris... În limba română se traduce: D-ta, Goma, stai pe scaun la prezidiu, însă nu iei cuvântul – l-ai tot luat, ai spus ceea ce aveai de spus!..."

În misivele următoare se observă că relaţiile dintre cei doi se tensionează, fiecare amintindu-şi că a fost jignit cândva de celălalt. Disidentul român îşi aminteşte, de pildă, că Vl. Tismăneanu îl acuzase, cu un an în urmă, de antisemitism şi reproduce, spre edificare, un text publicat de acesta în *Timpul* din februarie 2005: "Paul Goma, sâcâit de atenţia de care se bucură comunitatea evreiască, deranjat de comemorarea la nivel mondial a Holocaustului, îşi doreşte ca de aceeaşi atenţie să se bucure şi victimele bolşevismului. Această formă de *gelozie etnică* [subl. ne aparţine, pentru că sintagma este interesantă] e foarte greu de înţeles... Generalităţile şi acuzele nefondate la adresa evreilor din Basarabia, care s-ar fi dezis de România Mare, care ar fi participat la impunerea forţată a comunismului şi ar fi devenit, începând cu 1940, «călăii» românilor din Basarabia şi Bucovina de Nord şi apoi, din 1944, ai locuitorilor din România – sunt manifestări clar antisemite, care nu-i fac nici o onoare disidentului Paul Goma".

În cele din urmă, d-l Tismăneanu, dându-şi probabil seama că nu va putea colabora fructuos cu incomodul disident, pretextând că acesta i-ar fi publicat anumite scrisori personale fără a-i cere acordul şi că l-ar fi şi jignit pe deasupra, rupe colaborarea cu el, scriindu-i următoarele: "Comisia Prezidenţială va opera în conformitate cu standardele academice şi ştiinţifice; *modus operandi* practicat de Dvs pe website, cel puţin în ce mă priveşte, intră în totală contradicţie cu aceste standarde. În atari condiţii, din moment ce Dvs. îmi negaţi credibilitatea ştiinţifică şi morală şi folosiţi la adresa mea un limbaj inacceptabil, lezându-mi demnitatea umană, mă văd silit să vă aduc la cunoştinţă prin prezenta scrisoare că îmi retrag invitaţia făcută cu deplină bună-credinţă şi că întrerup relaţiile mele cu Dvs". De observat că d-l Tismăneanu îşi arogă discreţionar dreptul de a retrage o invitaţie făcută, după propria-i mărturisire, de preşedintele Băsescu (sau *şi* de preşedintele Băsescu).

Mai sunt însă şi alte motive (de data aceasta de natură morală) pentru care d-l Tismăneanu n-ar fi trebuit pus în fruntea unei asemenea Comisii. Să nu se uite că dumnealui descinde tocmai din sistemul împotriva căruia a strâns probe pentru a fi condamnat ca regim criminal. *S-a format* în acel sistem şi a fost, până la 30 de ani, *beneficiarul* acelui sistem. Un om integru şi cu principii nu ar fi acceptat să facă parte dintr-o astfel de comisie, fie şi numai pentru a evita să "condamne" memoria părinţilor săi. Să fi lăsat pe alţii să o facă, dacă într-adevăr era nevoie. A făcut-o totuşi el, pentru a demonstra, vezi Doamne, cât de ataşat este actualei sale "profesiuni de credinţă". Şi a făcut-o fără a avea remuşcări. Întrebat de un ziarist dacă pomenirea numelui tatălui său nu constituie cumva un act de trădare, el a răspuns senin: "N-am trădat nimic. Aş fi trădat adevărul dacă nu-i pomeneam numele". Ce mai? Comportament specific de pionier educat să-şi denunţe părinţii!

De asemenea, profilul moral al d-lui Tismăneanu poate fi uşor desluşit şi din comportamentul său faţă de fostul preşedinte Ion Iliescu. Cu nici trei ani în urmă, dumnealui cosmetiza, în *Marele Şoc*, contra cost bineînţeles, imaginea "bătrânului bolşevic", ajutându-l să-şi rescrie autobiografia. Atunci îşi justifica prestaţia spunând cu nonşalanţă că "ultimii ani au produs, în cazul d-lui Iliescu, schimbări de mentalitate şi comportament ce nu pot fi ignorate", pentru ca acum să afirme cu aceeaşi nonşalanţă că "pentru PSD ar fi fost o oportunitate extraordinară să se delimiteze de spiritul bolşevic pe care îl reprezintă Ion Iliescu". Deocamdată atât, deşi ar mai fi şi alte observaţii de făcut în legătură profilul moral al d-lui Tismăneanu.

(continuare în pag. 6)

Demostene ANDRONESCU

OLIGARHIA SALVEAZĂ IDEOLOGIA

Singurătatea "vârfului de lance". Până la urmă, cu ce condamnări se lasă celebra condamnare a comunismului de către preşedintele Băsescu?

Solicitarea susţinerii de către camerele reunite ale Parlamentului a declaraţiei de condamnare a comunismului „în spiritul rezoluţiei 1481 a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei din 25 ianuarie 2006" este irealizabilă. Chiar APCE a ratat condamnarea comunismului; acum un an, recomandarea suedezului Göran Lindblad (PPE) a picat la vot în Parlament, astfel încât executivul UE nu a mai avut ce (şi pe cine) „executa". Mult mai edificator pentru identitatea comunistoidă a Uniunii Europene este faptul că statul bulgar a fost condamnat astă-primăvară de CEDO pentru că justiţia bulgară a refuzat înregistrarea oficială a Partidului Comunist Bulgar.

În Parlamentul României, PRM, PSD, PC au făcut deja front comun în apărarea comunismului (ceea ce constituie o atitudine curat „europeană"!), iar PNL devine tot mai conciliant faţă de opoziţie pentru a-i asigura „supravieţuirea" premierului Tăriceanu (care cochetează cu iniţiativa PSD de suspendare a preşedintelui Băsescu).

Probabil că preşedintele Băsescu (care i-a dat recent peste bot şi şefului diplomaţiei ruse) scontează pe sprijinul american, dar uite că preşedintele Bush, după ce „a privit în ochii lui Putin" şi a constatat că „e un om bun", recomandă (în discursul său de la Riga) intensificarea „cooperării" între NATO şi Rusia. Din declaraţiile contradictorii ale preşedintelui american, făcute de acesta cu ocazia invitării României de a adera la NATO („România – punte către Rusia" *versus* „România – vârful de lance al Europei extinse către Est, într-un mod semnificativ"), s-ar părea că Băsescu îşi asumă (de unul singur) postura vârfului de lance (adecvată impulsivităţii sale), în timp ce Bush, mai diplomat, preferă să se facă frate cu Putin până când trece „puntea"...

„Rămăşiţele" care ne conduc... În repetate rânduri, preşedintele Băsescu a constatat că „toate segmentele vieţii noastre sociale, politice, economice, media, sunt puternic afectate de rămăşiţele comunismului (un fel de a spune că, de fapt, „rămăşiţele" controlează societatea la toate palierele) şi că „foarte mulţi dintre oamenii puterii comuniste sunt oameni cu o putere economică extraordinară". Cum pot fi deposedate „rămăşiţele" de puterea lor economică şi de controlul politic şi mediatic pe care-l exercită, preşedintele nu ne spune nici măcar în discursul său de condamnare a comunismului. În aceste condiţii, problema de fond nu se limitează la condamnarea zgomotoasă a sistemului (care a mai fost condamnat declarativ şi ineficient şi de preşedintele Constantinescu, şi de PNŢCD), ci reclamă deopotrivă condamnarea oligarhiei comunisto-securiste a statului nostru de acum „european". Nici propunerile Comisiei de Analiză (vizând comemorări, monumente, muzee, expoziţii, enciclopedii şi manuale anti-comuniste), nici iniţiativele legislative susţinute de preşedintele Băsescu (privind anularea condamnărilor şi a pedepselor cu închisoarea pe motive politice, acordarea cetăţeniei române celor cărora le-a fost retrasă de statul totalitar, modificarea legii arhivelor) nu ameninţă cu nimic libertatea, averea şi puterea voiculeştilor, meleşcanilor, stolojenilor care, în continuare, ne croiesc „viitorul luminos"...

În lipsa măsurilor anti-oligarhice, condamnarea formală a comunismului e doar o spectaculoasă lovitură de imagine cu ajutorul căreia Securitatea „creştin-democrată" îşi face intrarea cu surle şi tobe în PPE.

Punerea comuniştilor cu botul pe labe s-ar putea rezolva deocamdată prin emiterea unei Ordonanţe de Urgenţă privind interzicerea organizaţiilor şi simbolurilor cu caracter marxist, comunist, „naţionalist"-comunist, ca şi interzicerea promovării cultului persoanelor „vinovate de săvârşirea unor infracţiuni împotriva păcii şi omenirii". Să-i vezi atunci pe „psalmiştii" C. V. Tudor şi Adrian Păunescu înghiţindu-şi ditirambii la adresa lui Ceauşescu! Şi pe toţi „politologii" de la „Ştefan Gheorghiu", sau „analiştii" de la *Scânteia*, înghiţindu-şi profeţiile! În acest sens, modelul legislativ a fost creat chiar din iniţiativa şi sub presiunea Comisiei Wiesel: Ordonanţa de Urgenţă nr. 31/13 martie 2002. Nu trebuie decât ca în textul respectiv, „pedepsirea cu închisoarea (de la 6 luni la 5 ani) şi interzicerea unor drepturi pentru cei care neagă în public Holocaustul" să fie extinsă şi asupra celor care neagă Holocaustul comunist, condamnarea urii de rasă să fie extinsă şi asupra urii de clasă, iar o dată cu „ideologia fascistă, rasistă sau xenofobă" să fie condamnată şi ideologia marxist-leninistă, cu mutaţiile ei staliniste, maoiste, ceauşiste...

Marxişti au fost, marxişti sunt încă... În discursul de condamnare a comunismului ţinut în Parlament de preşedintele Băsescu nu este însă condamnat decât leninismul, nu şi marxismul, de parcă marxismul ar fi o naivă filozofie idealistă, fără nici o legătură cu comunismul: „România a suferit consecinţele *aplicării dogmelor leniniste*"; „conducătorii comunişti din România au rămas *fideli preceptelor de bază ale leninismului ca tehnică de control şi menţinere a totalitarismului* bazat pe utopia falsului [sic!] egalitarism social"; „*pretinzând că împlineşte dezideratele marxismului*, regimul a tratat o întreagă populaţie ca pe o masă de cobai supuşi acestui experiment de inginerie socială".

De ce procedează astfel preşedintele Băsescu? Poate că atât îi îngăduie sechelele comuniste... Sau poate că nu vrea să-i supere pe (neo)marxiştii (sau menşevicii – cum ar spune Vladimir Bukovski) care conduc Uniunea Europeană... Sau poate că blamând „utopia *falsului* egalitarism social", atribuită doar leniniştilor, d-l Băsescu continuă să creadă în adevăratul egalitarism, de sorginte marxistă...

Cert este că, în viziunea „anti-comunistă" a preşedintelui, leninismul nu a făcut decât *să întineze* valorile şi idealurile marxismului...

(Într-un discurs ulterior, ţinut la Cotroceni, preşedintele Băsescu a dezincriminat mai explicit marxismul – studiat şi după căderea comunismului în universităţile europene... Căutând textul cu pricina pe site-ul prezidenţial – unde ar trebui să fie afişate integral toate discursurile şi interviurile preşedintelui –, am constatat însă că în legătură cu acest discurs nu există decât parafraze şi extrase din care lipsesc pasajele referitoare la disculparea marxismului. În virtutea dreptului de acces la informaţiile publice, am solicitat prin e-mail textul integral al discursului de la Cotroceni, dar *webmaster*-ul Florina Iacobescu s-a făcut că nu înţelege, trimiţându-mă la discursul preşedintelui din Parlament. La solicitările şi precizările mele ulterioare cu referire la discursul de la Cotroceni, nu din Parlament, nu am mai primit însă nici un răspuns...)

Doctrina urii. Spre ştiinţa d-lui Băsescu şi a celorlalţi marxişti care nici „usturoi" n-au mâncat şi nici gura nu le miroase a c...omunism, precizez că ceea ce diferenţiază marxismul de toate celelalte doctrine este *ura* (de clasă) pusă în *practică* (revoluţionară) în scopul declarat al transformării societăţii. Din această perspectivă, a urii faţă de întreaga omenire, faţă de Dumnezeu şi faţă de tot ce este sfânt, se cerne scrisul lui Marx. Marxismul nu este o nevinovată utopie, pentru că ceea ce reproşează Marx şi Engels tuturor filozofilor care i-au precedat este că toţi aceştia s-au limitat la a gândi (contempla) lumea, în timp ce, spre deosebire de ei, marxismul îşi propune *a o schimba*. Practica urii (la care este asmuţită drojdia societăţii!) este definitorie pentru identitatea acestei „filozofii". Apanajul marxismului, conform *Manifestului Partidului Comunist* (pe care nu Lenin l-a scris, d-le Băsescu, ci protejaţii Marx şi Engels!), constă în sprijinirea de către comunişti a „oricărei mişcări revoluţionare *împotriva orânduirii sociale şi politice existente*", „declarând făţiş că ţelurile lor pot fi atinse *numai prin doborârea violentă a întregii alcătuiri sociale de până acum*". Fie şi numai prin aceste paragrafe definitorii, marxismul intră sub incidenţa OUG din 13 martie 2002 (mai sus citată) care condamnă „recurgerea la violenţă pentru schimbarea ordinii constituţionale sau a instituţiilor democratice" şi „săvârşirea unor infracţiuni contra păcii şi a omenirii" – puse însă, până în prezent, numai în cârca Dreptei... A-l culpabiliza numai pe Lenin, scoţându-i basma curată pe Marx şi Engels ca „simpli" teoreticieni ai comunismului, e ca şi când l-ai condamna numai pe Hitler ca practicant al rasismului, care doar ar fi „întinat" teoria lui Alfred Rosenberg... Teoreticienii urii de rasă şi de clasă sunt însă cel puţin tot atât de vinovaţi ca şi „practicanţii" respectivelor doctrine. Pe lângă asta, nici doctrinarii comunismului n-au fost nişte idealişti izolaţi în turnul de fildeş, ci au pus umărul din plin la doborârea ordinii constituţionale din Germania! Faptul că marxiştii n-au izbutit să facă în Germania ceea ce au izbutit Troţki şi Lenin (pe baza doctrinei marxiste!) în Rusia nu îi disculpă pe aceştia, după cum nici Alfred Rosenberg nu a fost disculpat la Nürnberg. Marxismul nu este altceva decât comunism (nici măcar „cu faţă umană"!), iar cocoloşirea şi promovarea lui în spirit „european" va continua să facă prăpăd, pentru că se vor găsi, la o adică, destui „lenini" în libertate care să profite de metehnele şi tensiunile unei societăţi puternic polarizate (precum cea românească, de pildă), în care clasa de mijloc e sublimă pe hârtie, dar lipseşte cu desăvârşire...

Comunismul s-a prăbuşit doar peste unii... Alte afirmaţii din discursul prezidenţial, care pot fi puse sub semnul întrebării, sunt cele referitoare la momentul înfiinţării şi la cel al prăbuşirii comunismului în România. Comunismul nu s-a „înfiinţat pe bază de dictat" în România în anii 1944-1947. În această perioadă comuniştii au acaparat puterea. Comunismul a apărut însă după primul război mondial în aproape toată Europa, ceea ce a provocat riposta dreptei naţionaliste în ţările ameninţate. În România, pătrunderea comunismului l-a determinat pe liderul de atunci al PNL, Ion I. C. Brătianu, să recurgă la scoaterea în ilegalitate a PCR, în 1924. „Măsura este însă doar parţial eficace. În cele mai multe cazuri, comuniştii vor continua sa-şi desfăşoare activitatea la adăpostul unor organizaţii dispuse să-i ia sub aripa lor protectoare. La noi, în perioada interbelică, Partidul Naţional Ţărănesc s-a dovedit a fi o gazdă ospitalieră pentru membrii Partidului Comunist" (*cf.* Gabriel Constantinescu – *Şah la rege*, Ed. Christiana, Buc., 2007). Ca urmare a acestui colaboraţionism, comuniştii au avut un cuvânt destul de greu de spus în cadrul loviturii de stat de la 23 august 1944, reuşind să-l determine pe regele Mihai să-l „livreze" duşmanului sovietic pe mareşalul Antonescu – capul armatei române aflate în plin război anti-comunist cu URSS.

Comunismul nu s-a prăbuşit în 1989 – aşa cum afirmă d-l Băsescu în consens cu „emanaţii" aşa-zisei „revoluţii" (din a căror guvernare a făcut şi el parte ca subsecretar de stat, şef al Departamentului Transporturi Navale din Ministerul Transporturilor, şi apoi ca ministru al Transporturilor). Dacă procurorul Dan Voinea s-ar fi ţinut mai puţin de interviuri şi mai mult de anchetele care i-au fost încredinţate, am fi dispus astăzi de mai multe date *oficiale* cu privire la diversiunea şi lovitura de stat din decembrie 1989, prin care România a trecut de la o feroce dictatură comunistă la comunismul „cu faţă umană" bazat, sub conducerea lui Ion Ilici Iliescu, pe conceptele gorbacioviste de *glasnost* şi *perestroika*. Atunci când Petre Roman a încercat să rupă legătura „ombilicală" cu Moscova şi să înscrie economia României pe orbita capitalismului, batalioanele de mineri, conduse de ofiţeri de Securitate loiali lui Ion Iliescu, l-au debarcat cu forţa pe premierul pro-occidental. Ordinea perestroikistă a fost reinstaurată prin numirea ca prim-ministru a lui Teodor Stolojan, unul dintre „pretinii" de nădejde din anturajul lui Ceauşescu, Iliescu şi Băsescu deopotrivă.

S-a prăbuşit comunismul în România? Numai peste unii...

Când vom vedea după gratii primele loturi de inculpaţi la un Nürnberg anti-comunist – numai atunci vom putea că s-a făcut efectiv dreptate. Deocamdată, în loc să beneficiem de importul democraţiei liberale din Vest, asistăm la exportul „ordinii" kaghebiste în Europa şi la concubinajul modului de producţie capitalist cu ideologia marxistă. În rest, (tot mai puţină) pâine şi (tot mai mult) circ...

Traian Călin UBA

CELE DOUĂ ROMÂNII

Gabriel CONSTANTINESCU

În luna martie a anului 2006, un număr impresionant de organizații și asociații din societatea civilă – practic societatea civilă în totalitatea ei –, precum și aproape 400 de semnatari în nume propriu, personalități prestigioase din rândurile oamenilor de cultură, elitele reprezentative ale României postdecembriste, adresau un „Apel" președintelui țării, Traian Băsescu, prin care cereau șefului statului să-și exercite „funcția de mediere între stat și societate", funcție prevăzută de Constituție, și de la înălțimea supremei demnități în stat să condamne în numele poporului român regimul comunist ca ilegitim și criminal. După expunerea convingătoare a motivelor care făceau imperioasă condamnarea, în termeni fermi, a regimului comunist, „Apelul" se încheia cu precizarea efectelor salutare pentru unitatea poporului român pe care le va avea actul solemn solicitat președintelui Traian Băsescu: „Condamnând criminalitatea regimului comunist veți dovedi că aveți voința politică de a face un act de dreptate istorică, premisă a reconcilierii naționale, așa cum cere din 1990 societatea civilă".

Tardivitatea cu care s-a produs demersul societății civile (16 ani de la evenimentele din decembrie 1989), deși regretabilă, are totuși o explicație. Ea ne este oferită documentat și convingător de filozoful francez Jean-François Revel în lucrarea sa *Revirimentul democrației*. În capitolul intitulat „Revoluții contra Revoluției" (sintagmă sugestivă prin care J.-F.R. exprimă concis insurecțiile populare – „Revoluții" – îndreptate împotriva regimurilor comuniste – „Revoluția"), autorul analizează și totodată avertizează asupra greutăților ce vor fi întâmpinate de popoarele din Europa de Est în procesul de tranziție de la totalitarismul comunist la democrație.

„Comunismul e atât de devastator – scrie Jean-François Revel, accentuând ideea dificultăților întâmpinate în procesul de tranziție –, încât nu-i de ajuns să ieși din el ca să scapi de el; trebuie să poți ieși inclusiv din toate consecințele lui". Și pentru a scoate în relief cât mai pregnant caracterul „devastator" al dictaturilor comuniste, o comparație cu regimurile autoritare nemarxiste constituie un argument irefutabil. „Țările care au trecut prin dictaturi autoritare nemarxiste – Italia, Spania, Germania, Grecia, Portugalia, Chile, Japonia –, inclusiv țări distruse de război, n-au avut de înfruntat astfel de probleme insolubile. Cele care au fost aneantizate materialmente, Germania sau Japonia, porneau la reconstrucție nu chiar de la zero. Altele, precum Spania sau Chile, au intrat în tranziția către democrație cu o economie prosperă".

Explicația dificultăților, uneori insurmontabile, „de a ieși inclusiv din toate consecințele comunismului", dificultăți neîntâmpinate la ieșirea spre democrație din dictaturile nemarxiste, este la îndemâna oricui care își ia osteneala să constate și să ia act de starea mizerabilă, morală și materială, în care se găseau popoarele cărora li se deschideau porțile spre libertate după o jumătate de veac de opresiune comunistă. Descriind această deplorabilă stare, autorul *Revirimentului democrației* scrie: „«Revoluțiile contra Revoluției» se desfășoară într-un spital de răniți grav. Este lupta unor invalizi care încearcă să învețe din nou să meargă sau măcar să șchiopăteze. Nu e nicidecum antrenamentul unor campioni porniți înspre atingerea unor performanțe superioare. Rolul lor e să repare trecutul, nu încă să construiască viitorul. Tragica lor istorie ne învață cât de scump se plătește aneantizarea libertății, fie și numai pentru câteva decenii".

Întorcându-ne cu gândul la cele câteva decenii de istorie tragică, în care românii au plătit din greu prețul aneantizării libertății, impus de regimul comunist, ne dăm seama că de fapt în toată această perioadă au existat *două Românii distincte*, fără nici o punte de legătură între ele. De o parte adevărata Românie, România oprimaților, supusă timp de 45 de ani, în numele unei ideologii criminale – ideologia comunistă – unui regim de cumplită teroare. După ocuparea întregului teritoriu național de Armata Roșie, Moscova a dezlănțuit procesul de comunizare a României. Pentru înfăptuirea acestui proiect, la început, tancurile sovietice au avut cuvântul hotărâtor. Folosindu-le ca argument, Comisia Aliată de Control instalată la București după semnarea armistițiului (de fapt Comandamentul forțelor sovietice de ocupație, prezența „aliaților", Statele Unite și Marea Britanie, în acest for fiind un gest simbolic, lipsit de orice eficiență), au impus la guvernarea țării Partidul Comunist Român (o minusculă formațiune politică, ale cărei efective, conform declarației Anei Pauker, nu depășeau o mie de membri, cei mai mulți alogeni veniți în țară de la Moscova, în furgoanele trupelor de ocupație). „Pentru lichidarea partidelor democratice și înscăunarea partidului comunist – scrie Pamfil Șeicaru în *Istoria Partidelor Național, Țărănist și Național-Țărănist* –, Moscova a avut nevoie de numai șase luni. La sfârșitul lui februarie 1945, liberalii, național-țărăniștii și socialiștii-democrați erau lichidați". Și lichidarea opoziției politice nu a fost decât primul pas în marșul glorios al „revoluției proletare". La 31 decembrie 1947, prin abdicarea Regelui Mihai I, după 70 de ani de existență, Regatul Român lua sfârșit. Pe harta politică a Europei apărea un nou stat: Republica Populară Română, stat totalitar comunist, satelit al Uniunii Sovietice.

Rând pe rând, instituțiile tradiționale ale adevăratei Românii, proprietatea, libertatea, justiția, armata, educația, aparatul administrativ au fost dărâmate din temelii, în intenția de a construi pe ruinele lor altele noi, după modelul sovietic. Dar loviturile cele mai sălbatice din partea acestei criminale utopii s-au îndreptat necruțător asupra românilor. Proletariatul, în numele „luptei de clasă", trebuia să distrugă, până la ultima cărămidă, edificiul burgheziei. „Comuniștii refuză cu dispreț – scrie Marx în finalul *Manifestului Partidului Comunist* – să-și ascundă concepțiile și intențiile. Ei declară fățiș că țelurile lor pot fi atinse numai prin doborârea violentă a întregii alcătuiri sociale de până acum. Să tremure clasele stăpânitoare în fața revoluției comuniste. Proletarii n-au de pierdut în această revoluție decât lanțurile. Ei au o lume de câștigat". Sub această lozincă s-a abătut asupra românilor sângeroasa teroare comunistă.

Dacă intențiile și concepția pe baza cărora România urma să fie transformată într-o republică comunistă erau clar formulate, iar procesul de transpunere în fapt a acestui proiect se bucura de sprijinul „marelui frate" de la Răsărit, care n-a pregetat să invadeze proaspăta „republică populară" cu un numeros detașament de „consilieri", rămânea totuși o problemă nerezolvată: lipseau comuniștii autohtoni, mâna de lucru care să înfăptuiască proiectul Kremlinului. Cei o mie de „tovarăși" ai Anei Pauker și ai lui Dej erau mult prea puțini spre a înfăptui revoluția proletară în România. O lipsă care însă și-a găsit neîntârziat soluția: Partidul Comunist și-a deschis larg porțile și măsura s-a dovedit salutară.

Primii care au dat buzna să se înscrie în PCR au fost recrutații din drojdia societății românești, precum și din rândurile minorităților conlocuitoare, îndeosebi aceleа pentru care prăbușirea României tradiționale, adevăratei Românii, constituia atât prilej de satisfacție, cât și o sursă de nesperată căpătuire. În cea mai importantă instituție a unui regim comunist, aparatul de represiune, centrul vital al puterii, Securitatea, conform datelor prezentate de G-ral. Div. (r) Neagu Cosma în capitolul intitulat „Fața nevăzută a Securității", din cartea *Securitatea, Poliția politică, Dosare, Informatori*, preponderența alogenilor era copleșitoare. După ce numește 22 de evrei neaoși din Direcția Anchete Penale (toți emigrați în Israel sau în USA, după ce și-a făcut treaba murdară aici), continua: „Pe lângă cei 22 numiți, mai erau în Direcția Anchete Penale 8-10 maghiari-evrei, 4-5 greci, 2-3 sârbi, 2-3 lipoveni. Restul, până la circa 45, câți erau în total în acea unitate, erau români". Și pentru a-și convinge cititorii de covârșitoarea prezență a alogenilor la conducerea Securității, generalul Cosma scrie: „În județe situația era asemănătoare", ilustrându-și afirmația prin prezentarea conducătorilor Regiunii Cluj, toți evrei (cei mai mulți, după îndeplinirea misiunii în România, emigrați în Israel).

Din păcate, însă, rândurile Partidului Comunist Român n-au fost îngroșate numai de alogeni. O contribuție importantă la acest proces au avut-o intelectualii români. Intelectualii consacrați din cultura românească au constituit categoria socială care, cu puține, dar cu atât mai notabile excepții, nu numai că nu au opus rezistență procesului de comunizare a țării, dar au intrat în rândurile partidului, l-au servit, i-au cântat imnuri de slavă și, ceea ce este mai grav, i-au înfierat pe cei care s-au opus fățiș unui regim ilegitim și criminal. În această perioadă nefastă, poate cea mai întunecată din întreaga noastră istorie, rezistența reală împotriva complotului care urmărea desființarea noastră ca națiune, transformarea poporului român într-o populație fără identitate, a fost dusă de românul de rând, românul anonim. În orice caz, țăranul care s-a opus cu îndârjire colectivizării forțate, uneori chiar cu prețul vieții, a dat dovadă de o conștiință națională superioară unui Mihail Sadoveanu sau „Grupului din jurul «Vieții Românești» condus de Parhon, Stoilov, Traian Săvulescu, Iorgu Iordan și George Oprescu". O listă lungă de nume proeminente, citate de profesorul Ghiță Ionescu în cartea sa *Comunismul în România*, din cuprinsul căreia am extras acest crâmpei; personalități care, deși erau în deplină cunoștință de cauză cu privire la crimele abominabile săvârșite de regimul pe care-l susțineau, nu au schițat nici un gest de protest, complăcându-se într-o criminală complicitate.

Dimensiunile rezistenței active, manifestate de adevărata Românie față de România comunistă, nu s-a limitat însă numai la țărănime, căreia i se jefuia ceva concret: ogorul, vitele din bătătură, uneltele de muncă. Ea a cuprins românimea în totalitatea ei, pe românii cărora le erau jefuite valori mult mai de preț decât o palmă de pământ. Li se jefuia, în numele ateismului comunist, credința în Dumnezeu, li se jefuia trecutul, două milenii de istorie, li se jefuia viitorul, al lor și al urmașilor lor, li se jefuiau drepturile elementare ale omului, libertatea de gândire și de expresie. În numele acestor valori perene, jefuite brutal, sute de mii de români, dacă nu milioane, s-au ridicat, încercând, într-o luptă inegală, să stăvilească criminalul proiect comunist. Se înfrunta adevărata Românie, susținută doar de credința în dreptatea cauzei pentru care lupta, cu România comunistă, care-și compensa ilegitimitatea printr-un întreg arsenal de mijloace de represiune.

Rezultatul acestei încrâncenări a fost cel previzibil. Ca de cele mai multe ori în istorie, forța s-a impus în fața dreptului. Pentru a lichida adevărata Românie, România comunistă a împânzit țara cu temnițe și lagăre de muncă forțată, în care au fost asasinate toate, absolut toate elitele culturale și politice ale neamului românesc, alături de alte sute de mii de români care n-au pregetat să acționeze împotriva unui regim criminal. Și represiunea nu s-a dezlănțuit numai împotriva opozanților activi. În fapt, fiecare român era privit ca un potențial opozant și tratat ca atare. Cu ajutorul unui sistem diabolic, fără excepție, întreaga populație a țării era supravegheată, pentru ca agenții aparatului de represiune să știe în orice moment nu numai ce fac oamenii, ci și ce gândesc! O metodă de teroare psihică, pe care colonelul de Securitate Filip Teodorescu o recunoaște în cartea sa *Un risc asumat*, publicată după evenimentele din decembrie 1989, când probabil își închipuia că România comunistă, cea pe care o slujise cu zel și credință, încetase să mai existe. „Nu neg existența, până în ultimul moment, a «poliției politice». Este vorba de acele segmente din sistemul «Securității» care se ocupau de activități politice scoase în afara legii. Aici intrau, în principal: rămășițele mișcării legionare, naționaliști-fasciști, național-iredentiști, foști membri ai partidelor istorice. Toți aceștia erau încadrați într-un sistem de supraveghere generală, având drept scop cunoașterea faptului dacă intenționează să redevină activi. Se ajunsese la convingerea că legionarii, de exemplu, trebuiau avuți în vedere permanent, până la moarte, și în continuare descendenții, tocmai datorită incisivității doctrinei politice căreia se subordonau".

În remarcabila sa lucrare intitulată *Moștenirea Securității*, istoricul Marius Oprea face următoarele precizări pertinente cu privire la modul în care România comunistă a folosit „terorismul de stat" pentru a reduce la tăcere – și în final a anihila – România adevărată, care îi stătea în cale, împiedicând-o să-și realizeze, fără convulsii, planurile:

(continuare în pag. 6)

CELE DOUĂ ROMÂNII

(urmare din pag. 5)

„Prima caracteristică a mecanismului terorismului de stat presupune «o anumită organizare ideologică, bazată pe o dogmă, o idee proclamată ca absolută, neîndoielnică şi care serveşte pentru a scuza sau a justifica distrugerea oponenţilor ei». «Dictatura proletariatului» şi «făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate» au reprezentat acoperirea regimului pentru procedeul anihilării duşmanilor «interni sau externi». Constituţia şi ordinea legală puteau fi încălcate sau ignorate în cazul în care aceste «raţiuni supreme» o impuneau. Al doilea element caracteristic terorismului de stat presupune «un organism coerent de propagandă, care justifică sau argumentează în favoarea mijloacelor şi contraatacă şi stigmatizează poziţiile contrare». Acesta şi-a găsit corespondentul în aparatul propagandei comuniste. Cel de-al treilea element al terorismului de stat, «disciplina internă» a membrilor organismului instituţional, având drept funcţie aplicarea mijloacelor coercitive, a funcţionat ca regulă de bază în aparatele Securităţii, Justiţiei şi Miliţiei, cele trei elemente ale triunghiului represiv care au asigurat supravieţuirea comunismului în România. Un triunghi în care au «dispărut» zeci de mii de oameni şi au fost sfărâmate sute de mii de destine.

Ca vârf al acestui triunghi, Securitatea s-a dovedit instituţia cea mai activă în acţiuni represive: arestări abuzive, torturi, execuţii sumare, chiar fără judecată. Activitatea ei vreme de mai bine de un deceniu de la înfiinţare a fost dominată de asemenea acţiuni. Ulterior, din raţiuni mai degrabă externe (admiterea României în ONU, ca şi «destalinizarea» impusă de Moscova, parţial admisă de comuniştii din România), represiunea directă şi brutală a fost înlocuită cu exercitarea unui control absolut asupra populaţiei, prin gestionarea aproape ştiinţifică a fricii. Frica a fost «materia primă» de lucru, pe care aparatul represiv al Securităţii o inoculase de la bun început în sufletul românilor.

La capătul acestui proces, la finele anilor 1980, Securitatea câştigase partida jucată împotriva poporului român. Naţiunea dispăruse, fiind separată în clase şi «categorii» socio-profesionale. Partidul era în toate, iar securiştii îşi îndeplineau rolul de inchizitori ai regimului. Simpla menţionare a numelui instituţiei îor declanşa frica şi supunerea".

Pentru ca o dictatură să fie viabilă nu este suficient ca sistemul de represiune să funcţioneze perfect. Este nevoie ca şi celelalte sisteme, cu precădere sistemul economic şi sistemul politic, să funcţioneze cu un minimum de eficienţă. Or, în anii 1980, această condiţie fundamentală nu a mai fost îndeplinită chiar în centrul director al comunismului, în Uniunea Sovietică. Confruntaţi cu perspectiva unui colaps economic, cu grave consecinţe pentru stabilitatea politică, potentaţii de la Kremlin au acceptat reformarea sistemului încremenit de 70 de ani în dogmele imuabile ale ideologiei marxist-leniniste. Dar *perestroika*, în economie, şi *glasnost*-ul, în politică, reformele majore preconizate de Mihail Gorbaciov, ultimul secretar general al PCUS, n-au avut darul să resuscite trupul bolnav al comunismului. Uniunea Sovietică s-a dezagregat, iar Federaţia Rusă, ceea ce a rămas după desprinderea republicilor unionale, constrânsă de realitate, a repudiat totalitarismul comunist şi a adoptat, cel puţin formal, democraţia.

Stimulate de frământările din Uniunea Sovietică, popoarele din spatele Cortinei de Fier au găsit suficiente resurse morale pentru a învinge frica paralizantă ce le fusese insuflată de aparatele de represiune şi să dea frâu liber aspiraţiilor spre libertate. În toate statele cu regimuri comuniste impuse de Moscova au izbucnit „Revoluţii contra Revoluţiei", insurecţii populare. Scopul lor era înlocuirea regimurilor represive comuniste cu regimuri democratice. Pentru ca însă această „schimbare la faţă" să fie posibilă trebuia să aibă loc o reglementare între deţinătorii puterii din regimul care părăsea scena politică şi reprezentanţii puterii care le lua locul. O reglementare care pentru noi, pentru români, avea (ar fi trebuit să aibă) o semnificaţie precisă: desfiinţarea României comuniste şi repunerea adevăratei Românii în drepturile ei legitime.

Conducătorii comunişti din Cehoslovacia, Ungaria şi Polonia au dat dovadă de înţelepciune, au înţeles că „orologiul comunismului a încetat să mai bată", nu s-au cramponat de putere şi nu s-au opus adoptării noului sistem de valori pe care popoarele lor au hotărât să-l adopte. Consecinţa benefică pentru pacea socială din ţările lor s-a făcut imediat simţită, procesul de tranziţie spre o democraţie de tip occidental făcându-se fără convulsii. Din păcate, cu totul altfel a evoluat situaţia din România. „Revolta populară spontană de la Timişoara şi mai târziu de la Bucureşti – scrie politologul englez Tom Gallagher în lucrarea sa *Furtul unei naţiuni* – a fost urmată de un puci intern pe care Ceauşescu n-a fost în stare să-l înăbuşe. O serie de oameni politici bine informaţi, care iniţial s-au autocaracterizat ca fiind comunişti ponderaţi, credincioşi legalităţii socialiste, au format un Front al Salvării Naţionale (FSN)... La 22 decembrie, primul discurs televizat al lui Ion Iliescu, figura cea mai importantă dintre conspiratori, a oferit indicii clare că el rămâne credincios rădăcinilor sale comuniste. Iliescu a spus că foştii conducători s-au declarat comunişti, dar ei n-au avut nimiac de-a face nici cu socialismul, nici cu ideologia comunismului ştiinţific... Ei doar au pângărit numele Partidului Comunist Român".

Aşadar, după o revoltă populară soldată cu peste o mie de morţi şi mii de răniţi, sacrificiu adus de români pe altarul libertăţii, puterea politică rămânea tot în mâinile comuniştilor. Singurul fapt concret pe care l-a adus „Revoluţia română" a fost schimbarea „tătucului rău", Nicolae Ceauşescu, cu „tătucul bun", Ion Iliescu. Încă o dată, speranţa ca România comunistă să dispară şi România adevărată, „România românilor", să renască după 45 de ani de persecuţii, crime şi teroare se spulbera. În compensaţie, „bătrânul comunist" Ion Iliescu le oferă românilor un surogat de democraţie, „democraţia originală", a cărei esenţă o surprinde Aleksandr Soljeniţîn, neştiind că stigmatizarea realităţilor din ţara sa se potriveşte întocmai şi realităţii din România postdecembristă: „Sistemul care ne guvernează – spune autorul *Arhipelagului Gulag* – este alianţa dintre fosta nomenclatură, rechinii finanţelor, falşii democraţi şi Securitate. Eu nu pot numi democraţie această cârdăşie. În fapt, este vorba de un abominabil hibrid, fără precedent în istorie...".

Concomitent cu travestirea comuniştilor în democraţi („falşii democraţi") are loc travestirea Partidului Comunist în Frontul Salvării Naţionale (FSN), care va absorbi tacit structurile comuniste. Şi pentru ca travestirea să fie cât mai convingătoare, fostul PCR devine, succesiv, mai întâi Frontul Democrat al Salvării Naţionale (FDSN), apoi Partidul Democraţiei Sociale din România (PDSR), şi mai nou Partidul Social-Democrat (PSD), cu vădita intenţie de a-şi plăsmui imaginea de partid istoric. Dar cu toate acest travestiri, rădăcina comunistă este vizibilă de la o poştă, după cum la fel de vizibilă este şi sorgintea comunistă a Partidului România Mare, azilul torţionarilor din aparatul de represiune comunist.

Faptul că „falşii democraţi", „travestiţii", au rămas tributari vechii mentalităţi şi vechilor deprinderi este o realitate semnalată de Jean-François Revel în *Revirimentul democraţiei*: „Travestiţii români nu au renunţat la teroare. Au folosit-o din plin şi fără scrupule în săptămâna 11-17 iunie 1990 la Bucureşti, unde au adus formaţiuni de asalt compuse din aşa-zişi mineri, mulţi din aceştia fiind agenţi ai Securităţii, care au ucis şi au lovit cu drugi de fier, zile de-a rândul, manifestanţi şi simpli trecători, au spart sedii de partide, au lovit lideri politici ai opoziţiei. Însăşi frazeologia travestiţilor a regresat înspre cele mai vechi stadii ale stalinismului: manifestanţii care cereau pluralism autentic şi libertate efectivă de expresie au fost numiţi fascişti care ascultă de ordine venite din străinătate. Ion Iliescu a mulţumit public falşilor mineri veniţi să apere revoluţia. Ca de obicei, Occidentul a oftat vag. Rezultatul practic a fost menţinerea la putere a comuniştilor, mai mult: restabilirea monopolului pierdut, sau măcar ameninţat, în ianuarie".

Situaţia era clară. La şase luni după o „Revoluţie" care se voise a fi anticomunistă, comuniştii se instalaseră temeinic la guvernare şi îşi terorizau adversarii ca în vremurile bune ale Securităţii, pentru a reinstaura frica în sânul populaţiei. „Democraţia originală" inventată de Ion Iliescu îşi arăta adevăratul chip, adâncind prăpastia care despărţea de o jumătate de veac cele două Românii.

(Va urma)

CONDAMNARE FĂRĂ PROCES

(urmare din pag. 3)

În final, mă voi explica pentru ce nu m-a entuziasmat prezentarea sintetică de către preşedinte a raportului cu pricina, deşi trebuie să recunosc că am aplaudat şi cu atât inţiativa, cât şi "curajul" dumnealui de a "comite" acest act necesar.

Nu m-am entuziasmat, în primul rând, pentru că eram (şi sunt încă) convins că o condamnare fără crearea unui cadru legislativ, care să permită luarea unor măsuri concrete, nu are decât o valoare simbolică. Or, un asemenea cadru legislativ nu există şi nici nu sunt speranţe că va fi creat, cel puţin deocamdată. Căci aşa ceva nu mai depinde de preşedintele Băsescu. Acesta şi-a făcut datoria. Mai mult de atât nu poate să facă. Este acum rândul clasei politice să ia măsurile care se impun pentru a da concreteţe recomandărilor făcute de şeful Statului. Dar, cel puţin deocamdată, acest lucru nu se va întâmpla, atât din cauza rivalităţilor de pe scena politică românească, cât şi din cauza "oponenţilor nostalgici" (care nu sunt puţini). S-a văzut cu câtă înverşunare şi cu câtă ură a fost primită alocuţiunea preşedintelui. Şi nu mă refer doar la circul penibil făcut de C. V. Tudor şi de comandoul adus de el să zădărnicească prezentarea raportului, ci şi la ostilitatea abia reţinută a unora dintre parlamentari, precum şi la indiferenţa grăitoare a altora. Este destul să amintim, în acest sens, prestaţia incalificabilă a d-lui Nicolae Văcăroiu, care, în calitatea sa de preşedinte al Senatului, a prezidat această şedinţă a Camerelor reunite, precum şi atitudinea altor figuri marcante ale scenei politice rămâneşti. Însuşi premierul Tăriceanu şi-a manifestat şi cu această ocazie ostilitatea faţă de preşedinte, neaplaudând (din gelozie, probabil) decizia acestuia de condamnare a comunismului, aşa cum a făcut-o majoritatea. De asemenea, Bogdan Olteanu, care, în calitatea sa de preşedinte al Camerei Deputaţilor, ar fi trebuit să se afle printre membrii prezidiului, s-a sustras acestei obligaţii. Or, cu asemenea elemente ostile, care populează atât executivul, cât şi legislativul, nu sunt şanse ca această condamnare să producă efecte majore. Timpul va trece, evenimentele se vor precipita, vor apărea sau vor fi doar invocate alte priorităţi, şi această hotărâre de condamnare a comunismului va cădea în derizoriu şi în uitare, aşa cum s-a întâmplat şi cu alte asemenea hotărâri strict discursive. În asemenea condiţii, marii torţionari şi cei care se fac vinovaţi de abuzurile şi crimele din timpul perioadei comuniste, travestiţi în "democraţi convinşi", se bucură în continuare de agoniseala şi privilegiile obţinute atunci, sfidând, de la înălţimea fotoliilor de parlamentari, sau ale altor mari demnităţi, atât pe victimele lor, cât şi pe cetăţeanul obidit. Mai mult decât atât, unii dintre ei au parte şi de onoruri necuvenite, care frizează absurdul. Vezi cazul lui Ion Dincă („Te-leagă" cel de sinistră amintire), unul dintre cei mai duri comunişti, care a fost înmormântat, culmea, doar la câteva zile după condamnarea "solemnă" a comunismului, cu onoruri militare!!! În acelaşi timp, victimele acestui gen de tartori sunt marginalizate şi dacă, Doamne fereşte, careva dintre ei se va îmbolnăvi, va avea şansa ca, în Spitalul Elias, să fie internat în aceeaşi rezervă cu vreunul dintre torţionarii săi... (Ceea ce s-a şi întâmplat, mai anii trecuţi, unuia dintre noi.)

ERATĂ:

Din grabă şi neatenţie redacţională, dar şi din pricina faptului că textul ataşat ne-a parvenit prin poşta electronică fără precizarea expresă a paternităţii lui, s-a produs o regretabilă confuzie în numărul nostru din luna decembrie 2006: numele autorului articolului **"Un sfânt al exilului"** (p. 8) a fost înlocuit cu al celui care a procesat şi expediat textul (d-l R. Salcianu). Cerând scuze şi cititorilor, ca şi celor direct implicaţi, facem aici cuvenita îndreptare: autorul omagiului adus Părintelui Calciu este d-l **Şerban Popa**.

(Redacţia)

Moldova, cea mai săracă țară europeană – și cu o economie încă dependentă de Moscova – este prinsă între UE și Rusia. În timp ce conducerea de la Chișinău are ochii ațintiți spre Kremlin, cetățenii moldoveni au luat cu asalt Ambasada României în speranța obținerii cetățeniei române. Cetățenie ce le asigură circulația liberă în Europa, dar este și un loz câștigător în lupta cu sărăcia...

Între două calendare... Potrivit calendarului iulian, pe 13 ianuarie cetățenii din Basarabia, actualmente Republica Moldova, au serbat intrarea în Anul Nou. De Revelion cei patru milioane de cetățeni ai Republicii Moldova și-au făcut urări și și-au pus speranțele că noul an le va aduce mai multe realizări. O dată cu aderarea României la Uniunea Europeană, Republica Moldova, micul stat dintre Prut și Nistru, este prins ca într-o menghină între două mari blocuri economico-politice: Rusia și UE. Că Moldova privește cu jind spre Europa este clar, Ambasada României fiind luată cu asalt de mii de moldoveni care doresc să capete cetățenia română în primul rând pentru a avea acces fără viză în țările bătrânului continent. După ce în noaptea dintre ani au ciocnit cupe cu șampanie în fața Ambasadei României din Chișinău, salutând arborarea drapelului UE alături de cel al României, chiar a doua zi sute de români basarabeni care nu au reușit să-și redobândească cetățenia română cântau în fața Consulatului nostru din Chișinău: *Dați-le voie tinerilor basarabeni peste Prut! / Sunt așteptați de fetele din România. / Destul ne-a furat nouă sârma ghimpată doritul sărut, / Destul ne-au ținut cei străini cununia!...*

Voronin s-a înșelat cu 23 de ani. Sociologul Dan Dungaciu, fost secretar de stat în Ministerul Afacerilor Externe, crede că "anul 2007 este, pentru România, primul an în UE. Pentru Moldova este anul în care va trebui să negocieze un nou document cu Bruxelles-ul, înlocuind Acordul de Parteneriat și Cooperare, semnat în 1994, dar și Planul de Acțiuni UE – Moldova, care expiră în 2007. Ultimul, nici măcar un Acord de pre-aderare... Aceasta este distanța în «ani-europeni» care separă «cele două state românești» – cum le definește, apăsat, Strategia de Securitate Națională a României. Distanța e mare. Prea mare, după unii de pe la Bruxelles, pentru a mai fi remontată de Moldova singură într-un viitor previzibil. Ceea ce, obstinat, Vladimir Voronin, președintele Republicii Moldova, nu vrea să accepte și, în teorie, susține că republica va parcurge acest drum fără ajutor, fără «frați sau surori mai mari», fără «avocați» sau «relații privilegiate». (În paranteză fie spus: de calitățile de Mafaldă – pe direcția Vest, cel puțin – ale președintelui avem motive serioase să ne îndoim. În anul 2000, cam pe vremea când se negocia primul – și ultimul – Tratat de bază moldo-român, scris într-o «limbă comună», liderul comuniștilor prognoza, sarcastic: «Dacă România reușește să parcurgă în 30 de ani drumul spre UE va fi foarte bine». S-a înșelat cu 23 de ani...)".

2007 – an electoral în Moldova. Unde este acum Moldova? Măcinată de un an greu, care a început cu criza gazelor și embargoul Rusiei la vinuri, fructe sau legume, Moldova rămâne cea mai săracă țară europeană, cu o economie încă dependentă de cea a Federației Ruse și o politică externă controlată, de fapt, de Tiraspol. Raportul de evaluare al UE pe Planul de Acțiuni este dezastruos: Moldova, țară cu aceeași guvernare din 2001, performează mai prost chiar decât Ucraina, stat măcinat de crize politice endemice. Ajunsă aproape în pragul colapsului, republica este ajutată pe ultima sută de metri de către comunitatea donato[illegible], care promite circa 1 miliard și 200 milioane lei moldo[illegible] ajutor financiar. Dar ajutorul se poate termina [illegible]st: dacă sumele vor fi transformate în „bani electorali" [illegible] 2007 este anul alegerilor locale) și trimiși în pensii, sala[illegible] etc., sau canalizați spre oamenii de afaceri agreați de [illegible] exemplu, în familia Voronin trăiește și cel mai mare [illegible] al țării, anume Vladimir, dar și cel mai mare capitalist al republicii, anume fiul acestuia, Oleg... Dacă lipsa capacităților logistice sau ale specialiștilor vor bloca absorbția eficace – Moldova va cădea și la acest test.

Fostul ministru Dungaciu su[illegible] însă că „treptat, un lucru începe să fie sesizat și la Bruxelle[illegible] Marianne Mikko a sugerat, recent, asta[illegible] nu poate fi ocultată în drumul spre Europ[illegible] căci singu[illegible] succese pe direcția europeană ale Moldovei [illegible]n pe dir[illegible]ția Bucureștiului. Chiar dacă recenta criză a v[illegible]lor de la Chișinău (pusă, deloc subtil, doar pe seama Ro[illegible]niei – faimoasa inscripție «Rus[illegible] Băse» mâzgălită strat[illegible]ic pe zidul Consulatului [illegible]efuzul obstinat p[illegible] deschiderea consu[illegible] i sau Cahul) sugerea[illegible] un îngheț consist[illegible] al relațiilo[illegible] tr[illegible]tate. C[illegible]ci înghețul actual [illegible]uce cu gând[illegible]unci, pe gheața politic[illegible] cele [illegible]uă capitale, [illegible] curajos președintel[illegible] prima sa vizi[illegible] șef de stat. În ciuda pumnilor [illegible]e maturitat[illegible]uropeană al vecinului candidat pare s[illegible]si: p[illegible]ma vizită a șefului statului român după integ[illegible] Chișinău!".

O monstruozitate stalinistă: [illegible]ea moldovenească". Situația Republicii Moldov[illegible] pare a fi una paradoxală, aflându-se la intersecția a două axe : „elite" *versus* oameni. În ultimii ani, semnele sunt cât se poate de clar[illegible] cele care se preocupă acum de constr[illegible]entarea „națiunii moldovene[illegible], [illegible]tfel, și prin Constituția adoptată în 2[illegible] iulie 1994 [illegible]entru de[illegible]area clară de alte națiuni, operată, printre altele, prin stabilir[illegible]a unor simboluri proprii: drapel (în culorile [illegible]stru, galben, roșu), stemă, imn, în ultimii ani poate fi consta[illegible]ă o tendință aparte de promovare a moldovenismului pri[illegible]tiv: [illegible]earea unui suport „științific" tezelor teoriei staliniste ș[illegible]icarea lor la rang „academic". S-a p[illegible]ganul: „[illegible]imbă moldovenească, națiune [illegible]poi, s-a dorit consolidarea acestora prin [illegible]ea stu[illegible] obligatoriu al limbii ruse începând cu [illegible]a doua. A urm[illegible] atacul asupra obiectului de studiu „Istoria Românilor". Aces[illegible] sunt acțiunile represive de demolare, urmează „edifici[illegible]...

[illegible] așeza pe baze științifice monstruozitatea stalinistă c[illegible]vire la existența unui „popor moldovean", diferit de cel român, autoritățile de la Chișinău au promis că vor [illegible] atenție sporită renașterii culturale și spirituale a [illegible] moldovean, prin derularea unor acțiuni concrete de [illegible]re a învățământului, științei, culturii și promovarea limbii și va[illegible]rilor istorice moldovenești". Și... s-au ținut de cuvânt, ridicând la rang de lege inepția politică, juridică și științifică intitulată „Concepția politicii naționale de stat"!

După ce două mii de ani s-a vorbit de spațiul carpato-danubiano-pontic, comuniștii de la Chișinău au descoperit „latura etnodemografică stabilă în spațiul pruto-nistrean". Grav este însă faptul că are loc o bătaie de joc față de cei care s-au jertfit pentru acest pământ, fiind speculat numele voievozilor noștri care au apărat întotdeauna vatra de invaziile străine, iar acum ultima invazie barbară din 1940 este justificată și sărbătorită camuflat. În timp ce rușii din Moldova au rămas ruși, ucrainienii – ucrainieni, bulgarii – bulgari, pentru românii din Republica Moldova trebuie găsită o altă identitate!

Dincolo de Prut e nevoie de noi. În Republica Moldova, „limba moldovenească" (curios de asemănătoare cu alt grai de la vest de Prut) este limba națională, dar Statul Moldovean recunoaște și protejează dreptul de a păstra, dezvolta și folosi limba rusă și celelalte limbi utilizate pe teritoriul țării. În realitate, în Republica Moldova există pârghii economice care, dacă sunt trase, atunci „libera exprimare" rămâne doar o expresie. De [illegible] Republica Moldova jurnaliștii care îndrăznesc să uzeze [illegible] con[illegible]ințit de legea fundamenta[illegible] pentru autorități și sunt îndepăr[illegible] prin mijlo[illegible] [illegible]ce", așa cum probabil se va întâmpla [illegible] jurnalis[illegible] de la postu[illegible]le Antena „C" și Euro „TV", ca urma[illegible] a [illegible]privatizării" acestora. Aceas[illegible]ă practică a devenit o [illegible]nstantă în ultimii ani, prec[illegible]ntul care a consființit-o deru[illegible]ndu-se în vara lui 2004, câ[illegible]xtul transformării Comp[illegible] Teleradio Moldo-[illegible]lică, au fost disponib[illegible]ați în jur de 100 de jurnaliști [illegible]ăror scop nu era tocmai pe placul autorităților: ap[illegible] etnice, lingvistice, religioase și culturale a români[illegible] un drept prevăzut tot de [illegible]tuție. În realitate... d[illegible] Prut este nevoie de noi!

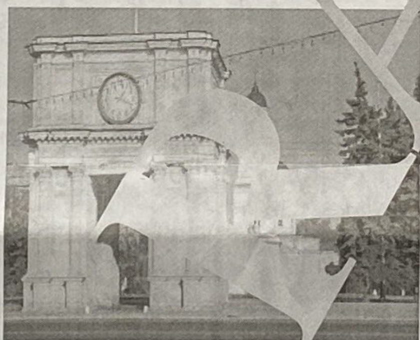
[illegible]n Liban al Europei. [illegible]cea Popa, secretar general a[illegible]ție[illegible]-Rusia, crede că "Republica Moldova a fos[illegible]ntă componentă a fostei URSS. (...) Dar [illegible]usifica[illegible] dominantă, ci sovietizarea, și mă [illegible]a evoluțiile de[illegible] cel de-al doilea război mondial. Aș [illegible]hiar că Rusia[illegible] imperiu, nu este foarte interesată de [illegible] mai m[illegible]t, afirm, sprijinându-mă pe declarația lui [illegible] face un troc, cu Transnistria, acceptând că Basa[illegible]partine spațiului slav. Astfel, integrarea Republicii Mo[illegible]va în Europa cred că este un proces natural. Și se va întâm[illegible] chiar dacă fosta formulă «Basarabia fără basarabeni» este actuală, deși cu alte conotații.

[illegible]era de est a Europei politice, adică Uniunea [illegible] de azi, este spațiul slav de răsărit. Ea nu se poate expa[illegible] fără riscul de a-și pierde identitatea. Ultima, Basar[illegible]ia, va fi integrată, ca excepție, prin faptul că dominanta ei profundă este românească. Satul basarabean spune asta. Sovieticii de la Chișinău permit această extensie naturală? Aceasta este întrebarea. Probabil că nu. Încă.

Ce aduce Basarabia în Europa? Ar putea fi un Liban al Estului. Amestec de rafinament slav și pragmatism țărănesc. Gospodarii basarabeni deportați, surghiuniți, sunt o garanție. Prin spiritul lor".

Analistul Dan Dungaciu

Probleme ale Moldovei la CEDO. În luna mai 1996, Mitropolitul Petru a acționat în judecată Guvernul Republicii Moldova, în vederea obținerii recunoașterii oficiale a Mitropoliei Basarabiei. După un lung șir de procese, în luna decembrie 1997, Curtea Supremă de Justiție a Republicii Moldova a respins cererea Mitropolitului Petru sub motivul „caracterului neîntemeiat al plângerii". Urmare a acestui fapt, în cursul lunii iulie 1998, Mitropolitul Petru împreună cu Vlad Cubreacov (jurist, președinte al Fundației „Răsăritul Românesc") au intentat proces Guvernului moldovean la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) de la Strasbourg. În decembrie 2001, CEDO a dat câștig de cauză Mitropoliei Basarabiei, aceasta fiind recunoscută oficial la data de 30.07.2002.

Deși Mitropolia Basarabiei a fost înregistrată legal la Ministerul Cultelor din Chișinău, urmare a hotărârii CEDO din decembrie 2001 și Ordonanței nr. 1650 din 30 iulie 2002, obținând personalitate juridică, fapt ce îi conferea dreptul de a-și revendica proprietățile confiscate în mod abuziv de Patriarhia Rusă în cârdășie cu autoritățile țariste și sovietice, regimul comunist de la Chișinău refuză cu obstinație să restituie bunurile imobiliare și funciare ce au aparținut Mitropoliei Basarabiei.

În timpul ultimului Sinod al Bisericii Ortodoxe Ruse, desfășurat la Moscova (03-04.10.2004) sub conducerea Patriarhului Alexei al II-lea, a fost reiterată hotărârea fundamentalismului ortodox rusesc de a-și extinde influența în spațiul ortodox românesc de dincolo de Prut. La lucrări a participat și Mitropolitul Vladimir al Moldovei, membru cu drepturi depline în Sinodul Bisericii Ruse, acesta aprobând toate deciziile luate, devenite obligatorii și executorii pentru Mitropolia Moldovei, ca parte integrantă a acesteia. În fapt, s-a decis lichidarea autorității Mitropoliei Basarabiei în Republica Moldova, prin „atragerea" preoților acesteia (ce urmează să fie „intimidați" sau „cumpărați"), discreditarea personalității Mitropolitului Petru etc.

În cadrul memoriului înmânat de Petru de Bălți delegației Adunării Parlamentare a Consiliului Europei la 27.07.2006, acesta a semnalat că procesul de înregistrare a părților componente ale Mitropoliei Basarabiei e anevoios, din cauza legislației deficitare, a atitudinii ostile a autorităților centrale și locale, precum și a faptului că nu sunt executate hotărârile judecătorești definitive privind înregistrarea parohiilor Mitropoliei pe care o conduce.

Documentar realizat de Florian BICHIR, cu ajutorul lui Vitalie ARCADIE (Chișinău)

MAJADAHONDA: 70 DE ANI DE LA JERTFA LUI IONEL MOȚA ȘI VASILE MARIN

JERTFA ÎNTEMEIETOARE

Pe data de 13 ianuarie s-au împlinit 70 de ani de la jertfa profetică a legionarilor Ion I. Moța și Vasile Marin, plecați să lupte în Spania pentru apărarea Crucii în fața amenințării bolșevice. Se poate spune, fără a greși, că acest gest a fost unul deschizător de drumuri. Peste România au trecut decenii de frământări și suferințe. Acum s-a ajuns într-un punct care pune o nouă pecete, încă una, pe adevărul credinței și al luptei lor. Gestul recent al României de a condamna în mod oficial comunismul drept un sistem și o ideologie criminale va rămâne în istorie (dincolo de amănuntele sale pe alocuri imperfecte) cu o valoare unică de simbol. Și, tot în vremea din urmă, majoritatea covârșitoare a românilor se solidarizează în jurul icoanelor, intuind că atacurile perverse împotriva prezenței lor în spațiul public pot avea pe termen lung consecințe dezastruoase pentru identitatea noastră națională și spirituală.

Acum 70 de ani, o mână de legionari români plecau să lupte în Spania împotriva comunismului. Prin aceasta ei urmau cu fidelitate linia de rezistență anticomunistă a Căpitanului lor, Corneliu Codreanu, pe ambele planuri: cel al acțiunii și cel spiritual. Au plecat pentru că *"se trăgea cu mitraliera în obrazul lui Christos"*. Iar Ion Moța avea să scrie într-unul din articolele sale trimise de pe front: *"Să nu lăsăm urmașilor noștri o țară fără Biserici, fără icoane, fără ocrotirea mâinii lui Dumnezeu! Să nu lăsăm copiilor noștri o viață în care vor fi pierdut pe Christos! Iar pentru aceasta, să nu fugim din fața jertfei pentru apărarea Crucii!"*.

Sunt cuvinte în care se regăsesc cu siguranță toți românii din zilele noastre care se solidarizează în jurul icoanelor atacate astăzi cu mijloace mult mai rafinate decât mitralierele anilor '30, dar nu mai puțin primejdioase. Ei urmează, poate fără s-o știe, îndemnul "La icoană!" al aceluiași Ion Moța. O fac călăuziți de un instinct încă sănătos și de conștiința încă vie a identității noastre ca neam. Cu toate acestea, suntem atât de departe de ceea ce ar trebui să fim! E suficient să ne uităm în jur, pentru a vedea că mizeria morală e parcă mai mare decât oricând . Evenimentele recente ne arată că mai avem doar un instinct de conservare intact și intuiția de unde ne poate veni mântuirea.

Conștiințele trebuie însă trezite din amorțeală, scuturate! Acum 70 de ani, într-o stare de lucruri asemănătoare, o mână de tineri s-au hotărât **să nu fie cuminți**: *"Cu atâtea păcate de răscumpărat, purtând petele unei societăți lașe, desfrânate și subjugate tuturor lăcomiilor animalice, noi nu avem dreptul să fim cuminți. Noi nu avem a păstra și a apăra decât un vis, o vedenie însorită. Și singurul fel de a apăra un vis, de a-l scăpa de la pieire, este să-l dăruiești altora, la cât mai mulți. Noi nu vom fi deci nici cuminți nici economi, ci risipitori cu ce avem: viața, sufletul și visurile noastre"* – scria prințul Alexandru Cantacuzino, care a luptat cot la cot cu Ion Moța și Vasile Marin în tranșeele spaniole. Același cronicar al mucenicíei celor doi spune mai departe: *"Ei au murit cu mărinimie. Ei nu au fost duși de șuvoiul unei exaltări colective. Dimpotrivă, Ionel Moța și Vasile Marin s-au rupt voluntar dintre cei mulți care, în marea lor iubire, îi legaseră, îi strângeau de pământ. Ei au avut forța să se desfacă de contemporanii lor care, nici în țară, nici în Spania, nu au putut ajunge să-i înțeleagă. Aceasta a fost superioritatea lor supraomenească"*.

Dacă într-o bună zi jertfa lui Ion Moța și Vasile Marin ar fi înțeleasă de către români la adevăratele ei dimensiuni, așa cum s-a întâmplat la vremea ei, am asista negreșit la o "schimbare la față" a acestui neam. Ar însemna împlinirea acelui vis, a acelei vedenii însorite pe care o purtau în suflet profeții ei, printre care se numără și prințul Cantacuzino: *"Acum mai temeinic ca oricând, am certitudinea și o spun: Nația care a zămislit pe Ionel Moța și Vasile Marin va fi aleasă de Dumnezeu pentru o misiune nobilă și împărătească în lumea oamenilor. Am această siguranță fiindcă cei simpli și necultivați, mai mulți ca ceilalți, au iubit în inima inimii lor cu lacrimi de jale și și-au însușit mărinimia de cugetare, simțire și faptă a lui Ionel Moța și Vasile Marin"*.

Ideea acestui mesianism românesc nu trebuie să tulbure pe nimeni. Dincolo de toate prezentările sale strâmbe și denaturate, rămâne adevărul etern al unui sâmbure luminos. E cel care a fost deslușit de cea mai remarcabilă generație pe care a avut-o până acum România. Liniile sale de forță rămân permanent valabile, iar într-o zi îi va suna și ceasul împlinirii. Noi românii nu ne considerăm prin aceasta superiori altor neamuri, căci fiecare își are rostul său specific pe acest pământ. Și noi avem unul al nostru, alături de celelalte popoare care au dăruit până acum atât de mult omenirii. România nu este o putere economică sau militară, încât expansiunea energiilor românești nu va avea loc niciodată pe planul material. Ea va fi, la vremea ei, o revărsare în afară din prea-plinul unei bogății și frumuseți sufletești. Iar curgerea acestui șuvoi va fi pe făgașul deschis de jertfa lui Ion Moța și Vasile Marin. Nu întâmplător, aceasta a avut loc nu în România, ci tocmai în celălalt capăt al continentului european, în Spania. Iată cum sângele românesc s-a înfrățit cu pământul spaniol, o asemenea legătură între popoare, din sânge și din suflet, fiind mult mai trainică decât orice fel de construcții și instituții artificiale, fără substanță ontologică. Asistăm la o anticipare a rosturilor neamului nostru în această lume: **acela de a crește lăuntric, pentru a dărui apoi și altora**.

Jertfa lui Ion Moța și Vasile Marin este deci un simbol, o piatră de temelie. Ne dăm seama și acum de actualitatea ei perpetuă, de adevărul visului însorit care le-a călăuzit elanul faptei. Lor le-au urmat atâția și atâția alții, arzând cu flacăra aceleiași viziuni nobile. Și-au vărsat sângele în numele ei, au luptat în munți împotriva fiarei bolșevice, salvând pentru eternitate onoarea neamului nostru, au suferit în prigoane și în temnițe. Înarmați cu pavăza credinței, acești purtători de făclii au biruit toate atacurile diavolești, depunând mărturie în ceruri pentru vrednicia de care este capabil acest neam atunci când își urmează linia care-i este hărăzită.

Iată de ce, în ciuda realității cotidiene, vom mărturisi și noi împreună cu Alexandru Cantacuzino: "CRED ÎN NEAMUL MEU".

*

La inițiativa Fundației Culturale "Prof. George Manu", circa 80 de persoane au participat, la Biserica "Sf. Ilie-Gorgani" din București, sâmbătă 13 ianuarie, la slujba de pomenire a martirilor Ionel Moța și Vasile Marin, la împlinirea a 70 de ani de la moartea eroică a acestora, în 1937. Pe tot parcursul ceremoniei, portretele celor doi lideri ai Mișcării Legionare au vegheat asistența adunată în amintirea jertfei lor. La citirea pomelnicelor a fost pomenit și Bădia Ernest Maftei. Printre cei prezenți s-au remarcat prof. Mircea Nicolau (președintele Fundației "George Manu"), dr. Aristide Lefa, Ilie Tudor (fost deținut politic, tatăl artistului Tudor Gheorghe).

Amintirea jertfei lui Ion Moța și Vasile Marin s-a comemorat ca în fiecare an și la Majadahonda, lângă monumentul înălțat pe locul unde ei au căzut fulgerați de obuzele roșii. În acest loc de pelerinaj devenit deja tradițional s-au adunat din nou legionari din toate zările lumii, naționaliști creștini spanioli și un numeros public. Slujba parastasului a fost oficiată de către preoții Mircea Bejenar și Alexandru Capotă, care a și deschis seria cuvântărilor. A urmat cuvântul camaradului Radu Popescu, după care forța oratorică a lui Blas Piñar, un veritabil senior al naționalismului creștin spaniol, a cutremurat din nou întreaga asistență, la fel ca în anii anteriori.

Desfășurarea unei asemenea solemnități nu poate fi desprinsă de trăirea și înălțarea sufletească a celor care se simt legați în chip organic de o tradiție ce se cuvine a fi dusă mai departe. Pentru cei care *simt*, ritmurile și gesturile decurg în mod firesc, o dată cu bătaia la unison a inimilor. Ele capătă încărcătură doar în momentele solemne, departe de primejdia unei inflații de gesturi teribiliste, de paradă, care le banalizează simbolistica până la derizoriu. Astfel, s-au intonat imnurile *Sfântă tinerețe legionară* și *Cara al sol*, melodiile lor avântate răsunând din zeci de piepturi. S-a dat onorul și s-a făcut apelul figurilor emblematice ale Mișcării Legionare: Ion Moța și Vasile Marin, cei comemorați cu acest prilej, precum și Corneliu Zelea Codreanu și Horia Sima – un ritual simbolic de cuminecare cu înaintașii al căror spirit este mereu prezent printre noi. La finalul manifestării, grupul legionarilor adunați în jurul crucii din fața monumentului a intonat acordurile grave și emoționante ale *Imnului legionarilor căzuți*.

Bogdan Munteanu
Fundația "Profesor George Manu",
Ianuarie 2007

Protos. IUSTIN PÂRVU – 89

Părintele Iustin Pârvu împlinește pe 10 februarie 89 de ani. Călugărit de foarte timpuriu (1936, pe seama Mănăstirii Durău), deținut politic sub comuniști (1948-1964), Părintele Iustin a fost toată viața un mărturisitor și un luptător neabătut pentru Hristos și neamul românesc, iar după 1989 a ctitorit, pe pământurile sale părintești, Mănăstirea de la Petru-Vodă (jud. Neamț), cu hramul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil (1991), căreia i s-a adăugat în 2000, în apropiere, și un schit de maici, precum și două așezăminte de asistență creștină în duh vasilian: o casă de educație pentru copii și un azil pentru bătrâni. Ansamblul de la Petru-Vodă s-a impus repede ca unul dintre principalele bastioane ale ortodoxiei noastre contemporane, iar Părintele Iustin ca unul dintre marii noștri stareți și duhovnici, dar și ca unul dintre cei mai vrednici ctitoritori ai perioadei postdecembriste, pentru care ne rugăm ca Dumnezeu să-i dăruiască sănătate, pace și ani cât mai îndelungați.

Unul dintre cei mai apropiați camarazi ai Părintelui Iustin și unul dintre cei mai mari admiratori ai bastionului dreptei credințe de la Petru-Vodă, vrednicul de pomenire Părinte Gheorghe Calciu-Dumitreasa (1925-2006), odihnește din această iarnă în pământul sfânt al mănăstirii, așa cum lăsase cu limbă de moarte. La înmormântarea acestuia, pe 2 decembrie 2006, despre care am scris mai pe larg în numărul trecut, Părintele Iustin a rostit cuvântul pe care-l reproducem alăturat. *(Puncte cardinale)*

CUVÂNT LA ÎNMORMÂNTAREA PĂRINTELUI GHEORGHE CALCIU

Părinte Gheorghe Calciu, bine ați venit la Mănăstirea Petru–Vodă!

Cu două luni în urmă ați fost aici la noi, ați admirat munții, dealurile, pădurile și celelalte lucruri minunate ale lui Dumnezeu și v-ați exprimat dorința ca trupul cel ostenit de suferințe și pribegie să se odihnească în Grădina Maicii Domnului, în pământul sfânt al țării noastre, și mai exact la Mănăstirea Petru-Vodă, închinată tuturor Martirilor jertfiți în temnițele comuniste, și împreună să așteptăm aici sunetul trâmbiței celei de apoi a Arhanghelului pentru învierea cea de obște și să ieșim "întru întâmpinarea Domnului în văzduh" (*I Tes.* 4, 16). Bine ai venit iubite frate întru credință și întru suferință, deoarece "binecuvântat este cel ce vine întru numele Domnului"!

Întristați frați și întristate surori,

Biserica și neamul nostru pierd azi pe una dintre cele mai puternice conștiințe ale demnității noastre creștin-ortodoxe și românești, iar pe de altă parte câștigă un rugător în ceruri pentru acest popor greu încercat aici pe pământ, o icoană de-a pururi vie a unui Apostol ce înalță Crucea astfel încât "vestirea lui ajunge până la marginile lumii" și va străbate ca un ecou sfânt peste veacuri, către generațiile ce vor veni, zicând asemenea Sfântului Pavel: "Fiți mie următori, precum și eu sunt lui Hristos" (*I Cor.* 11, 1).

S-a născut în anul 1925, o dată cu Patriarhia Română, pe data de 23 noiembrie. S-a născut la gurile Dunării cel ce se va odihni aici, între Crestele Carpaților, deoarece printre vitregiile veacului martiric XX și-a croit crezul ca un fluviu de nestăvilit și a devenit un munte de neclintit.

Și-a trăit copilăria și tinerețea în vâltoarea evenimentelor interbelice și a înțeles, ca majoritatea celor din generația lui, pericolele ciumei roșii ateiste de la Răsărit, care sufla amenințătoare asupra României și a altor state creștine din zonă, dar și pericolul nazist din Apus, cu aceleași efecte distructive pentru credință și neam. În acest context, fiind student la Medicină, cu mult curaj a încercat, alături de alți tineri, să tragă semnalul de alarmă, luând parte la diferite manifestări cu caracter anticomunist și antiateu ale studenților și fiind pentru aceasta întemnițat în anul 1948. În urma condamnării, cunoaște calvarul închisorii comuniste de reeducare a studenților de la Pitești, iar chinurile groaznice și diabolice la care erau supuși deținuții acolo sunt asemănătoare cu ale mucenicilor din vechime. Metodele de tortură folosite în aceste temnițe urmăreau distrugerea fizică și spirituală, semănau ura și dezbinarea, și nu în ultimul rând se dorea pierderea nădejdii și a credinței în Bunul Dumnezeu. În aceste condiții deosebit de grele, mulți "au pierit ca niște miei duși spre junghiere" și rămășițele lor pământești au fost aruncate în gropi comune, iar sângele lor a îngrășat brazdele pământului românesc, de unde strigă către Dumnezeu, precum sângele lui Abel cel ucis de fratele său Cain.

Această perioadă de 16 ani de pușcărie a fost pentru Părintele Gheorghe Calciu o adevărată universitate în care se deprinde virtutea, răbdarea, credința, dragostea, solidaritatea, pacea interioară, toate acestea fiind roade ale Duhului Sfânt, după cum spune Sfântul Pavel – și el la rându-i întemnițat pentru Hristos (cf. *Gal.* 5, 22).

În urma decretului de amnistie din 1964, Gheorghe Calciu iese călit ca aurul din topitoare. Cu toate piedicile puse de regimul materialist și ateu, urmează Filologia, dar credința în Dumnezeu, întărită în temniță, îl cheamă să devină pescar de oameni, adică preot în Biserica lui Hristos, care nu poate fi biruită de porțile iadului (*Mt.* 16, 18). Drept aceea urmează Cursurile Facultății de Teologie din București, după care este hirotonit preot și este numit profesor de Franceză și Noul Testament la Seminarul Teologic Radu-Vodă din București, fiind foarte iubit și apreciat de elevi, mulți dintre ei atașându-se duhovnicește de dascălul lor și chiar urmându-l pe calea jertfelniciei.

În 1977, cutremurul din 4 martie n-a dărâmat biserici, dar cutremurul comunist are curajul să lovească altarele Dumnezeului celui viu, sau cum spune Psalmistul, ca în codru cu topoare să distrugă locurile cele sfinte. Atunci când Biserica Enei, ctitoria lui Mihai Viteazul, a fost ștearsă de pe fața pământului, iar locul pâmgărit cu un sălaș al păcatului [pe locul bisericii s-a ridicat... cârciumă! – n. n.], glasul Părintelui Gheorghe Calciu a răsunat ca un tunet, cu mult curaj și fără nici o frică împotriva dărâmătorilor de biserici, pentru că era nefiresc pentru urmașii voievozilor, "mari ctitori de locașuri sfinte", să săvârșească sacrilegiul acesta. Părintele își asumă rolul de a striga cu glas mare în pustiul nepăsării și al compromisului, cu atât mai mult cu cât consecințele acum puteau fi mai grave, deoarece suferința nu ar fi fost una individuală, ci și a familiei sale, a soției [Adriana Calciu, născută Dumitreasa – n. n.] și a băiatului [Andrei Calciu, născut în 1965 – n. n.], însă Părintele știa că nimeni și nimic nu trebuie să despartă pe adevăratul creștin de dragostea lui Hristos. Astfel, Părintele a ținut cele șapte cuvinte către tineri în șapte săptămâni, miercurea, la Seminarul Radu-Vodă, cuvinte care au însemnat atunci o adevărată Proclamație spirituală, o chemare la redeșteptarea cea întru credință, un reper concret de orientare în întunericul veacului acestuia, deoarece toți "umblam în latura și în umbra morții" (*Is.* 9, 1). În urma acestei atitudini ferme, este anchetat, izolat, amenințat și în 1979 este condamnat la încă 10 ani de închisoare. În urma protestelor marilor personalități din diaspora românească și a presiunii unor oameni politici din Vest, este eliberat după 5 ani, în 1984, și forțat să părăsească țara în anul următor.

După 21 de ani de pușcărie, urmează exilul în SUA, de alți 21 de ani, o perioadă în care Părintele, cu un dinamism tineresc desfășoară un apostolat jertfelnic pentru românii de peste ocean, fiind liantul și vocea cea mai autorizată pentru năzuințele celor de acolo, dar și propovăduitorul credinței ortodoxe și a valorilor naționale pentru păstrarea identității religioase și de neam. Dorul de țară l-a urmărit mereu, așa cum i-a urmărit în robia babilonică pe evrei, care plângeau la râul Babilonului aducându-și aminte de Sion (*Ps.* 136).

Simțindu-și sfârșitul aproape, a dorit să vadă pentru ultima dată locurile dragi, ca aceste amintiri să le poarte în sufletul său în planul vieții de dincolo. Așa cum Iosif a lăsat testament ca atunci când ai săi se vor întoarce în pământul făgăduinței să-i ia și osemintele lui, și acest testament a fost împlinit întocmai de Moise, așa și Părintele Calciu a lăsat testament ca trupul său să fie adus și înmormântat aici, la Mănăstirea Petru Vodă. După o viață întreagă trăită în zbucium și neodihnă, în mărturisire și jertfă, răstignit între Dumnezeu și neamul său, după expresia lui Petre Țuțea, sub zodia martiriului și a smereniei, și moartea Părintelui este tot în aceeași zodie a neodihnei și a furtunilor îngăduite de Dumnezeu pentru a primi cunună mai strălucitoare în Împărăția Cerurilor.

De sărbătoarea Intrării în Biserică a Maicii Domnului, 21 noiembrie, Părintele Calciu intră în această Sfântă a Sfintelor nefăcută de mână, în ceruri (*Evr.* 9, 12), unde este Marele Arhiereu Iisus Hristos, pentru a mijloci în veci pentru acest neam pe care l-a iubit atât de mult.

De Sărbătoarea Sfântului Andrei, Apostolul Românilor, Părintele Calciu, Noul Apostol al Românilor de pretutindeni, este adus în țară într-o procesiune sfântă și depus la Mănăstirea Radu-Vodă, pentru a fi prohodit după rânduială de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist al Bisericii Ortodoxe Române.

Acum la împlinirea unui an de la sfințirea Mănăstirii acesteia închinate Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil, dar și tuturor Martirilor căzuți în lupta împotriva celor fără de Dumnezeu, iată, se seamănă aici, în cimitir, un simbol al demnității ortodoxe, un martir al neamului, un spirit ce va cuvânta tainic tuturor că "cinstită este înaintea Domnului moartea cuvioșilor Lui".

În ziua în care s-au împlinit 8 ani de la moartea părintelui Cleopa, Părintele Gheorghe Calciu este întâmpinat în Mănăstirea noastră și deja gustă din bucuria zilei a opta, adică "s-a împărtășit cu adevărat cu Dumnezeu în ziua cea neînserată a Împărăției Sale".

Acum, în preajma sărbătoririi Sfântului și Bunului Părinte Nicolae, prin moartea Părintelui Calciu avem în ceruri un Părinte al nostru, mângâietor în necazuri și nevoi, rugător pentru neamul nostru românesc și luminător al drumului către Hristos.

Din vremelnicie Părintele Calciu trece în veșnicie și trage după el un neam întreg, deoarece va dăinui în istorie și în vecii nesfârșiți acel popor care-l va avea într-o măsură cât mai mare pe Dumnezeu. El este răscumpărătorul vremurilor noi, care spală rușinea fricii și a lipsei de cutezanță și care șterge vina sângelui curs pe nedrept, așa cum spune Mântuitorul: "...de la sângele lui Abel până la sângele lui Zaharia, fiul lui Varahia cel ucis între templu și altar", ca acest blestem să nu apese pe umerii nimănui.

Hristos să te odihnească în latura celor vii și ușile raiului să-ți deschidă, moștenitor Împărăției Sale să te arate și mijlocitor pentru Biserica și neamul nostru să te rânduiască pe tine, Părinte Gheorghe Calciu, mărturisitor neînfricat al credinței!

Protos. Justin PÂRVU
2 decembrie 2006,
Mănăstirea Petru-Vodă

CU SAU FĂRĂ ORTODOXIA ROMÂNEASCĂ?

Silviu ALUPEI

Analizată religios, integrarea europeană, cu "ultimul val" din ianuarie 2007, întâlneşte pentru a doua oară Ortodoxia. Această "piatră din capul unghiului" a stresat puţin Europa catolică şi protestantă atunci când a fost integrat ortodoxia grecească. Acum, Europa vizibil şi iremediabil descreştinată (după 1945, în Vest de ocupaţia americană şi în Est de ocupaţia sovietică) trebuie să asimileze, ca pe "un corp străin", şi ortodoxia românească.

Cele două comori ale Răsăritului, ortodoxia grecească şi ortodoxia românească, pot spiritualiza Europa. Pe verticală (de la pământ la Cer): cu înălţimile mistice ale credinţei curate din Sf. Munte Athos. Pe orizontală (din Rusia, bolşevizată total în 1917, până în Spania greu încercată, dar totuşi nebolşevizată în 1936-1939): cu subteranele rezistenţei martirice, inundate şi de sângele mucenicilor români jertfiţi sub trei dictaturi (carlistă: 1938-1940, antonesciană: 1941-1944 şi comunistă: 1945-1989).

Grecia ortodoxă, cu teologii, asceţii şi părinţii duhovniceşti athoniţi, şi România ortodoxă, cu eroii şi martirii săi din secolul XX (încă necanonizaţi!), reprezintă, în "Europa unită" (UE), ***partea Mariei (sufletul)****. Urmând aceluiaşi simbolism evanghelic, se poate afirma că Occidentul catolic şi protestant, sufocat în prosperitate şi moleşit de "avansata tehnologie a vieţii comode", reprezintă* ***partea Martei (materia)****. Însă "Marta Apusului" şi "Maria Răsăritului" se întâlnesc, între Atlantic şi Marea Neagră, de la 1 ianuarie 2007, într-un spaţiu ce s-ar vrea guvernat de o Constituţie zis "europeană" (fără Dumnezeu)...*

Nebănuitele virtuţi ale neamului românesc

Apariţia Ortodoxiei româneşti în spaţiul UE vine într-un moment de criză spirituală unic în istoria Europei. Această criză (iremediabilă, se pare) este determinată de trăirea epocii apostaziei generalizate şi de falimentul doctrinelor catolică şi protestantă în opera de vindecare a sufletului omenesc. Nici un comisar de la Bruxelles nu a vorbit de faptul că, pe lângă forţa de muncă ieftină şi bogatele resurse naturale ale României (destul jefuite de Rusia sovietică), Europa integrează şi Ortodoxia din Carpaţi. O precizare ar fi utilă pentru o corectă receptare a acestor judecăţi de valoare de factură jurnalistică: nu poporul român, ca sumă de indivizi nenorociţi sufleteşte în cei 45 de ani de dictatură comunistă, se integrează acum religios în UE, ci *ortodoxia românească*.

Rămâne de văzut dacă UE a vrut să integreze neamul românesc cu virtuţile lui sufleteşti (atâtea câte au fost şi câte supravieţuiesc încă în sufletul câtorva milioane de români adevăraţi). Ne referim la apărarea Bisericii lui Hristos prin eroismul creştin al multor români, în lupta cu tot felul de hoarde păgâne. Ne mai referim la hărnicia, cuminţenia, dragostea de moşie şi apărarea şi perpetuarea valorilor morale ale familiei creştine, instituţie socială atacată virulent, în numele "drepturilor omului" şi al minorităţilor cu orientări sexuale patologice. Dar rămâne de văzut şi dacă un cumva UE a vrut să asimileze doar din punct de vedere economic populaţia României anului 2006, ai cărei tineri vor să-şi vândă pe nimic energia fizică şi intelectuală pe piaţa occidentală, prin practicarea oricăror "profesii" căutate de Apusul ajuns pe culmile înfloririi civilizaţiei materiale. Neamul românesc nu trebuie confundat cu poporul român de astăzi, fiindcă o populaţie, într-un anumit moment istoric, poate sau nu poate să reprezinte în lume interesele neamului românesc (supravieţuirea biologică, păstrarea integrităţii teritoriale, apărarea şi/sau cultivarea valorilor spirituale de factură creştin-ortodoxă etc.).

Secreta "directivă spirituală"

Fi-va în stare Europa de astăzi, îngenuncheată de materie şi de păcate strigătoare la cer, să primească în a sa casă prosperă pe mireasa lui Hristos reprezentată de Bisericile Ortodoxe (cea grecească, cea românească şi, poate, cea bulgărească – aceasta din urmă fiind însă aproape total exterminată de regimul comunist)? Acum, ortodoxia românească trebuie să îşi facă loc în spiritualitatea Europei, profund marcată de catolicism şi protestantism, şi – într-o anumită măsură, mai ales în anii postbelici – de iudaismul filosofico-ideologic. Iată o întrebare grea pentru europenii catolici sau protestanţi, dar tulburătoare şi pentru români: mai este loc şi pentru Ortodoxia din Carpaţi în acest creuzet religios occidental (infuzat în ultimile decenii cu "budhism şi islamism de imigraţie economică", cu "focoase iudeo-creştine"şi, mai nou, cu "terorism islamic")? Întrebarea devine şi mai tulburătoare pentru lumea ortodoxă în condiţiile în care, la începutul anilor '90, un oficial al Consiliului Europei se pronunţa pentru (cităm) "deznaţionalizarea religiei şi desacralizarea naţiunii"... Această "directivă spirituală", făcută pierdută/uitată în sertarele instituţiilor de la Bruxelles, a panicat firava intelectualitate ortodoxă din acei ani de tranziţie tulbure. Însă panica a trecut, iar directiva spirituală a fost aplicată, discret, cu rezultate vizibile astăzi cel puţin prin prisma ideologiilor lansate de corifeii societăţii "deschise", sau prin coalizarea unor ONG-uri – la fel de... "deschise! – în acţiunea satanică de scoatere a icoanelor din şcoli.

Energii sufleteşti necunoscute Apusului

Ştim că "Ortodoxia este concepţia de viaţă a românilor". Ne-a demonstrat acest fapt, chiar înainte de părintele Dumitru Stăniloae, teologul Nichifor Crainic, marele mentor al gândirismului interbelic, genial gânditor creştin încă marginalizat de Facultăţile de Teologie postcomuniste. Ortodoxia românească aduce cu sine comori spirituale (în special, energii sufleteşti) aproape imposibil de receptat în lumea occidentală de astăzi. Ieşită cu greu biruitoare din confruntarea perfidă cu materialismul burghez interbelic şi din lupta pe viaţă şi pe moarte cu marxism-leninismul adus de tancurile sovietice şi de "intelectualii NKVD-işti" asimilaţi ca "români" în structurile teroriste ale Securităţii şi ale PCR, ortodoxia românească oferă acum lumii occidentale căile adevărate ale mântuirii pentru "europenii creştini", dezamăgiţi de căderile lumeşti ale catolicismului şi protestantismului. Sunt semne (puţine, ce-i drept) că anumiţi teologi occidentali au înţeles că puritatea Ortodoxiei (din punct de vedere dogmatic şi liturgic) nu poate fi diluată sau negată prin căderile lumeşti ale unor clerici, ierarhi şi credincioşi care, sub prigoana comunistă, au compromis, într-un fel, dreapta credinţă. S-a văzut că acele căderi lumeşti ale ortodoxismului din epoca postbelică au fost cauzate de dictatura comunistă. Dar căderile lumeşti (tot postbelice) ale catolicismului şi protestantismului din restul Europei, cu derapajele lor morale şi etice, ce cauze au avut? Un cumva abandonarea "Mariei" în ghearele antihristului comunist şi instalarea comodă a Occidentului în "casa Martei", în materialismul, capitalismul şi *marketing*-ul lui Max Weber?

"Biserica mărturisitoare"

Teologal martir Teodor M. Popescu (1893-1973) a caracterizat Biserica Ortodoxă ca fiind "Biserica mărturisitoare" prin excelenţă. Este cea mai concisă, profundă şi adevărată "definiţie sociologică" dată Bisericii Ortodoxe, de la Revoluţia franceză şi până astăzi, când Europa descreştinată L-a exilat pe Mântuitorul Hristos în dicţionare şi tratatele de istoria religiilor. Însă Biserica Ortodoxă Română (BOR) – şi nu ortodoxia românească – "intră în Europa" cu răni adânci, multe nevindecate nici astăzi. Colaboraţionismul unor ierarhi şi clerici (slabi de înger?), unele cazuri de simonie (încă neeradicate), decăderea învăţământului teologic ortodox, infestarea discursului teologic (seminarial, universitar, academic) şi a predicilor cu un anume "limbaj de lemn", incapacitatea teologilor postcomunişti de a problematiza şi actualiza doctrina patristică şi poruncile evanghelice pentru gândirea şi conştiinţa omului secolului XXI – iată câteva din scăderile postcomuniste ale BOR. Însă tot BOR, ca instituţie divino-umană, poate îmbogăţi Europa descreştinată

☛

Părintele Gheorghe CALCIU la Măn. "Adormirea Maicii Domnului" Diaconeşti - Duminică 8 Octombrie 2006

(în fond) cu o Românie cu zeci de mii de preoţi şi de călugări, cu sute de mânăstiri în care pulsează viaţa monahală, cu zeci de mii de lăcaşe de cult, frecventate duminică de duminică de sute de mii (ba poate chiar milioane) de credincioşi. Au toate aceste "lucruri mărunte" vreo importanţă, vreo utilitate pentru lumea occidentală, care şi-a transformat bisericile în muzee, care îşi consideră puţinii călugări fiinţe... excentrice, "mistice" (catalogaţi ca nişte oameni născuţi cu anomalii psihice, pe care numai Freud, cu psihanaliza sa, le poate rezolva în clinici de psihiatrie, cu tratamente speciale pentru "nebunii lui Hristos")?

"Spiritul capitalist şi etica protestantă"

Cu ce forţe religioase sau ideologice se va confrunta ortodoxia românească în spaţiul UE, după 1 ianuarie 2007? Aceste "forţe" ar putea fi următoarele, în condiţiile în care noua Constituţie europeană va conserva actualele libertăţi spirituale: 1) *catolicismul* (avid după puterea lumească şi impecabil organizat financiar şi social sub autoritatea papală "infailibilă"); 2) *protestantismul* (mai precis neo-protestantismul de tip american, importat din SUA, după 1945, cu sectele sale care neagă divinitatea Mântuitorului Iisus Cristos, rolul mijlocitor al sfinţilor şi puterea mântuitoare a Sfintei Cruci); 3) *ecumenismul* (care urmăreşte o utopică unire a tuturor confesiunilor creştine, dar care nu precizează în jurul căror adevăruri dogmatice şi liturgice se vor "înfrăţi" Bisericile Europei); 4) *iudaismul* (cu dorinţa sa de a-şi recâştiga supremaţia religioasă în lume, ca dar dumnezeiesc pierdut acum 2000 de ani); 5) *socialismul* (ca formă perversă de exprimare şi organizare a ateismului revoluţiilor franceză şi bolşevică sub masca partidelor socialiste "moderate", adică divorţate abil de leninismul criminal); 6) *liberalismul* (întemeiat pe doctrina "profitului economic şi financiar cu orice preţ", o "doctrină" rezultată din subtila şi malefica operă a lui Max Weber – *Spiritul capitalist şi etica protestantă*); 7) *creştin-democraţia* (ca formă de organizare şi exprimare a "creştinismului politic" specific statelor catolice şi protestante, în care se amestecă religia cu politica de partid) – toate în diferite grade de cârdăşie cu *stângismul masonic* al "noii ordini mondiale". Confruntarea, pe care astăzi abia o intuim, va fi una teribilă, cu beligeranţi mai mult sau mai puţin pregătiţi (spiritual, cultural, istoric etc.). Anumiţi europeni (catolici sau protestanţi, care şi-au păstrat un anume grad de trezvie spirituală) îşi simt deja inferioritatea pe acest câmp de luptă al "răboiului nevăzut" (oarecum nevăzut, la început, în perioada 2007-2012, dar probabil perfect vizibil în deceniul următor, când se vor declanşa acţiunile finale de globalizare şi mondializare). Aceşti europeni, lucizi, şi-au dat seama, în pofida idiosincraziilor ce bântuie Occidentul, că ortodoxia românească a ieşit, în multe privinţe, biruitoare din lupta cu antihristul comunist – întruchipare a răului necunoscută ca atare în "lumea civilizată". Aceiaşi europeni, lucizi, îngroaşă de mulţi ani rândurile convertiţilor la Ortodoxie, într-un Occident măcinat de consumism, droguri de sinteză, anticoncepţionale, seruri pentru euthanasierea bătrânilor şi bolnavilor atei, tentative de clonare, "feminizarea" teologiei şi a preoţiei, pornografie, homosexualizarea tineretului etc., etc.

"Suferinţa rasei albe"

Se mai poate vorbi astăzi de o structură spirituală a Europei, în termenii filosofici şi teologici cu care profesorul Nae Ionescu căuta, descoperea şi formula soluţii de salvare metafizică pentru omul modern, exponent al "rasei albe", aflate în continuă suferinţă, după căderea din Rai? Este în discuţie acel om modern marcat pe veci de "nostalgia Paradisului", potrivit gânditorului Nichifor Crainic? Rasa albă, care a creat cultura şi civilizaţia creştină, se află într-o suferinţă metafizică nemaintâlnită în istoria spirituală a Europei, considera Nae Ionescu în epoca interbelică. Rasa albă, potrivit aceluiaşi Nae Ionescu, se simte îmbătrânită în păcatul ateismului filosofic (generat îndeosebi de cartezianism şi kantianism, şi radicalizat de marxism) şi în păcatul teologiei tomiste sau al celei "dialectice".

Dacă ar fi supravieţuit Nae Ionescu acţiunii de otrăvire din 1940, ar fi descoperit poate în epoca postbelică scrierile sfântului (sârb) Iustin Popovici (1894-1979), traduse după 1990 şi în România, şi tipărite în 2002 de Mănăstirea Sfinţii Arhangheli de la Petru Vodă (Neamţ) sub titlul *Biserica Ortodoxă şi ecumenismul*. Rasa albă, compătimită de filosoful Nae Ionescu pentru pierderea sensului religios vieţii, este vinovată, în viziunea teologului Iustin Popovici, de alunecarea spre un păgânism la fel de cumplit precum cel antic. Iustin Popovici îşi previne urmaşii (trăitorii secolului XXI) asupra confruntării lor cu fenomenal numit "Demonia albă":

"Ce socotiţi voi cu privire la Europa [anilor '70 din secolul XX – n. n.]? Africanii şi asiaticii îi numesc pe europeni *dracii albi*. De aceea, ei ar putea să numească Europa drept *Demonia albă*. Ar numi-o *albă* din cauza albeţii pielii, iar *Demonie* – din pricina negrelii sufletului ei: fiindcă Europa a tăgăduit pe singurul Dumnezeu şi a luat tronul şi vrednicia cezarilor romani [...]. Numai că Demonia albă a căzut într-o boală mai grea decât vechea Romă. Căci, dacă Roma cea închinătoare la idoli era chinuită de un singur drac, Demonia albă este chinuită de şapte duhuri rele, mai crunte decât dracul acela al Romei. Iată, deci, noua Romă închinătoare la idoli, iată o nouă mucenicie pentru creştinism! Să fiţi gata a primi mucenicia pentru Hristos din partea Demoniei albe!".

"Papa şi Luther"

Cum arată Europa în care vrea să-şi găsească un loc şi ortodoxia românească, mult pătimitoare? Sfântul Iustin Popovici poate oferi un răspuns creştinilor români preocupaţi de viitorul spiritual al Uniunii Europene (răspuns în care nu face nici o referire la comunismul antihristic arhicunoscut în Balcani, cu milioanele sale de crime): "Ce este Europa? Este pofta de putere şi dorinţa de cunoaştere. Amândouă – lucruri omeneşti: pofta omenească şi cunoaşterea omenească. Amândouă sunt personificate în Papă şi Luther. Ce este, deci, Europa? Papa şi Luther; săturarea la culme a poftelor omeneşti şi săturarea la culme a cunoaşterii omeneşti. Papa european este pofta omenească după putere, iar Luther cel european este hotărârea încăpăţânată a omului de a desluşi toate cu mintea lui. Papa, ca guvernator al lumii, şi omul de ştiinţă, ca stăpân al lumii, aceasta este Europa în inima ei, ontologic şi istoric".

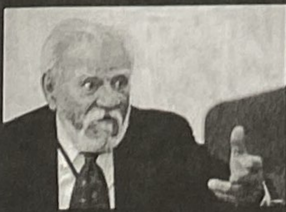
Ateism comunist, ateism capitalist

Secolul XX a marcat istoria cu *ateismul societăţilor comuniste* (în care Hristos şi turma sa au suferit prigoana unor dictatori creaţi special pentru o astfel de acţiune politico-revoluţionară!), dar şi cu *ateismul societăţilor capitaliste* (în care Dumnezeu a fost uitat din pricina prosperităţii consumiste şi tehnologiei confortului). Aceste două forme de ateism constituie pentru noua Europă lichidul amniotic de zămislire a unei concepţii (continentale) de viaţă, în care nici măcar catolicsmul şi protestatntismul nu-şi mai găsesc utilitatea socială şi financiară, ca să folosim un fel de sintagmă weberiană. Sfântul Iustin Popovici a văzut, în ultimii săi ani de viaţă, cum se lucra la instaurarea acestui ateism european:

"În vremea noastră însă, a venit o nouă generaţie de europeni, care a împreunat, prin ateism, pofta cu cunoaşterea, şi a înlăturat atât pe Papa, cât şi pe Luther. De acum nici pofta nu mai rămâne ascunsă, nici înţelepciunea nu mai este lăudată. Pofta omenească şi înţelepciunea omenească s-au unit ca într-o căsătorie în zilele noastre, iar această căsătorie nu este nici romano-catolică, nici protestantă. Ci, în chip vădit şi public, *satanică*. Europa de astăzi nu mai este nici papală, nici lutherană. Este mai presus şi în afară de acestea. Este cu totul pământeană, fără chiar şi dorinţa de a urca la Cer, fie cu paşaportul infailibilităţii papale, fie iarăşi pe calea înţelepciunii protestante. Refuză cu desăvârşire ieşirea din lumea aceasta [...]. Nu vede în somn pe Îngeri şi pe Sfinţi. De Născătoarea de Dumnezeu nici măcar nu vrea să audă: desfrânarea o întăreşte în ura împotriva fecioriei".

"Salvare spirituală" sau mântuire creştină?

Ce se va întâmpla cu spiritualitatea creştin-ortodoxă în acest secol XXI, al Europei Unite? Ortodoxia românească a supravieţuit ateismului comunist. Catolicismul european şi protestantismul european generează, în continuare, ateism capitalist, dacă privim lumea prin "lupa" lui Max Weber. Cu aceste premise în faţă, "silogismul" este gata: Ortodoxia poate oferi omului european o soluţie de salvare spirituală cu eficienţă probată în lupta cu comunismul criminal (este o "soluţie spirituală" deocamdată necunoscută, în adevărata sa profunzime, capitalismului occidental). Aceasta numai dacă prin "salvare spirituală" lumea occidentală înţelege şi *mântuire creştină*, şi numai dacă protestantismul mândru şi catolicismul orgolios vor respecta *valorile creştin-ortodoxe* (pe care şi nouă ne rămâne să le purtăm cu vrednicie, spre a nu se spune că *ne pretindem* mai mult decât *suntem*).

✝ ERNEST MAFTEI

Popularul actor Ernest Maftei şi-a jucat "frumos", în dimineaţa zilei de joi 10 octombrie 2006, ultimul rol: acela de "a muri zâmbind" (aşa cum le mărturisise că-şi propuse celor ce i-au vegheat ceasurile din urmă).

"Bădia" era născut la 6 martie 1920, în Prăjeştii Bacăului. În oraşul lui Bacovia a făcut Şcoala Normală şi a debutat cu versuri (în revista şcolară *Liliacul*), şi tot acolo, la numai 17 ani, a devenit membru (şi mai târziu şef) al Frăţiei de Cruce. N-a scăpat de prigoana antilegionară din vremea dictaturii regale şi a trecut prin lagărul de la Vaslui. Arestat apoi în 1941 şi târât prin închisorile de la Galaţi, Jilava şi Văcăreşti, este în cele din urmă achitat şi poate urma Conservatorul de Artă Dramatică din Iaşi. Sub comunişti este arestat, dar scapă ca prin minune de condamnare, şomează o vreme, apoi joacă pe scenă sub nume fals (Erman Valahu), pentru ca în cele din urmă talentul său să triumfe asupra vremurilor şi să aibă parte de o carieră impresionantă (a jucat în peste 200 de filme şi s-a numărat printre fondatorii Uniunii Cineaştilor din România).

Zilele fierbinţi ale lui decembrie 1989 l-au găsit în Piaţa Universităţii, unde va fi prezent (şi va vorbi din faimosul balcon) şi în timpul lungului miting anticomunist din anul următor. Bătut de mineri, a zăcut inconştient, timp de vreo şapte ceasuri, pe malul Dâmboviţei (unde nu-şi mai amintea cum fusese azvârlit). Din 1997 a fost membru al Partidului "Pentru Patrie".

A zăcut şi s-a stins la Spitalul Militar din Bucureşti. Cu vreo săptămână înainte de a închide definitiv ochii, s-a deplasat şi a suit cu greu treptele de la Sf. Ilie-Gorgani, fiind spovedit pe părintele Vasile Gordon, care a doua zi i-a dat şi Sf. Împărtăşanie la spital.

Dumnezeu să-l odihnească în ceata drepţilor.

1191 O istorie a Sibiului în desenele

1191 20 decembrie – este data la care regele Bela al III-lea al Ungariei dispune înființarea prepoziturii Sf. Ladislau la Cybinium. Coloniștii deja așezați în zona Cedoniei de odinioară au venit de pe meleagurile Rinului și a Moselei la chemarea regelui Geza al II-lea; aici s-au stabilit și unii dintre hoinarii cruciați.

QUI TEMPUS HABET

Maestrul **Stefan Orth** (n. 1945, absolvent de Teologie și Arte Plastice, din 1980 membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România, iar din 1995 membru al Asociației Internaționale a Artiștilor Plastici Profesioniști, cu peste 60 de expoziții personale – desene, gravură, pictură în ulei, afișe – în țară și în străinătate) este astăzi, la vârsta deplinei maturități creatoare, nu doar cel mai notoriu și mai împlinit dintre artiștii plastici sibieni, dar și cel mai fidel tradiției aproape milenare a cetății de pe Cibin.

În întâmpinarea anului 2007, în care Sibiul primenit va fi Capitală Culturală Europeană, maestrul Stefan Orth a scos două splendide albume: Stephanus Orth,

Prinipalul izvor istoric pe care s-a sprijinit autorul este celebrul Codice Altemberger.

Asemănările unor desene din volum cu personaje reale sunt întâmplătoare.

Autorul mulțumește pentru sfaturile primite din partea prietenilor – Joachim Wittstock, Horst Klusch, Alexandru Avram, Hermann Fabini, Kalmár Zoltán, ca și pentru sprijinul acordat de Dr. Ilie Vonica.

SEC. XV Casa Lutsch, construită în sec. al XV-lea, a fost una dintre perlele arhitectonice din Piața Mare. O vreme aici au fost cazați înalții demnitari ce vizitau orașul, iar mai târziu a trecut pe rând în proprietatea patricienilor locali: Thomas Altemberger, Petrus Haller, Johann Lutsch. În 1830 și-a pierdut în totalitate caracterul inițial (gotic).

1554 Timp de trei secole ciuma decimează populația; între 1531-1828 s-au înregistrat peste douăzeci de epidemii. În 1554 au pierit 3200 de oameni, iar în 1661 au murit 2733.
Prima carte cunoscută din tipografia lui Trapoldner este un tratat despre ciumă și apare în 1530.

1618 La 5 decembrie a fost văzută o cometă mare pe cer.
În 7 martie 1742 și la 10 ianuarie 1743 a mai apărut câte o cometă. La 24 ianuarie 1685 au fost văzute trei luni pe cer, iar în 24 octombrie 1870 sibienii s-au bucurat de spectacolul unei aurore boreale...

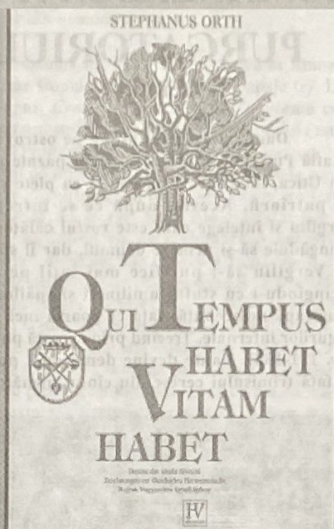
maestrului sibian Stefan Orth 2007

VITAM HABET

Qui tempus habet vitam habet. Desene din istoria Sibiului, Honterus Verlag, Sibiu, 2006 (cu text în română, germană și maghiară), și Stefan Orth, *Sibiu/Hermannstadt. Gravură, desene, pictură, afișe de…*, Editura Universității "Lucian Blaga", Sibiu, 2006 (cu text în română și germană).

Cu acordul binevoitor al autorului (de care ne-am bucurat și în alte împrejurări), reproducem în numărul de față o selecție din lucrările cuprinse în primul volum, cu explicațiile lor de acolo (pe care spațiul nu ne-a permis în toate cazurile să le păstrăm integral). Ne-am dori mult ca într-unul din numerele viitoare să ispitim ochii și sufletele cititorior noștri și cu o selecție din cel de-al doilea volum (un adevărat ghid estetic al Sibiului etern). *(Puncte cardinale)*

"A devenit aproape o tradiție ca atunci când un sibian călătorește în străinătate și dorește să dăruiască un simbol al orașului, să aleagă un tablou semnat de Stefan Orth. […] În anul 2007 Sibiul va fi capitală culturală a Europei. […] Sper că acest album se va bucura de aprecierea pe care o merită și că va fi un succes, la fel ca și anul cultural a cărui provocare bate la ușă".

Klaus Werner Johannis,
Primarul Municipiului Sibiu

2007 Sibiu/Hermannstadt – Capitală Culturală Europeană.
Oraș multicultural. Pe lângă multe altele, în septembrie Sibiul va găzdui a treia Întâlnire Ecumenică a Bisericilor Europene.
În anul 1568 Dieta Transilvaniei, adunată la Turda, a pronunțat pentru prima dată în Europa libertatea și toleranța confesională.

1773 Hanul din str. Bălcescu apare menționat din 1555. În 1772 poartă numele de "La Steaua Albastră", iar după vizita din 1773 a împăratului Iosif al II-lea primește titulatura "Împăratul Romanilor".
Actuala clădire a fost inaugurată la 7 septembrie 1895.

1817 Samuel von Brukenthal devine guvernatorul Transilvaniei în anul 1777. Palatul său din Piața Mare a fost construit între anii 1779-1785. Pinacoteca Brukenthal s-a fondat în 1790, iar în 1817 își deschide porțile marelui public.

1906 La 13 mai a fost sfințită Catedrala Ortodoxă din strada Mitropoliei. Biserica Sf. Luca din str. Lungă a fost construită în 1791, cea cu hramul Bunavestire – numită "Din groapă" – în 1788, iar Biserica Dintre Brazi – inițial greco-catolică, cu hramul Petru și Pavel – în 1778.

DIVINA COMEDIE A LUI DANTE

ÎN NOUA VERSIUNE ROMÂNEASCĂ A LUI RĂZVAN CODRESCU

PURGATORIUL

Cîntul I

Dante şi Vergiliu ajung pe ostrovul unde se află Purgatoriul, ce-l are drept paznic pe Cato din Utica, înfăţişat ca un bătrîn cu plete şi barbă de patriarh. Acesta, după ce se întreţine cu Vergiliu şi înţelege care este rostul călătoriei lor, le îngăduie să-şi urmeze drumul, dar îl sfătuieşte pe Vergiliu să-l purifice mai întîi pe Dante, încingîndu-l cu stuful umilinţei şi spălîndu-i cu rouă (apă neîncepută) faţa ce poartă încă urmele negurilor infernale. Trecînd prin această purificare (vv. 121-135), Dante devine demn de a putea sta în faţa trimisului ceresc din cîntul următor.

Spre-a lua pieptiş mai priincioase ape
corabia minţii-mi pînzele-şi îmbie,
zorind de-o mare aşa de rea să scape;
cînta-voi despre-a doua-mpărăţie,
pe unde omu-n duh se curăţeşte,
ca, pîn' la capăt, demn de cer să fie.
La viaţă cîntul mort se retrezeşte,
o, sfinte Muze, căci al vostru sînt;
şi-ajute-mi Calliope ca fireşte
s-ajung şi eu a fi părtaş în cînt
acelei voci ce bietelor Pieride
nădejdea de iertare le-a înfrînt.
Culoarea de safir ce se deschide
atît de dulce, pînă-n larg de zare,
privirilor de pur văzduh avide
umplu şi ochii mei de desfătare,
încît scăpai de negura de moarte
ce-n trup şi-n duh mă mohorîse tare.
Frumoasa stea ţinînd iubirii parte
făcea să rîdă-ntregul răsărit
şi Peştii-alai cu sine sta să-i poarte.
Spre dreapta-ntors, cu văzul aţintit
spre cel'lalt pol, dădui de patru stele
ce doar întîii oameni le-au zărit.
Părea tot ceru-mbucurat de ele:
o, văduv loc din miazănoapte care
nu poţi vedea splendori precum acele!
Cînd de lumina lor fusei în stare
să mă desprind, spre cel'lalt pol cătînd,
de unde-acum pierise Carul Mare,
văzui un moş alături singur stînd,
ce-atît respect îţi inspira, cum poate
vreun tată-n lume n-a primit nicicînd.
Barbă şi plete albe şi bogate
purta, ce ca o coamă îndoită
cădeau în jos, pe pieptu-i revărsate.
De patru sfinte raze poleită,
vădea o faţă-atît de radioasă
încît părea în soare-nvăluită.
"O, voi, fugari din bezna veşnic groasă
pe rîu în sus, au cine sînteţi oare?",
grăi, clătindu-şi barba cuvioasă.
"Ce călăuză sau ce faclă-n stare
fu să vă smulgă nopţii-ntunecate
ce-i peste iad în veci stăpînitoare?
Să fie astfel legile-ncălcate?
Sau rîndui mai nou cerescul sfat
să-mi vină-aici şi suflete damnate?".
De domnul meu atuncea îndrumat,
prin vorbe şi prin semne, a mă-nchina,
genunchi şi gene eu mi-am fost plecat.
„Nu-i voia mea", porni răspuns a da,
"ci-o doamnă mă rugă, din cer venită,
să-l însoţesc pe-acesta-n calea sa.
Dar ştire dacă vrei mai desluşită
să-ţi dăm de rostul ce ne mînă-aci,
e voii tale voia mea smerită.
Seara din urmă acesta nu-şi trăi,
dar fu-n sminteala lui de ea aproape
şi să şi-o vadă prea puţin lipsi.
Precum spusei, eu să-l ajut să scape
am fost trimis, şi de vreo altă cale
decît aceasta vorbă nici nu-ncape.
L-am dus să vadă-a chinurilor vale
şi-acum stau gata să-i arăt pe cei
ce-n truda lor supuşi sînt pazei tale.
M-aş prea lungi să-ţi spun cum îl dusei;
spre-a te-auzi şi-a te vedea pe tine
eu nu-l aduc fără ceresc temei.
Se cade deci să îl întîmpini bine:
el cată libertatea, scumpă foarte
cui s-a jertfit de dragul ei pe sine.
Tu-o ştii, căci pentru ea senin la moarte
ai mers, lăsînd în Utica veşmîntul
menit lumina de apoi s-o poarte.

Purgatoriul, I – ilustraţie de Gustave Doré

Eternei legi noi nu-i ştirbim cuvîntul:
acesta-i viu, lui Minos rob nu-s eu,
căci ţin de locul unde văzu-ncîntu-l
şi caştii Marciei ochi, ce-ţi cer mereu,
o, suflet nobil, s-o socoţi a ta;
de dragul ei hotarele-ţi nu-i greu
să-ngădui toate şapte-a le umbla,
iar noi de mila-ţi o să-i dăm de ştire,
de-i demn în iad pe nume-a te chema".
"De Marcia mea asemenea iubire
pe lume-aveam", grăi acela-ndată,
"c-orice-mi cerea duceam la împlinire.
Ci-acum, cînd peste apa blestemată
are sălaş, e-o lege ce mă ţine,
de-acolo scos, s-o mai ascult vreodată.
Dar dacă-o doamnă, precum spui, pe tine
din cer te-ndrumă, restu-i de prisos:
poruncă-i ruga ce prin dînsa vine.
Deci du-te, iar acestuia de folos
cu brîu de stuf să îl încingi i-ar fi
şi faţa să i-o speli de fumul gros,
căci nu se cade văzul a-i umbri
nimic impur cînd s-o-ntîlni pe cale
cu-naltul sol din rai trimis aci.
Acest ostrov, jur-împrejur, devale,
acolo jos, pe unde valu-l bate,
e plin de stuf crescut din mîlul moale.
Asemeni lui pe-acolo nu mai poate
nimic ce frunze sau tulpină are
să ţină piept talazurilor toate.
Nu reveniţi pe-aici după plecare;
iar soarele, ieşindu-vă înainte,
o să v-arate buna-n sus cărare".
Pieri apoi, iar eu, fără cuvinte,
mă ridicai, spre domnul meu trăgînd
şi-n ochii lui uitîndu-mă cuminte.
Iar el: "Urmează-mi paşii rînd pe rînd:
ne-ntoarcem îndărăt, că-n jos scoboară
de-aicea plaiul, către maluri dînd".
Vedeam în zări cum aurora clară
înfrînge-a nopţii ultimă suflare
şi prinde-n sclipăt marea să tresară.
Băteam de zor pustiile hotare,
precum acel ce drumu-l rătăceşte
şi, pîn' să-l afle, mersu-n van îi pare.
Şi-ajunşi în loc pe unde războieşte
a soarelui arşiţă multa rouă,
dar prea puţin prin boare o răzbeşte,
maestru-ntinse mîinile-amîndouă
în ierburile crude, cu blîndeţe;
iar eu, ce pricepui lucrarea-i nouă,
plecai obrajii plînsei mele feţe,
ce dobîndiră vechea lor culoare,
scăpînd de neagra iadului tristeţe.
Apoi, păşind pe plaja goală care
nicicînd văzu din larg sosit aci
vreun om să facă drumu-ntors în stare,
mă-ncinse el, cum altul rîndui:
şi – o, minune! – din tulpina-aleasă
îndată prinse-o alta-a odrăsli,
chiar de-unde frîntă fu spre-a fi culeasă.

Note:

Versurile 4-6: "A doua împărăţie" din lumea de dincolo este, după concepţia catolică, Purgatoriul (din lat. *purgo,-are*, "a curăţa, a curăţi, a purifica"; *cf.* şi *purgatio*, "curăţire, purificare; ispăşire", subst. *purgator* sau adj. *purgatorius*, "curăţitor, purificator", dar şi *purgatus*, "curat, curăţit, purificat; scuzat, disculpat"), unde sufletele – mai puţin păcătoase decît cele din Infern, şi deci pasibile de iertarea divină – se curăţesc în felurite chipuri, spre a accede cîndva în Paradis.

Versul 7: În traducere literală: *Dar aici moarta poezie învie.* Pare că poezia revine la viaţă după experienţa infernală a morţii fără întoarcere (ruptura definitivă de harul divin). Poetul simte nevoia unui registru stilistic mai înalt, potrivit cu noua "materie" pe care o tratează.

Versul 8: Muzele păgîne sînt invocate cu atributul creştin al sfinţeniei (*cf.* şi *Purg.*, XXIX, 37, unde le califică drept *sacrosante*). Încreştinarea elementelor păgîne este frecventă în *Divina Comedie*, nu în sensul dogmatic al teologiei, ci doar în sensul simbolic al artei. Esenţială rămîne aici ideea că inspiraţia vine de sus, harul prevalînd asupra talentului.

Versul 9 şi urm.: Calliope (etimologic: "cea cu voce frumoasă") este muza poeziei epice. Episodul mitologic la care face aluzie poetul – Pieridele (cele nouă fiice ale regelui Pieros al Tesaliei, purtînd fiecare numele unei muze) s-au semeţit să le provoace la întrecere pe adevăratele Muze, pierzînd şi fiind prefăcute de Apollo în gaiţe – se regăseşte la Ovidiu (*Metam.*, V, 338 şi urm.).

Versul 13: În orig.: *Dolce color d'oriental zaffiro* – albastrul celest, simbolizînd speranţa. O specie a safirului se numea "orientală", provenind din părţile Mediei.

Versul 19: "Luceafărul de dimineaţă", ce poartă numele clasic al zeiţei iubirii, Venus. *Cf.* şi *Conv.*, II, 6: *Ragionevole è credere che li movitori del cielo di Venere siano li Troni; li quali, naturati dell'amore del Santo Spirito, fanno la loro operazione connaturale ad esso, cioè lo movimento di quello cielo pieno d'amore; dal quale prende la forma del detto cielo uno ardore virtuoso, per lo quale le anime di quaggiù s'accendono ad amare secondo la loro disposizione.*

Versul 21: Constelaţia Peştilor apare în conjuncţie cu Venus. Avem deci o alegorie astronomică a dimineţii (ceasul dintre 4 şi 5).

Versul 23 şi urm.: Constelaţie imaginară, simbolizînd strălucirea celor patru virtuţi cardinale: înţelepciunea, dreptatea, bărbăţia (îmbinare de putere şi curaj) şi cumpătarea. Identificarea cu Crucea Sudului (cele mai strălucitoate patru stele din Constelaţia Centaurului) a fost demult contestată, căci aceasta nu era necunoscută lumii medievale. Trebuie reamintit că Dante a ieşit din Infern în emisfera australă/sudică/meridională (după credinţa vremii, nelocuită şi acoperită de ape), în al cărei centru el plasează muntele Purgatoriului, ce poartă în

creştet Paradisul terestru, de unde au fost alungaţi protopărinţii – Adam şi Eva – ca urmare a păcatului originar. Prin urmare, numai ei, primii oameni, au putut contempla înainte de cădere (cînd *fu innocente l'umana radice* – *Purg.*, XXVII, 142) cele patru stele, adică plinătatea virtuţii. Omenirea post-edenică e văduvită de vederea lor, locuind emisfera opusă, ce se identifică totdeodată cu lumea "oarbă" a păcatului.

Versul 31 şi urm.: Dante îl prezintă pe Cato, martir al libertăţii potrivnic lui Cezar, ca paznic al Purgatoriului (muntele libertăţii/eliberării, căci acolo sufletele scapă de robia păcatului). Deşi este vorba de Cato cel Tînăr din Utica (Marcus Porcius Cato), mort la nici 50 de ani (95-46 î. Hr.), Dante îi atribuie înfăţişarea unui personaj venerabil. De observat că poetul nu consideră păcat sinuciderea lui Cato, săvîrşită în numele unui principiu nobil (idealul libertăţii), contrazicîndu-l în această privinţă pe Fericitul Augustin (*De civitate Dei*, I, 23) şi urmîndu-i pe anticii Vergiliu (*En.*, VIII, 670) şi Lucan (*Fars.*, II, 373 şi urm.). Se înţelege că iniţial Cato s-a aflat în Infern, dar nu la un loc cu sinucigaşii (adică în al doilea brîu din cercul al şaptelea), ci în Limb (alături de soţia sa, Marcia), fiind scos de acolo şi însărcinat cu paza Purgatoriului la descinderea lui Hristos.

Versurile 37-39: Faţa virtuosului Cato străluceşte de lumina celor patru stele ce simbolizează virtuţile cardinale (vezi mai sus).

Versul 41: "pe rîu în sus..." (în orig., versul 40: *contro al cieco fiume*, "în susul rîului întunecat") – cei doi urmaseră firul de apă (Cocitul, după unii; Lethe, după alţii) menţionat în *Inf.*, XXXIV, 130 şi urm.

Versurile 58-60: Dante nu murise, dar fusese foarte aproape de moartea în păcat.

Versurile 62-63: Nu era altă cale mai bună de izbăvire pentru Dante, de vreme ce aceasta îi fusese dată de sus.

Versul 66: Truda de a se curăţi de păcatele săvîrşite în viaţă.

Versurile 74-75: "Veşmîntul" cu pricina este trupul, hărăzit, la învierea obştească, să fie "trup de slavă" (iluminat, transfigurat, spiritualizat).

Versul 71 şi urm.: Vergiliu caută să-l sensibilizeze pe Cato prin invocarea valorii supreme în care acesta crezuse şi pentru care îşi dăduse viaţa: *libertatea fiinţei umane* (văzută aici din perspectiva mai complexă a creştinismului).

Versurile 77-78: Lui Vergiliu îi este dat să stea în Limb, anticameră a Infernului nesupusă puterii lui Minos, distribuitorul demonic al pedepselor infernale.

Versus 79: Marcia, fiică a consulului Lucius Marcius Phillipus, a fost soţia lui Cato, apoi a oratorului Quintus Hortensius. După moartea acestuia din urmă, ea s-a reîntors la Cato, pe care pare a-l fi iubit statornic, dincolo de conjuncturi. Lucan (*Fars.*, II, 341-344) îi atribuie următoarele cuvinte (la care se va fi gîndit şi Dante în context): *Da foedera prisci inlibata tori, da tantum nomen inane conubii, liceat tumulo scripsisse "Catonis Marcia"*...("Redă-mi legămîntul vechiului cămin, redă-mi fie şi numai simplul nume al căsniciei, ca pe mormîntul meu să poată sta scris: «Marcia lui Cato»..."). Acelaşi loc este evocat de Dante şi în *Conv.*, IV, 28: *Dammi li patti degli antichi letti, dammi lo nome solo del maritaggio, dammi almeno che io in questa tanta vita sia chiamata tua.*

Versul 82: Cele şapte brîuri ale Purgatoriului.

Versul 88: Dincolo de Aheron.

Versurile 94-96: Dante are nevoie de o purificare după contactul cu realităţile infernale. "Brîul de stuf" (în orig.: *d'un giunco schietto*, "din papură netedă") este interpretat de cei mai mulţi ca simbol al umilinţei (condiţie *sine qua non* a adevăratei pocăinţe).

Versul 99: Îngerul din cîntul următor.

Versurile 130-132: Din *Inf.* XXIV, 127-142 ştim că Ulise ajunsese pînă în apropiere, dar pierise în valuri, sub rafalele de vînt iscate din senin. Că Dante a ţinut anume să îndrepte gîndul cititorului spre acest episod anterior se vede şi din faptul că reia întocmai, în versul imediat următor, sintagma "cum altul rîndui" (în orig.: *com'altrui piacque*) din *Inf.*, XXVI, 141 (acolo era vorba de Dumnezeu însuşi, aici este vorba de Cato, împuternicitul lui Dumnezeu). Unii au tîlcuit paralelismul în sensul că *trufaşul* Ulise a pierit acolo prin voinţa divină, în vreme ce *smeritul* Dante, prin aceeaşi voinţă, triumfă şi merge mai departe.

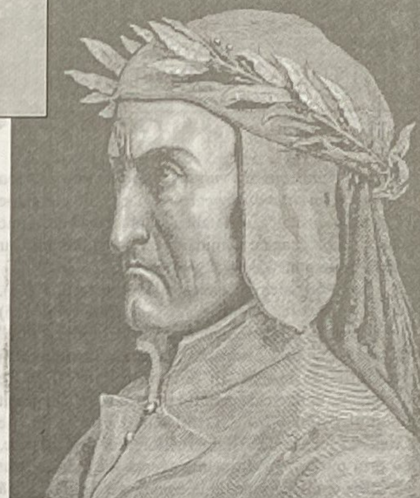
Versul 133: Cu "brîul de stuf", după indicaţia lui Cato, receptată ca imperativ sacru.

Versurile 134-136: După Francesco da Buti (urmat de mulţi alţii), ideea ar fi că virtutea se împarte, dar nu se consumă. Harul divin are putere regeneratoare asupra a tot ceea ce intră în iconomia sa.

DANTE ALIGHIERI

ÎNTRE VIAŢĂ ŞI OPERĂ* (III)

(Urmare din numărul trecut)

În toamna lui 1301, Dante pleacă la Roma, să reprezinte Comuna dinaintea Curiei papale (*cf.* Dino Compagni, *Cronica*, II, 25) **(18)**, în vreme ce la Florenţa soseşte Carol de Valois (fratele regelui Franţei, Filip cel Frumos), co-uneltitor cu papa Bonifaciu VIII, în scopul de a-i ajuta pe Negri să preia frîiele puterii. În urma loviturii de stat *sui generis* care are loc, se declanşează, ca în mai toate situaţiile similare din istorie, un întreg şir de răzbunări şi de epurări preventive, mascate sub aparenta legalitate a unor procese politice. Dante este condamnat în absenţă (pe 27 ianuarie 1302), sub acuzaţiile false de fraudă şi uneltire, la excluderea din orice funcţii publice, la doi ani de exil şi la o amendă usturătoare (5000 de *fiorini piccoli*). Cum nu a acceptat (ca mulţi alţii din tabăra sa) să se prezinte la judecată (ceea ce s-a considerat recunoaştere a învinuirilor aduse), a fost osîndit ulterior (10 martie) la ardere pe rug în cazul în care ar fi fost prins pe teritoriul comunei florentine.

Dante era încă la Roma (sau poate la Siena, pe drumul de întoarcere) în acea fatidică zi de 27 ianuarie în care i s-a pecetluit destinul. La Florenţa, capul răutăţilor a fost Cante de' Gabrielli da Gubbio, *podestà* **(19)** desemnat de papă şi unealtă docilă a acestuia. Dante va fi înţeles că a fost victima unui scenariu regizat cu viclenie de însuşi Bonifaciu VIII, care l-a făcut să zăbovească la Roma în timp ce la Florenţa se dădea lovitura de stat **(20)**. Chiar în anul acela, consfinţindu-şi triumful, *lo principe de' novi Farisei* emană bula papală *Unam sanctam*, prin care se proclama supremaţia puterii spirituale asupra celei temporale. N-a apucat însă să se bucure prea mult de triumful său, murind în anul următor, nu înainte să păţească umilinţa de-a ajunge la mîna lui Filip cel Frumos.

În 1303 îl regăsim la Forlè pe poetul surghiunit, ca secretar şi colaborator al lui Scarpetta degli Ordelaffi, ce fusese numit conducător general al oastei exilaţilor albi. Cum li se întîmplă de regulă oamenior de conduită şi ideal amestecaţi printre trepăduşii „pragmatici" ai istoriei, spre sfîrşitul anului se rupe de tovarăşii de exil, a căror tovărăşie o defineşte drept *malvagia e scempia* („perfidă şi neroadă"), hotărînd să-şi ia soarta pe cont propriu (*far parte per se stesso*). Îndepărtîndu-se de Toscana, află un *primo rifugio* în Verona, la curtea lui Bartolomeo della Scala (fratele lui Cangrande della Scala, pe care-l cunoaşte cu această ocazie şi de care-l va lega o lungă prietenie **(21)**), pînă la moartea acestuia (martie 1304).

Începe de-acum pentru Dante un lung şir de rătăciri prin diferite cetăţi italiene, între care: Treviso, Padova, Veneţia, Sarzana, Casentino, Bologna (unde-şi reînnoieşte prietenia cu Cino da Pistoia, la rîndul lui exilat), Lunigiana, Lucca, Verona (unde se pare că a stat vreo 5-6 ani, pînă spre 1318, sub protecţia lui Cangrande della Scala **(22)**), Ravenna (unde în ultimii ani şi-a avut şi copiii lîngă el, Antonia devenind acolo *suora Beatrice*). Se spune că ar fi fost la Pisa sau la Genova cînd, prin 1312, l-ar fi întîlnit pe Francesco Petrarca, pe atunci un băieţandru de 8 ani, care venise cu tatăl său, Petracco, să se închine lui Henric (în italiană: *Arrigo*) VII de Luxemburg, *unico Principe romano*, providenţial aducător de pace şi dreptate în viziunea lui Dante **(23)** şi a rămăşiţelor ghibeline, încoronat în vara acelui an (29 iunie) împărat la Roma (dar nu de papa, ci doar de legaţii papali, şi nu la San Pietro, ci la San Giovanni in Laterano...), din păcate lovit de malarie în anul următor şi ducînd cu sine în mormînt toate nădejdile ce se legaseră de noua aventură imperială. După Villani şi Boccaccio, Dante ar fi ajuns şi la Paris, prin 1309-1310, trecînd şi pe la Sorbona, dar astăzi faptul este serios pus la îndoială.

Pe fondul acestor peregrinări îşi scrie operele de maturitate. Între 1304 şi1307 redactează *Il Convivio* (în traducere: „Ospăţul", scriere eteroclită în limba vulgară, în tradiţia anticelor *Banchete* ale înţelepciunii, străbătută şi ea *de la memoria di quella gloriosa Beatrice*, dar din păcate nefinalizată la dimensiunile proiectate) şi *De vulgari eloquentia* (primul tratat al lui Dante în latineasca vremii, consacrat însă tocmai limbii vii, pe care-şi propune s-o înalţe la demnitatea culturii şi creaţiei, cum a şi reuşit de fapt, conştient pe de o parte că întreprinde prima abordare „lingvistică" a unei limbi vulgare: *Cum*

(continuare în pag.16)

* Postfaţa volumului Dante Alighieri, *Divina Comedie. Infernul*, text bilingv, cu versiune românească, note, comentarii, postfaţă şi repere bibliografice de Răzvan Codrescu, proaspăt apărut la Editura Christiana din Bucureşti. În textul reprodus aici în serial, notele de subsol sînt numerotate în continuarea celor din numărul precedent, păstrîndu-se astfel identitatea lor numerică din volum.

18. Faptul că Dante însuşi nu se referă niciodată la ea, şi nici un cronicar meticulos ca Villani n-o pomeneşte, i-a făcut pe unii să se îndoiască de realitatea acestei ambasade. Boccaccio (*Vita*, XXV) îl confirmă pe Compagni, punînd pe seama lui Dante şi următoarea replică: „Dacă eu mă duc, cine rămîne? Dacă eu rămîn, cine se duce?" (ca exemplificare a afirmaţiei că „după cîte spun contemporanii săi, s-a arătat a fi foarte încrezut şi nu i s-a părut că ar preţui mai puţin decît preţuia" – trad. rom. cit.).

19. Şef suprem al justiţiei şi al armatei, care, după lege, nu trebuia să fie originar din cetate. Cante de' Gabrielli provenea dintr-o influentă familie seniorială din Gubbio (Umbria).

20. Dante fusese capul acelei ambasade. Ceilalţi doi ambasadori, subordonaţi lui, fuseseră sloboziţi să transmită acasă voinţa papei, numai el fiind reţinut, cu parşivenie protocolară.

21. S-a spus că a fost omul viu pe care Dante l-ar fi preţuit cel mai mult în viaţa lui.

22. Acestuia i-a adresat, în 1317, o celebră epistolă în latineşte (*Magnifico atque victorioso domino domino Cani Grandi de la Scala sacratissimi Cesarei Principatus in urbe Verona et civitate Vicentie Vicario generali*), fundamentală pentru interpretarea *Divinei Comedii* şi îndeosebi a *Paradisului* (pe care i l-a şi dedicat). Autenticitatea scrisorii a fost uneori pusă la îndoială, dar fără argumente decisive.

23. A se vedea, pe lîngă *De Monarchia*, epistolele în latineşte trimise către *Universis et singulis Ytalie Regibus et Senatoribus alme Urbis nec non Ducibus Marchionibus Comitibus atque Populis*, cu apelul de a-l susţine pe Henric, către *inmeritus scelestissimis Florentinis intrinsecis*, invitîndu-i pe cei de acasă să nu opună rezistenţă acestuia (vor fi însă primii care o vor face!), şi către însuşi efemerul împărat: *Sanctissimo gloriosissimo atque felicissimo triumphatori et domino singulari domino Henrico divina providentia Romanorum Regi et semper Augusto* – aceasta din urmă în numele „tuturor toscanilor doritori de pace pe pămînt". Desigur, Dante vedea în acest Sfînt Imperiu romano-germanic, dincolo de împlinirea unui ideal istoric, şi marea şansă a întoarcerii lui în patria natală (mereu invocatul *natio loco*).

DANTE ALIGHIERI

ÎNTRE VIAȚĂ ȘI OPERĂ (III)

(urmare din pag. 16)

Raffaello Sanzio, *Disputa del Sacramento* (detaliu) – în centru: profilul lui Dante

neminem ante nos de vulgaris eloquentie doctrina quicquam inveniamus tractasse..., iar pe de altă parte că există necesitatea unei italiene supradialectale, nimic altceva decît ceea ce numim astăzi limbă literară, dar căreia el îi spune „ilustră").

În 1306, alegînd endecasilabul și terțina **(24)**, începe redactarea capodoperei sale, *Commedia* **(25)** (prim și referențial monument al acelei limbi „ilustre" pe care o invocase principial), la care va lucra pînă în proximitatea morții. În pomenita epistolă către Cangrande della Scala, autorul explică de ce și-a numit poemul *Commedia*: „Titlul cărții este: «Începe *Comedia* lui Dante Alighieri, florentin prin naștere, nu prin purtări». Pentru înțelegerea lui trebuie știut că vorba comedie vine de la *comos*, sat, și *oda*, adică cîntec, de unde *comedia*, cum ar veni: cîntec sătesc. Și comedia este un anumit fel de povestire poetică, deosebit de toate celelalte. Prin cuprins se deosebește de tragedie prin aceea că tragedia este la început uimitoare și liniștită, la sfîrșit sau ieșire este plină de duhoare și groaznică; și de aceea e numită de la *tragos*, adică țap, și *oda*, cum ar veni: cîntec de țap, adică cu miros greu ca al țapului, cum se arată de Seneca în tragediile sale. Comedia în schimb începe cu ceva aspru, dar cuprinsul ei se încheie în chip fericit, cum se arată de Terențiu în comediile sale. De aici obiceiul unor autori de scrisori de a spune, în urările lor, în loc de urare «început tragic și sfîrșit comic». De asemenea se deosebesc în stil: înălțător și sublim al tragediei, iar al comediei scăzut și umil, cum hotărăște Horațiu în *Poetica* lui, unde îngăduie autorilor de comedii să vorbească uneori ca autorii de tragedii și invers: *Interdum tamen et vocem comedia tollit,/ Iratusque Chremes tumido delitigat ore;/ Et tragicus plerumque dolet sermo pedestri/ Telephus et Peleus* etc. **(26)**. Și prin aceasta se vede limpede de ce opera de față se numește comedie. Într-adevăr, dacă ne uităm la cuprins, la început este groaznică și plină de duhoare, pentru că e Infernul; la sfîrșit fericită, atrăgătoare și plăcută, pentru că e Paradisul. Iar stilul este scăzut și umil, deoarece este în limba vulgară, în care vorbesc și femeile. Și astfel se vede limpede de ce se numește comedie"**(27)**. Se aproximează că *Infernul* l-ar fi compus cam între 1306 și 1309, *Purgatoriul* pînă spre 1313, iar *Paradisul* pînă spre 1320, dar e de crezut că întregul poem a mai avut parte de șlefuiri și în perioada ravenneză (*Paradisul*, de altfel, nu va fi făcut public în întregime decît postum, după ce ultimele treisprezece cînturi ar fi fost descoperite în chip miraculos, la opt luni de la moartea poetului, de către fiul său Jacopo, căruia i s-a arătat în vis, indicîndu-i locul **(28)**). Din păcate, nu a ajuns pînă la noi nici un text autograf al poetului, ci doar un număr destul de mare de cópii manuscrise realizate după moartea sa (peste 500 numai în Italia, plus alte vreo 200 pe aiurea) **(29)**, o influență covîrșitoare în timp avînd-o cele ale lui Boccaccio (de la care s-au conservat trei transcrieri). Un codice extrem de renumit este *Codice Vat. Lat. 3199 (Vat)*, de la Biblioteca Vaticana, identificat de mulți cu exemplarul poemului pe care Boccaccio i l-a dăruit lui Petrarca între 1351 și 1353 **(30)**.

În 1312-1313, elaborează (probabil începînd înainte de moartea lui Henric VII și terminînd imediat după), în latină, *De Monarchia*, a cărei axă este raportul dintre *sacerdotium* și *imperium*, cu convingerea că monarhia universală este esențială fericirii terestre a oamenilor și că puterea imperială nu trebuie să fie supusă celei bisericești, ci doar „reverențioasă" față de aceasta: papei îi revine puterea *spirituală*, iar împăratului cea *temporală*. Cele două puteri sînt independente una de cealaltă și derivă în egală măsură direct de la Dumnezeu. Încheierea este că *Illa igitur reverentia Cesar utatur ad Petrum qua primogenitus filius debet uti ad patrem: ut luce paterne gratie illustratus virtuosius orbem terre irradiet, cui ab Illo solo prefectus est, qui est omnium spiritualium et temporalium gubernator* **(31)**.

Egloghe (două compoziții în versuri latinești adresate în 1319 eruditului profesor bolognez Giovanni del Virgilio **(32)**, care-l invitase – tot în versuri – la Bologna, sugerîndu-i, pe de altă parte, să lase vulgara și să se onoreze scriind numai latinește) și *Quaestio de aqua et de terra* (dizertație teologico-filosofico-științifică ținută de Dante la biserica Sant'Elena din Verona, în prezența clerului local, pe 20 ianuarie 1320, cu prilejul unei călătorii la Mantova învecinată) sînt ultimile lui scrieri, periferice în ansamblul operei.

(Va urma)

Răzvan CODRESCU

---

24. Dante a ținut să-și structureze întregul poem pe simbolistica creștină a numărului 3, în acord cu dogma trinitară, cu tripartiția lumii de dincolo, cu cele trei mari virtuți paulinice (credința, nădejdea, dragostea – *cf.* mai ales *I Cor.* 13, 13), poate și cu cele trei stadii ale misticii (purgativ, iluminativ, unitiv), ca și cu teoria augustiniană a trihotomiei ființei umane (spirit, suflet, trup) în analogie cu trinitatea divină: poemul numără 3 părți, fiecare cu cîte 33 de cînturi (în cazul *Infernului* adăugîndu-se și cîntul introductiv al întregii *Comedii*), avînd ca unitate strofică terțina, iar fiecare terțină – cum versul este de 11 silabe – conținînd la rîndul ei 33 de silabe. Numărul însumat al cînturilor din cele trei părți (*cantiche*) este de 100 – multiplul perfect al lui 10, numărul care în vechea doctrină pitagoreică reprezenta *Tetraktys*-ul (suma primelor patru numere: 1+2+3+4), simbolizînd creația universală, armonia cosmică, totalitatea dinamică (*cf.* și Jean Chevalier, Alain Gheerbrant, *Dictionnaire des symboles. Mythes, rêves, coutumes, gestes, formes, figures, couleurs, nombres*, édition revue et corigée, Robert Laffont/Jupiter, Paris, 1982, art. „Dix").

25. Dante n-a numit-o el însuși „Divina", ci acest epitet îi va fi fost atribuit pentru prima oară de către Boccaccio, dar de impus s-a impus mult mai tîrziu, numai după ce în **1555** a apărut, la Veneția, prima ediție efectiv intitulată *Divina Commedia* (îngrijită de Lodovico Dolce și tipărită de Gabriele Giolito de' Ferrari). Totuși Ramiro Ortiz (în ed. cit., p. XLIII) scrie: „Întîia dată cînd găsim titlul fericit de *Divina Comedia*, e în ediția venețiană din 1529, cu comentariul lui Cristoforo Landino, din care am luat frumoasele xilografii ce împodobesc ediția de față"! Dacă Ramiro Ortiz se înșeală, de unde a luat totuși xilografiile?! Intrigat, am verificat și am constat următoarele: există, într-adevăr, o ediție venețiană din 1529, cu xilografiile respective (folosite pînă la urmă și în ediția de față) și cu comentariul lui *Christophoro Landino, Fiorentino*. Colofonul ne mai informează: *Stampato in Venetia per Iacob del Burgofranco* [Iacopo Borgofranco], *Pavese. Ad instantia del nobile messere Lucantonio Giunta, Fiorentino.* Pe pagina de titlu, însă, nici pomeneală de „Divina Comedia"! Calificativul există, ce-i drept, dar îi este atribuit lui Dante: *Comedia di Danthe Alighieri, poeta divino...* E limpede că Ramiro Ortiz n-avea cum să se înșele el însuși, dar ne-a înșelat pe noi! Și asta, probabil, numai ca să-și poată susține o altă afirmație falsă, din Introducere (p. 6): „O veche dorință a mea era aceea să văd reproduse într-o ediție modernă a *Commediei*, minunatele xilografii cu care e împodobită *editio princeps* a poemei dantești. Mulțumită bunăvoinței Editurii „Cartea Românească" [...] pot azi să-mi văd împlinită vechea dorință". Numai că ediția din 1529 nu este în nici un fel o *editio princeps* (vezi și nota 30)! Îndărătul mistificării nu poate fi decît un soi de dispreț cordial pentru periferia valahă. Și fapt este că treaba „a ținut"...

26. Horațiu, *Ars poetica*, 93-96: *Totuși comedia-și înalță uneori glasul, / plin de mînie, și Chremes se ceartă cu vorbe umflate / și-n tragedie se vaită cu vorbe de rînd nu o dată / Telephus și Peleu...*

27. „Scrisoarea către Cangrande de la Scala", trad. rom. Petru Creția, în Dante, *Opere minore*, Ed. Univers, București, 1971, pp. 746-747. Prin sintagma „opere minore" sînt desemnate, prin tradiție, celelalte scrieri ale lui Dante în raport cu *Divina Comedie*.

28. *Cf.* Boccaccio, *Vita*, XXVI; în ed. rom. cit. – pp. 137-139. Martor la descoperirea lor ar fi fost un oarecare Piero di Giardino (mort deja la data cînd scria Boccaccio...), notar și fost ucenic al lui Dante.

29. Cel mai vechi codice datat care s-a păstrat – *Landiano 190 (La)* – fiind din 1336, de la Biblioteca Passerini Landi din Piacenza, secondat de unul din 1337 – *Codice 180 (Triv)* – de la Biblioteca Trivulziana din Milano, probabil cel mai faimos și mai întrebuințat dintre toate cele din perioada preboccacciană (deci de dinainte de 1350). Cele mai multe date din acest paragraf le-am preluat selectiv din ediția îngrijită de Daniele Mattalia (Dante Alighieri, *La Divina Commedia, I. Inferno*, settima ristampa, Biblioteca Universale Rizzoli, Milano, 1996).

30. Din a doua jumătate a secolului al XV-lea vor începe să circule edițiile tipărite. *Editio princeps* este considerată cea din Foligno, a lui Giovanni [Johann] Neumeister din Magonza [Mainz], scoasă în aprilie **1472** și urmată cîteva luni mai tîrziu de o ediție venețiană și de alta mantovană. Pentru alte ediții, pînă la cele mai recente, a se vedea, în continuare, *Reperele bibliografice*.

31. „Prin urmare, Cezarul [Împăratul] să se poarte față de Petru [Papa] cu respectul cu care primul născut trebuie să se poarte față de părintele său: pentru ca, luminat cu razele harului părintesc, el să lumineze mai puternic globul pămîntesc, în fruntea căruia a fost pus de către Acela care este singur stăpînitor al tuturor celor spirituale și temporale" (trad. rom. Francisca Băltăceanu, Titus Bărbulescu, Sandu Mihai Lăzărescu, ed. cit., p. 688).

32. Acesta, adevărat precursor al umaniștilor renascentiști de mai tîrziu, era de fapt fiul unui Antonio, del Virgilio fiind doar o poreclă, pe care i-o atrăsese marele lui cult pentru poetul latin. În *Vita di Dante* (XVI), Boccaccio reproduce, cu elogii, epitaful de 14 versuri latinești pe care maestrul Giovanni del Virgilio i l-a alcătuit lui Dante: *Theologus Dantes, nullius dogmatis expers quod foveat claro philosophia sinu* etc.

CRISTIANA HÂNCU

cristalografia lunii noiembrie

ÎNCHINARE ŞI TRIMITERE ÎN SONET

În spaţiul virtual de la Herr Freud
s-a fost deschis un ring cuceritor
dar nu ştiu ce distanţe să devor
şi-n ce manej pe calul meu cel roib

o psihodramă fără de eroi
să-nchid într-un sonet cristaloform
dar nu ştiu cum în şa să nu adorm
şi ce bariere-n salt cabrat să-ndoi

predând sonetul punţile-ncovoi
visând acrobaţii ce nu mai dor
mă eschivez ţintesc fandez şi-apoi

sfidez cu o mănuşă de alt soi
fixând într-un duel multicolor
pe Freud într-un cristal de celuloid.

CRISTALOMORFOZA

Armura toamnei îmi încinge zale
a reci războinici aurul îmi sună
un dulce coif mi-aşterne o arvună
de îngheţate geme lacrimale

îmi pier din ochi pierdutele opale
un scut ce inima o încunună
prin atrii un mărgăritar de lună
l-a spart în patru puncte cardinale

neîmplinite flori de mină ard
pe cer boltindu-şi sute de ocale
şi numai Scorpionul din înalt

scriindu-şi pietrele zodiacale
îmi poleieşte platoşi care cad
pe rând sub radarul privirii tale.

CRISTAL DE CEAŢĂ

Poate că ceaţa e numai sfială
poate că ceaţa e doar un suspin
poate durerea doar autumnală
mi-aşterne abur peste cristalin

inima anotimpului exală
evaporată nebulos un vin
înlăcrimând văzduhul a pelin
din vasta hrubă supranaturală

Brumar descarcă neguri de cerneală
lentilei limpezite prea puţin
de miopia toamnei generală

şi-n sânge injectează iar venin
precum o sepie zodiacală
peniţa-şi frânge de acelaşi chin.

CRISTALOTERAPIE

Suport un rar supliciu reflexiv
reangrenat de când nici nu mai ştiu
sunt anatomic un dispozitiv
cu viscere de cuarţ trandafiriu

am în lăcaşul cordului fictiv
cu ceas accelerat mult prea târziu
un artefact cu cifru exploziv
dintr-un cyborg reprogramat pe viu

nomadul sânge-aleargă a pustiu
sub ce presiuni în care port captiv
resăgetând prin fluxul purpuriu

cu clare aşchii de cristal votiv
ce-nfig şi pana chiar cu care scriu
în inima blocată selectiv.

CRISTAL DE RUGĂ

Sfinţi Voievozi ai oştilor cereşti
cu crin şi spadă dublu de vi-i herbul
putând meni puteri suprafireşti
arhistrategi ai dalbelor sidefuri

recotropi-veţi stepele lumeşti
scriind pe Volga zăbrelite neguri
cu legioane trase din poveşti
de edecari reinventând edecul

din Paradisul albelor caleşti
imaculată gardă altui secul
veţi ninge cu cristale străjereşti

prin veacul nostru de salamalecuri
rotind din ce în ce mai pure cercuri
pe-a noastre cioburi neduhovniceşti

doi Îngeri recristalizând întregul.

CRISTALONOMAZA

Din nume jumătatea de cristal
e-un guard clamând lui Crist un pur osana
mi-e duhul strâns de-acelaşi piedestal
cum a zidit-o Meşterul pe Ana

şi tot ce-n rest e-anapoda de-a valma
ori în răspăr aleargă în aval
în stei se regrupează abisal
şi tot acelui cifru mut dă seama

vibrând în veghea verdelui Graal
silaba cristalină sună vama
ce-nstrună electronii de pe cal

şi-n anotimpul extrasenzorial
un rece mir cristalizează rana
cu mult mai cast ca regnul mineral.

CRISTALOFISIUNE

Ne întomnăm de toamnă pe-ntomnate
dar cum să intri fără de armură
când trec floretele îngemănate
în fals turnir prin tabăra maură

prinos atâtor flamuri sfâşiate
încremenind de-atâta ceaţă pură
urcând frenetic cerurile toate
într-un cristal ce nu ne mai îndură

clopot de-asediu inima se zbate
cu preţioasa sa încărcătură
de gloanţe vii desprinse rupte sparte

de o risipă fără de măsură
infarctul mineral îi face parte
şi vieţii înseşi cumpăna îi fură.

CRISTAL DE IARBĂ

De mugur crud pe cea mai verde navă
trecând oceanul limpede de jad
cu preacurat doar vântul camarad
prin raiul caravelelor de iarbă

de veghe pe-o corabie de slavă
de-acea verdeaţă veşnică se scald
flux şi reflux cu-Arhanghelul herald
la bord pe o fregată de otavă

vom naviga spre antipozi ce ard
pe clorofila mărilor suavă
spre emisfere două stând de cart

Sfinţi Voievozi ne-or smulge din asfalt
mai adumbrind cu aripa lor gravă
potirul inimii stingher smarald.

NEOICONOCLASTIA ÎN CULTURĂ: DE UNDE? ÎNCOTRO?

1. „VEGHEA" LA ICOANĂ: ÎNTRE POLEMICĂ ŞI EMPATIE

Existau, în anii 30, două posibile modele ale acestei *veghi*: modelul Moţa şi modelul Crainic. Primul, mai radical (se ştie bine cum a fost blocat), era un îndemn: „De la Icoană şi Altar am pornit, apoi am rătăcit o bucată de vreme purtaţi de valurile omeneşti şi n-am ajuns la nici un mal [...]. Acum, cu sufletul greu, răzleţiţi, sfârtecaţi, ne strângem la adăpost, la singura căldură şi alinare, tărie şi reconfortare a noastră, readucătoare de puteri [...], în pragul orbitoarei străluciri a cerului, la Icoană".

Contra celui de-al doilea s-a dezlănţuit un zel iconoclast neîntrerupt, în incidenţa căruia ne mai aflăm şi azi.

Semn figurativ al unui demers spiritual contemplativ, într-o ideală „iconografie" a *Ţării de peste veac*, această veghe putea îmbina, la Nichifor Crainic, în cultul icoanei, spaţiul real cu cel virtual, cel al evlaviei cu cel al poeziei; îşi situa apologetic sau liric susţinătorii empatici, spre a putea desfiinţa – polemic, evident – orice eventuali demolatori.

Suprapopulat de îngeri şi sfinţi, spaţiul poetic în care icoana românească se înscria, aşa cum era propus de revista *Gândirea* prin colaboratorii săi, radicaliza încă de pe atunci posibilul său orizont de aşteptare între apostaţi sau entuziaşti, detractori sau panegirişti.

Înscriindu-se, destul de moderat, între cele două categorii, George Călinescu inventaria, nu fără o oarecare delectabilă complicitate, cohortele *îngerimii* gândiriste. Într-un articol publicat în *Capricorn*, din noiembrie 1930, el se aventurează în a încerca „trăinicia pădurii mistice", unde descoperă mai întâi, ca într-o icoană proiectată panoramic asupra întregii vecinătăţi, o imensă populaţie de îngeri al cărei „plasator de căpetenie" era poetul Vasile Voiculescu: „Domnia sa – scrie Călinescu – a avut ideea genială ca, printr-o simplă schimbare de nume, să prefacă pământul în paradis. [...] Cu vremea, aşadar, îngerii au umplut, cu întrariparea lor, întreaga viaţă civilă şi nu e de mirare ca, într-o zi, năvala lor să fie integrală; [...] în grădină îngerii vor stropi florile, tramvaiele vor fi conduse în fâlfâit de o mie de aripi duble de îngeri şi, întinzând flacăra a două săbii în umbra albă a aripilor, vor opri circulaţia bulevardelor. [...] Această populaţie supraangelică a început să neliniştească chiar pe d. N. Crainic care, speriat, s-a pus să-i împuşte haiduceşte".

În stilizarea lirică a temei iconografice, ridicat din cele mai adânci rădăcini ale spiritualităţii româneşti, tradiţionalismul lui Crainic impunea, împreună cu mai toată poezia mai înaltă a acelor ani, ca „Frumuseţea să existe într-o lume obiectivă şi transcedentală. Ea e însuşi numele lui Dumnezeu, imprimat cu litere de lumină pe creaţia Sa". Luând poetul drept martor al lumii sale „în Dumnezeu", ca intermediar între pământ şi cer, la răscrucea dintre aspiraţiile doctrinei sofiologice ruse a lui Soloviev ori Bulgakov şi a esteticii mistice a abatelui Henri Bremond, care descoperea afinitatea stării de poezie cu cea de rugăciune (*Poésie et prière*), Crainic îşi teoretiza, perseverent, *Nostalgia Paradisului*. Şi aici, şi în eseul – etimon al ortodoxismului său literar – „Iisus în ţara mea", Crainic fixa icoana în poem, prin exploatarea surselor originare ale spatiului folcloric arhaic, marcând răscrucea dintre ortodoxism şi europeism, iar în eseul „Parsifal", din 1926, afirma: „Problema culturii noastre începătoare stă azi între civilizaţia occidentală, a cărei limită extremă se proclamă atinsă, şi între Răsăritul în haosul creştin al căruia se prevede viitorul. Avem cu noi [...] Ortodoxia, ale cărei puteri dumnezeieşti s-au păstrat neepuizate în odăjdiile ritualismului. [...] Ele pot însemna pentru viitoarea noastră cultură drumul care l-a dus pe Parsifal salvatorul către burgul primejduit al Sfântului Graal".

În această descendenţă şi cu binecuvântarea lui Crainic, alţi trei tineri paladini ortodoxişti, Petru Marcu-Balş, Sorin Pavel şi Ion Nestor, publicau „Manifestul Crinului Alb", în spiritul celor care incriminau, şi atunci, cu o stranie actualitate pentru contextul de azi, o „Europă fără cruce". În chip nu tocmai lilial situaţi în limbaj, o parte din critica vremii îi invectiva la rândul ei, taxându-i drept „obscurantişti" pe „cei trei fraţi de mistică emblemă".

Polemiştii crinofori. În articolul său, „Tradiţionalism", din 1925, Virgil Zaborovski afirma că în regăsirea acestei valori se află „individualizarea identităţii noastre vii şi active". *Iconarii* lirici – consacraţi sau mai mărunţi – ai *Gândirii* nu au întârziat să i se afilieze. Poemele cuprind, programatic, icoane în cel mai naiv stil ţărănesc, cum este, de pildă, această mostră dintr-un poem de N. Crevedia: *Preacurata, oacheşă – o noră,/ Gătită cu tulpane, ca de horă/ ... / Un rumân bătrân, tot cu dulamă,/ Cumpănea un pepene în palmă / Domnişoara spunea că-i Moş Dumnezeu:/ Ţine pământul cât e de greu.*

În această polemică a anilor interbelici, însuşi Călinescu, cel care îl ataca intermitent pe Crainic („Tandaler predicator", „stareţul *Gândirii*"), se ridicase adesea în apărarea afirmării ortodoxiste în artă şi aproba, parţial, manifestul gândirist, în chip principial într-un articol din *Viaţa Literară* din noiembrie 1928: „Salut, aşadar, în «Crinul Alb» candoarea ce va împodobi icoana de aur a artei ortodoxe de mâine. Salut numai şi îngenunchez, ca în faţa Îngerului vestitor. Dar pentru cel care va ridica templul monumental al credinţei de mâine, cu iscusinţă sfântă şi trudă monahală, păstrez o frunză mai gravă şi mai matură, «laurul negru»".

2. COMPLEXUL LUI EROSTRAT DIN EFES SAU „HRONICUL TICĂLOŞILOR"

Nici *Icoana*, nici *Templul*, aşa cum le proiecta salutul călinescian, aidoma unei noi minuni a lumii noastre, nu s-au mai putut întruchipa, nici clădi, încremenind în intenţia întreruptă de tirul neoiconoclast continuu al acelei jumătăţi comuniste de veac care a urmat desfiinţării *Gândirii*. Complexul incendiator (sau, mai exact, în cazul nostru, demolator) a lui Erostrat din Efes a încercat şi a reuşit, temporar, să-i vină de hac acestui miraj constructiv. Dar atât nostalgia *Icoanei* recuperate, cât şi virtualitatea altui *Templu*, continuând a visa încă la promisiunea acelui „laur negru", părea a se fi regăsit, mai aproape de noi, la poeţii *neogândirişti*, Ioan Alexandru şi Ion Gheorghe, ştiuţi drept „directori de conştiinţă" ai unei accentuate tendinţe de neotradiţionalism, pe care un termen complezent se complăcea în a-l desemna, din când în când, drept „păşunism".

Readucând Ortodoxia într-un context imediat, mai sterp şi mai dur, cei doi au semnalat vandalismul neoiconoclast dinspre zilele noastre, în sensul cel mai propiu, cum o făcea, de pildă, Ioan Alexandru, în 1980, în poemul emblematic aflat în centrul acestei pagini. Şi cum se situa, într-o lume pustiită de sacralitate, şi Ion Gheorghe, în 1987, publicând un „Hronic al ticăloşilor" de o violenţă a diatribei şi o forţă a viziunii greu de egalat, contra aceleiaşi barbarii iconoclaste din istoria noastră mai recentă. Poemul preia şi desfăşoară, într-o tehnică de *ekphrasis* (în sensul în care termenul defineşte includerea descrierii unui obiect de artă într-un context literar), segmente dintr-o vastă frescă iconografică din exteriorul unei mănăstiri bucovinene, nu însă printr-un elogiu închegat empatic, ci în ton apocaliptic, prin refrenul teribil care dinamitează versurile, intermitent proiectat, detaliat şi progresiv, în cheie mesianică.

PANTOCRATOR LA BORZEŞTI

Din fresca veche de la început
N-a mai ajuns prin veacuri de urgie
Decât obrazu-acesta-nseninat
Ce ţine cerul peste ctitorie

Săgeţile barbarilor nu l-au învins
Adânc atinsă-i fruntea înstelată
Şi ochii sparţi şi buzele cuvânt
Şi dreapta libertăţii sfârtecată

Dar Pantocratorul rămas întreg
La chip întocmai şi la-nfăţişare
Din peşterile oarbe spânzurat
Se uită Milostivul cu-ndurare

Ioan Alexandru

Acel miraculos montaj de icoane pe zid stă şi aici mărturie a barbariei iconoclaste. Pe el se află scrijelit un pomelnic nesfârşit de „inscripţii" de pe vremea ocupantului austro-ungar. Rănile enorme au spart tencuiala, distrugând continuitatea şi poezia ansamblului: *Cum şi-au scris numele şi anii pe tot peretele/ Cu oţelul cuţitelor, cu baionetele/ ... / *A. Selinger,/ Şi-a tatuat cum îl chemase pe chiar mâna care aşeza stelele pe cer/ ... / *Anelie Fribovski/ S-a ascuns cu numele pe umărul lui scaraoschi/ ... / *Banca Titus şi Max Klar/ Au stricat cu ticăloasele lor nume mătasea arhanghelilor până la var;/ Negustori de ciment, proprietari de fabrici şi cărămizi,/ Omizi ale pădurilor Moldovei cea de brazi şi molizi/ ... / Cum şi-au scris numele şi anii pe tot peretele/ Cu oţelul cuţitelor cu baionetele/ Într-acea cronică mult ticăloasă/ Pe-a unuia Domn Dumnezeul românilor Sfânta casă.*

3. ICONOSTASUL A IEŞIT PE ASFALT

Şi astfel s-a ajuns ca nefasta moştenire lăsată nouă de cei doi bazilei iconoclaşti de tristă memorie, Leon III Isauriotul şi Constantin II Copronimul (strict etimologic: *cel cu nume de bălegar*), să se exercite şi la noi, în cele mai diverse spaţii şi sectoare ale culturii, de la cel al cultelor (a căror lege, recent aprobată, a abolit conceptul de religie naţională) şi până la cel al educaţiei. Să-l cităm, în continuare, pe acelaşi poet: *La Buzău, în clasa-ntâia, Şcoala Normală,/ Duminică dimineaţa făceam cu toţii religia într-o sală/ Lungă cât să fi fost pentru gimnastică,/ Unde un preot scurt, zis Popa Metru,/ Slujea blândele scripturi cu vocea-i drastică;/ De la Matei şi până la scrisorile şi faptele cu Sfântul Petru,/ ... / A venit apoi reforma învăţământului/ Ca o mare zguduire a pământului.*

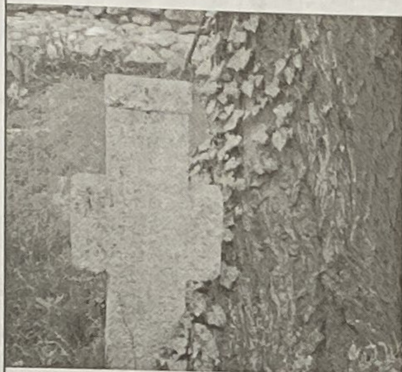
O nouă reformă e şi acum pe punctul de a se înfiripa. De câteva luni, o bizară iniţiativă a unui ins, cu nume precreştin, pe care nici sinaxarul ortodox, nici santoralul catolic nu-l recunoaşte, descinzând probabil din mecanismul sectelor, el însuşi profesor de ştiinţe sociale, desigur bine şcolit la izvoarele marxismului şi înţelegând să pună în practică tocmai acum ce a învăţat, propune, nici mai mult nici mai puţin decât exilarea *Icoanelor* din spaţiul lectiv al tuturor instituţiilor de învăţământ. Noul demers iconoclast se dezbate de mai bine de trei luni într-o completă ignorare a tuturor precedentelor culturale care au legitimat aceste însemne, ai căror legatari suntem toţi şi care atestă însăşi identitatea noastră etno-spirituală. Ruga la *Icoană* sau contemplarea ei de către un copil este, poate, cel mai pur act de evlavie, cu infinite implicaţii educaţionale.

Într-un experiment plastic destul de îndrăzneţ, de acum câţiva ani, privind acest atât de discutabil acces al copiilor la valorile creştine, elevii unei şcoli bucureştene au pregătit o expoziţie de icoane pe sticlă pe chiar peretele exterior al şcolii lor, căruia i-au anexat toată podoaba iconostasului. Pe acel zid a poposit, în chip miraculos, vreme de săptămâni întregi, un policrom şi strălucitor mozaic iconografic. Iconostasul ieşise pe asfalt, într-o catapeteasmă fragmentată de zeci de panouri aşezate migălos, primind zilnic, de pe carosabil, defilarea rutieră de tramvaie şi autobuze. Cetele sfinţilor se pogorâseră din slavă, rânduindu-se laolaltă, ca să vieţuiască o vreme printre pietoni, învecinaţi şi cuminţi ca zilele anului în cele 365 de căsuţe pictate una lângă alta, în biserica mănăstirii de la Suceviţa.

Şi, citând în chip de încheiere poemul lui Voiculescu: *Iisuse, ca să te urci la Ierusalim de Florii,/ Treceai şi prin oraşul unde eram la şcoală./ Cum te aşteptau sufletele de copii să vii/ ... / Zăceau pe sfânta masă biete flori vinete, încă înfrigurate./ Şi printre ele lucea vie, zugrăvită pe icoană/ Roşia floare a coastei tale însângerate/ Şi stropii de sânge picuraţi din coroană* („Iisus în copilărie"), să ne reamintim de acest iconostas care a ieşit pe asfalt şi să sperăm că hotărârile care se vor lua nu îl vor ignora.

Prof. Cristiana HÂNCU

Ortodoxia şi ecologismul

În anul 1967 apărea în revista *Science* articolul „Rădăcinile spirituale ale crizei de mediu", scris de profesorul de istorie de la U.C.L.A., Lynn White. Articolul învinovăţea „moştenirea iudeo-creştină" de generarea unei mentalităţi şi atitudini faţă de mediu care au structurat civilizaţia apuseană şi care în final au condus la actuala criză ecologică. White acuza creştinismul de antropocentrism, referindu-se explicit la cosmologia biblică, în care omul este pus de Dumnezeu stăpân asupra naturii.

Silogismul lui White vădeşte o logică „imbatabilă": creştinismul l-a făcut pe om stăpân asupra naturii; a stăpâni înseamnă a exploata; deci creştinismul poartă vina spirituală de a-l fi „mandatat" pe om să exploateze creaţia. Conştient de dimensiunea procesului de secularizare, White afirmă că această mentalitate s-a perpetuat şi în forma ei secularizată – fără referirea la „Cel ce l-a mandatat" pe om pentru exploatare. El însuşi declarându-se „om al bisericii" (*churchman*), deplânge atitudinea trufaşă a omului faţă de mediul său, atitudine inspirată – după el – de cosmologia biblică. Soluţiile pe care le propune sunt de două tipuri: *regândirea religiei dintr-o perspectivă ecocentrică* sau *crearea uneia noi*, care să îmbie la o atitudine reverenţioasă a omului faţă de mediul în care trăieşte. O serie de alte studii i-au urmat linia, identificând între rădăcinile spirituale ale crizei de mediu *dorinţa mântuirii* (pentru că asta l-ar face pe om să nu se intereseze de natură), *atracţia faţă de minuni* (ca dorinţă trufaşă de suspendare a legilor naturii), *stigmatizarea morţii* (ca „neînţelegere" a unui proces „firesc", ecologic – întoarcerea materiei şi energiei în ciclul lor natural) şi altele. Reacţiile protestante şi catolice au fost numeroase, însă neconvingătoare, deoarece ele n-au putut ieşi dintr-un anumit antropocentrism (chiar dacă l-au numit la un moment dat „antropocentrism smerit") şi din consecinţele dogmatice ale confuziei dintre fiinţa şi lucrările lui Dumnezeu (socotindu-L pe Dumnezeu fără lucrare în domeniul creat şi astfel creând separaţie între Dumnezeu şi creaţie).

Am amintit această linie ecologistă care acuză creştinismul, deoarece şi pe meleagurile noastre au apărut (ca de obicei, cu o întârziere de aprox. 40 de ani) astfel de acuze la adresa Ortodoxiei. Deşi mai „blânde" şi particularizate pentru acest spaţiu, acuzele urmează aceeaşi linie, dovedind o crasă lipsă de informare în ceea ce priveşte învăţătura Bisericii Ortodoxe. Acuzată de inadaptare la realităţile moderne, de autoreflexivitate sau chiar de un caracter refractar cu privire la problematica ecologică, Biserica Ortodoxă Română n-ar fi avut nici o atitudine cu privire la criza de mediu, afară de întâmplătoare asocieri cu credinţe populare de tipul *codru-i frate cu românul*. După obicei, critica arată ce acţiuni au întreprins alţii (în speţă, romano-catolicii şi protestanţii) şi ce codaşi suntem noi în privinţa *trend*-ului. Aşteptând o luare de poziţie din partea Bisericii, critica îndeamnă la acţiuni concrete, în armonie cu deschiderea generală a societăţii spre problematica ecologică.

Or, departe de a fi rolul Bisericii în lume ecologizarea poieniţelor, ea învaţă dintotdeauna că natura este dar şi icoană în acelaşi timp. În natură vedem dragostea şi lucrările lui Dumnezeu, ea fiind unul dintre mijloacele de comunicare cu Dumnezeu şi cu semenii. Părinţii Bisericii (Sf. Maxim Mărturisitorul, Sf. Calist ş. a.) aşază creaţia pe acelaşi plan cu Scriptura, în privinţa cuvântării dumnezeieşti către om. Ar putea un creştin adevărat să-şi bată joc de Scriptură? La fel, n-ar putea batjocori nici creaţia.

Totuşi, de unde vine criza ecologică? De la consum sau de la post? Cine propune consumul şi cine propune postul? Cine exploatează o tonă de pământ pentru un gram de aur: omul ahtiat după câştig material sau creştinul care înţelege creaţia ca dar de la Dumnezeu? Cine consumă mai multe resurse: oamenii de la NASA, care folosesc tehnologie costisitoare sperând să afle ceva, sau monahii care cu un posmag ajung la Dumnezeu (Cuv. Paisie Aghioritul)? Dacă unii spun că creştinismul a creat doar cadrele atitudinii infatuate a omului faţă de mediul său, acestora le vom răspunde că nu cunosc creştinismul şi că îl confundă cu filosofia scolastică medievală. Creştinismul mărturiseşte prezenţa lui Dumnezeu în creaţie; cum ar putea dispreţui creştinul creaţia lui Dumnezeu? E echivalentul la scară mare al ideii conform căreia creştinismul ar putea fi vinovat de îmbolnăvirea organismului omenesc în cazul celor care l-au folosit rău prin vicii de tot felul, deoarece creştinismul ar fi promovat – chipurile – un dispreţ faţă de trup. Cum ar putea dispreţui un creştin trupul său, pe care Însuşi Dumnezeu-Fiul l-a cinstit înomenindu-Se? Cum ar putea un creştin dispreţui creaţia, când Dumnezeu a sfinţit-o prin Întruparea Sa şi permanent o sfinţeşte prin lucrarea Sa în Biserică? Împotriva acuzelor de felul acesta, afirmăm că ortodocşii (aceia dintre ei care îşi asumă cu adevărat Învăţătura Bisericii) au cea mai raţională şi evlavioasă atitudine faţă de creaţie, înţelegându-o ca *dar al lui Dumnezeu* şi ca *icoană*. În natură vedem lucrarea lui Dumnezeu, minunile se petrec tot cu elemente ale creaţiei, sfinţenia ni se împărtăşeşte în Tainele Bisericii prin mijlocirea unor elemente materiale (apă, untdelemn, pâine, vin).

Deci, nicidecum nu e nevoie de vreo împăcare între Ortodoxie şi ecologie, de vreme ce nu există un conflict. De asemeni, nu e nevoie de împăcare între Ortodoxie şi ecolog*ism*, deoarece Ortodoxia nu are nimic în comun cu o ideologie la modă; doar că, de obicei, o astfel de ideologie încearcă să propună, fragmentar şi deformat, ceea ce Ortodoxia învaţă de 2000 de ani. *E nevoie, însă, de o profundă trăire creştină, pentru ca într-adevăr să întrupăm soluţia rezolvării crizei de mediu, nu să o propunem discursiv. Iar soluţia crizei de mediu şi a tuturor celorlalte crize, datorate neîmplinirii chemării omului, constă în trăirea în Biserică a vieţii celei noi în Hristos Domnul.*

Dorin Alexandru POP

"TIMPUL MOLDOVEI"

Au trecut şapte ani de când în paginile acestei reviste am scris despre cartea lui Toader Buculei-Şomuz, apărută atunci, *Clio încarcerată*.

De curând, autorul a publicat o nouă carte, purtând titlul de mai sus: *Timpul Moldovei. Mărturisiri*.

Ultima a fost închinată unui număr de 21 de istorici români care au suferit ani grei de închisoare în perioada dictaturii comuniste. Cea recentă are cu totul altă închinare: "Mamei şi soţiei mele, cărora le datorez total". Dedicaţie care ne spune *totul* despre sentimentele speciale ale autorului, despre patrafirul nevăzut sub care şi-a spovedit mărturisirile, despre simţământul în primul rând creştin, relevat pe întreg parcursul a două sute de pagini mărturisitoare.

"Aceste amintiri sunt simple mărturisiri ale unui om comun pentru situaţii comune. Ele concentrează un dor continuu, mai ales pentru mormintele sfinte ale părinţilor mei". Modest cum îl ştim din fire, Toader Buculei-Şomuz ne ascunde esenţialul: că tocmai acest fel de a povesti *simplu* şi *comun* reprezintă esenţa complicată a unor întâmplări dramatice pe care cititorul le va constata ca atare.

Într-un anumit sens, perioadele de viaţă descrise nu îşi propun să fie nici spectaculoase, nici exponenţiale. Nici măcar să ne impresioneze prin cine ştie ce patetism căutat sau metaforă găsită. Dar fiecare verigă a lanţului ce formează înşiruirea este o parte de nedespărţit a unui complex perfect unitar. Poate că în asta constă principalul talent al naratorului – să descrie prin cuvinte simple situaţii complicate şi să ne impresioneze prin sensul dramatic pe care singuri îl constatăm, urmărindu-i periplul, evoluţiile.

1930-1965. Acesta este *Timpul Moldovei* pe care ni-l încredinţează în cele mai mici amănunte povestitorul. Adică 35 de ani din timpul vieţii lui, pornind de la naşterea în satul Dorheştii Mari – "cea mai frumoasă aşezare suceveană din zona Şomuzul Mare" – şi până la stabilirea definitivă la Brăila, oraş care l-a consacrat mai întâi ca profesor de istorie, iar mai târziu ca scriitor. "Ani trăiţi pe meleaguri moldovene", definiţi ca "peceţi pentru vremuri în general triste, scrise pe adevăr ca să fie ştiute şi neuitate; şi ca să le judece viitorimea..."

Permanentă, până la obsesivă, dorinţa sa de a ne spune adevărul şi numai adevărul, oricât a fost el de crud, de umilitor, de nerecunoscut altcuiva decât ţie însuţi.

Fostul seminarist de la Seminarul Teologic "Sf. Gheorghe" din Roman nu are orgolii. Orgoliul său este unul singur: să fie crezut de noi, cei care îi citim mărturisirile.

În acest cadru de căinţă şi duhovnicească smerenie, ne împărtăşeşte mizerii îndurate şi nedreptăţi suferite. De remarcat că nicăieri nu se plânge. Nici vorbind despre epidemia decimantă de tifos exantematic din şcoala primară, nici de năvala barbară a ruşilor care i-au obligat pentru o vreme familia să se refugieze la Făgăraş, nici de foametea cumplită ce i-a lovit la un moment dat, nici de colectivizarea forţată ce le-a luat toată agoniseala, nici de ororile de neînchipuit ale regimului stalinist-dejist-paukerist-teoharist, ce i-au frânt tinereţea, idealurile, visele.

Cartea este un album de fotografii, o expoziţie cu mai multe săli, o prelegere pentru toţi ascultătorii, care dacă au urechi, să audă, ochi, să vadă, şi minte, să priceapă.

Ne oprim aici. "Toderică", cum îl alintau părinţii, nu are nevoie de elogii. Subliniem însă, în încheiere, mesajul din capitolul II, subcapitolul 4, "Sub încercările lui Antihrist": nici o încercare diavolească de acest fel nu a reuşit să-i clatine credinţa în Dumnezeu, în de neştirbitul său crez creştin ortodox, în demnitatea umană şi în speranţa care l-a călăuzit întotdeauna şi îl călăuzeşte şi astăzi.

Gelu NETEA

MIRCEA ELIADE ŞI MOMENTUL „CRITERION" (1934-1935) (IX)

3. Mitul spiritualităţii

(urmare din numărul trecut)

Preocupările spirituale polarizează în viaţa culturală a epocii; deşi îmbrăţişate de publicişti mai tineri, aşa încât întâmpină „rezistenţe şi rezerve", într-o serie de reviste pe care Vulcănescu le citează, împreună cu numele responsabililor pentru orientarea lor: „*Universul literar* (Camil Petrescu), *Viaţa românească* (M. Ralea), *Sburătorul* (E. Lovinescu), *Kalende* (Şerban Cioculescu şi Pompiliu Constantinescu), *Adevărul literar* şi *Capricorn* (G. Călinescu), *Convorbiri literare* (Rădulescu-Motru), *Stânga* (N. Tatu), *Bluze albastre* (A. Adania), *Cuvântul liber* (Gh. Ionescu), *Şantier* (A. Şerbulescu)"; dar şi „în cursurile universitare ale d-lor Rădulescu-Motru şi P. P. Negulescu; precum şi în ziarele *Adevărul* şi *Facla*". O anchetă având în vedere un bilanţ provizoriu al chestiunii este realizată ca reacţie, la sfârşitul anului 1928, de criterionistul P. Comarnescu, în paginile revistei *Tiparniţa literară*.

Două sunt, după M. Vulcănescu, momentele dezbaterii pe seama „spiritualităţii": „un «**moment spiritual**», de ascensiune a termenului în conştiinţa tinerei generaţii publicistice, corespunzând perioadei **1925-1929**", caracterizat prin „identificarea problemei «noii spiritualităţi» cu problema «tinerei generaţii»"; şi un „«**moment nespiritual**», de scădere a importanţei" termenului în discuţie, corespunzător perioadei **1930-1932** (sublinierile ne aparţin). Importanţa primei perioade constă în aceea că „noua spiritualitate" ar accede masiv în conştiinţa „tinerei generaţii", construindu-i „**trăsătura caracteristică prin care se desparte de înaintaşi**", trăsătură care îi va oferi acesteia „**o fizionomie distinctă în cultura românească**" – remarcă autorul (şi de data aceasta sublinierile îi aparţin), cu pertinenţă, luciditate şi perfect conştient de valorile pe care generaţia din care face parte le reprezintă. Deşi credinţa în solidaritatea celor două probleme este unanimă, înţelegerea „spiritualităţii" se petrece în chipurile cele mai diferite, „unii reclamând o înnoire lăuntrică, alţii o cultură nouă, alţii, în sfârşit, o întoarcere la viaţa duhovnicească".

«Prezentul» problemei – **spiritualitatea** – ne interesează, pentru valoarea jurnalistică autodefinitorie a acestui demers publicistic, întemeiat pe o solidă structură sociologică şi filosofică, şi pentru valabilitatea peremptorie a observaţiilor şi concluziilor ce ne parvin, astfel, «din interior», având în vedere evoluţia deja constatată de autor, însă şi pe aceea ulterioară a orientărilor şi/sau revizuirilor/renegărilor diverşilor publicişti; de unde şi posibilitatea comparaţiilor necesare: „Situaţia actuală a problemei în publicistica românească se **caracterizează prin cristalizarea divergenţelor cu privire la sensul termenului** în discuţie". Este motivul pentru care am preferat citatele masive în locul prelucrării acestui text deja sintetic, de maximă concentrare el însuşi, nemaiîngăduind comprimări. Explicaţia lui M. Vulcănescu stabileşte „cristalizării" trei „categorii":

Prima categorie, condusă de Nae Ionescu şi Nichifor Crainic, „a rămas pe poziţiile ei din 1927, **favorabilă unei spiritualităţi înţelese**, în sens tradiţionalist şi ortodox, **ca viaţă duhovnicească**. Publiciştii din această categorie admit viaţa interioară şi cultura numai ca realităţi ce trebuiesc depăşite (trepte), ca mijloace de spiritualizare, sau ca forme de spiritualizat. În măsura însă, în care aceste forme se impun ca finalităţi distincte şi stătătoare de ele însele, viaţa interioară se vădeşte acestor publicişti zadarnică şi sterilă; iar valorile culturale le apar relative, anarhice, trecătoare şi fictive. Ca atare, li se opun". Unii dintre ei îşi vor defini, în timp, „şi poziţiuni politice, în majoritate de dreapta". Printre cei citaţi: Paul Costin Deleanu, G. Racoveanu, Paul Sterian, Sandu Tudor, M. Vulcănescu însuşi.

A doua categorie de publicişti „**cuprinde grupurile care pun accentul pe a doua accepţie, culturală, a cuvântului**", dispersată în alte „patru varietăţi principale", considerate sociologic, „după sfera grupurilor pe care se sprijină". Sunt prezentate ca grupuri: „**marxismul**" – sprijinit pe „clasă, la polul opus spiritualităţii în prima accepţie (duhovnicească), în vecinătatea imediată a materialismului dialectic marxist, patronat totuşi de umaniştii nemarxişti, d-nii M. Ralea şi G. Călinescu, atât prin convertirea la stânga a unora din foştii promotori ai înnoirii interioare (P. Pandrea, N. Tatu), cât şi prin intrarea în publicistică a unora noi, formaţi de-a dreptul în disciplina marxistă (A. Adania, Ştefan Beldie, Anton Dumitrescu, M. Grigorescu, Gh. Ionescu, A. Sahia, A. Şerbulescu)", marxismul considerând spiritualitatea „în funcţie de lupta de clasă şi de determinismul economic al societăţii" [...] şi, în oricare din sensurile date, „exclusiv ca instrument al luptei de clasă şi judecată în consecinţă. Ca mijloc, adică, prin care clasele sociale îşi dispută stăpânirea mijloacelor de producţie". Concluziv: „marxiştii aprobă «spiritualitatea»", desigur doar în primele două sensuri, de viaţă interioară şi de cultură, numai ca pe una „«revoluţionară», care contribuie la întreţinerea conştiinţei de sine a proletariatului şi la exaltarea eforturilor lui" – un vădit caracter propagandistic, am zice noi astăzi! – şi condamnă viaţa duhovnicească, pentru că acest tip de spiritualitate „favorizează exploatarea omului prin om, minimizează rostul activităţii lui revoluţionare imediate şi îl abate de la misiunea lui socială, constructivă". Spiritualitatea ca „trăire în funcţie de un ideal determinat" nu constituie un sens separat, „ci numai o varietate" a celei de-a doua accepţii, ca şi „cultură"; „**naţionalismul integral**" – sprijinit pe „neam (generat de doctrina d-lor N. Iorga şi A. C. Cuza şi dezvoltat mai departe de d-nii Codreanu, Goga, Manoilescu şi Şeicaru", aflat într-o dublă ipostază: „în opoziţie categorică cu marxismul, în privinţa grupului social pe care înţeleg să se sprijine (naţiunea în locul clasei), cât şi în privinţa felului în care concep natura acestui grup (integralitate organică şi structurală în locul raporturilor dialectice de ordin economic)", dar şi asemănători marxiştilor, prin raportarea spiritualităţii la valorile unui grup, „naţiunea", de care însă nu se consideră legaţi exclusiv printr-un act de adeziune voluntară, ci „printr-o solidaritate structurală organică, adică printr-o stare de fapt". Primatul „politicului" dă preţ, în acest grup, spiritualităţii – fie ea interioară, culturală sau duhovnicească – numai „în măsura în care reprezintă o consolidare a realităţilor, o potenţare a forţelor şi o sporire a valorilor naţionale", iar dintre „tineri", grupul naţionalismului integral îi numără pe „D. C. Amzăr, V. Băncilă, I. Belgea, E. Bernea, Al. Dima, A. Golopenţa, M. Polihroniade, N. Roşu etc.)"; „**umanismul neoclasic**" – sprijinit pe „om în genere" (cu predominanţa sensului „cultural" al spiritualităţii, grup al celor care „cred în idealul cultural neoclasic, umanist, universalist, echilibrat şi spiritualist", şi se opun „deopotrivă marxismului întemeiat pe clasă şi naţionalismului întemeiat pe neam; întrucât sfera lor de referinţă e constituită de omenirea întreagă, aceştia se deosebesc în special de marxism, prin spiritualismul lor, opus materialismului istoric; iar de naţionalism în special, se deosebesc prin idealismul lor, opus realismului acestuia"). Pentru membrii grupului, între care „întâlnim pe Dan Botta, Ion Cantacuzino, Petru Comarnescu, Mihail Sebastian şi Constantin Noica, de acord cu înaintaşii lor Tudor Vianu şi Camil Petrescu, şi poate chiar cu Şerban Cioculescu, adversarul neînduplecat al oricărei spiritualităţi de primul şi al treilea tip", accepţiile „interioară şi duhovnicească" ale spiritualităţii „sunt admise numai ca «forme antropologice» şi respinse în ceea ce pretind a avea iraţional şi ireductibil; şi în fine, „**spiritualismul**" – sprijinit pe „absolut" (Grupul cel mai apropiat de „cei din prima categorie", pornind de la „înţelegerea culturală a spiritualităţii", nemulţumiţi cu viziunea umanistă a acesteia, şi căutând „**o întregire în planul divin**, dincolo însă de orice doctrină religioasă cristalizată istoric". Printre aceşti „singuri", tânărul M. Vulcănescu îi numeşte aici pe doi: „Lucian Blaga, Stelian Mateescu").

A treia categorie, „poate cea mai numeroasă printre cei care ţin astăzi condeiul – în cap cu Mircea Eliade, **oscilează în căutarea unei spiritualităţi noi**, revoluţionare (de tip interior şi cultural, dar cu vădite predilecţii interioare [sic!]), simultan opusă intransigenţii dogmatice a ortodoxiei, materialismului istoric marxist, particularismului doctrinei naţionaliste şi caracterului rotund şi definit al neoclasicismului", aflându-se aproape de a fi găsit soluţia pe care o încearcă, „în plină criză spirituală şi revizuire de valori". O spiritualitate „**agonică**", ce are drept caracteristici „luciditatea, negaţia şi tragicul unei îndoieli care se vrea depăşită în recunoaşterea unui om nou, care încă nu se arată"; este caracteristică acestui grup numeros, din care M. Vulcănescu îi citează, „cu toate deosebirile lor de amănunt, pe Emil Cioran, Ilariu Dobridor, Eugen Ionescu, Mihail Ilovici, Petru Manoliu".

(Va urma)

Mihai POSADA

Volumul în care se regăseşte acest amplu capitol a văzut de curând lumina tiparului la Editura Criterion Publishing (Bucureşti 2006, 470 pagini), sub titlul *Opera publicistică a lui Mircea Eliade*, cu o prefaţă de Mircea Tomuş. Cartea reprezintă cea mai completă şi mai onestă analiză de până astăzi a vastei publicistici a ilustrului scriitor şi istoric al religiilor, onorând anul 2007, decretat Anul Mircea Eliade.

Claudio Mutti

HYPERBOREA

Despre Hiperborei, populația care locuia în extremul-septentrion, se găsesc menționări în numeroşi autori ai antichității latine şi greceşti. Prima mărturie apare la Hecateu din Milet (sec.VI î. Hr.), care îi situează în extremul nord al pământului, între Ocean şi Munții Rifei.

Date asemănătoare, dar mai ample, au fost furnizate de Herodot, care scrie: „Aristeas din Proconez, fiu al lui Castrobiu, compunând un poem epic, spune că a ajuns îndemnat de Phoebus în apropiere de Isedonii şi că dincolo de Isedonii locuiesc Arimaspii, oameni cu un ochi, şi dincolo de ei grifonii păstrători ai aurului, iar în sfârşit, dincolo de ei Hiperboreii, care se întind până la mare. Toți aceştia, exceptând Hiperboreii, începând cu Arimaspii, îşi agresează încontinuu vecinii; şi astfel de către Arimaspi au fost izgoniți din țara lor Isedonii, de către Isedoni Sciții; iar Cimerienii, care locuiau spre marea australă, împinşi de Sciți, şi-au părăsit ținutul lor" (IV, 13). Hecateu din Abdera (sec. IV-III î. Hr.), autor al unei opere despre Hiperborei, din care ne-au parvenit numai unele fragmente, îi situează şi el la nord, într-o insulă a Oceanului „nu mai mică decât Sicilia". Pe această insulă, din care se poate vedea luna de aproape, cei trei fii ai lui Boreus practică un cult al lui Apollo, însoțiți de cântecul unui stol de lebede venite din munții Rifei.

Alte citate se găsesc în primul Imn homeric către Dionisos, în Pindar, în Eschil, în Diodor Sicilianul, în Lucian. De partea sa, Strabon îi situează pe Hiperborei între Marea Neagră, Dunăre şi Adriatică: „Toate popoarele din nord aveau numele din partea istoricilor greci de Sciți sau Celtosciți, dar scriitorii încă mai vechi făceau distincții între ei, numind Hiperborei pe cei ce trăiau în zona Pontului Euxin, a Istrului şi a Adriaticii" (*Geografia* 11, 6, 2).

Între latini găsim acest text în Virgiliu: „aceştia sunt oamenii sălbatici care sub septentrionul hiperborean sunt biciuiți de vântul rifeu şi îşi acoperă corpul în blănuri blonde aprinse de animale" (*Georgice* 3, 381-383). Dar mărturia cea mai bogată e aceea a lui Pliniu cel Bătrân: „Apoi sunt munții Rifei şi regiunea numită Pterophoros din cauza frecventelor căderi de zăpadă, asemănătoare cu fulgii, o parte din lume fiind condamnată de natură să stea cufundată în întuneric, sub acțiunea înghețului şi gerului Aquilonului. În spatele acelor munți şi dincolo de Aquilon, un popor fericit (după cât se crede), numit Hiperborei, trăieşte până la bătrânețe, faimos pentru minuni legendare. Se crede că în acel loc sunt polii lumii şi limitele extreme ale revoluțiilor stelare, cu şase luni de lumină şi o singură zi fără soare; nu, cum au spus necunoscătorii, de la echinocțiul de primăvară până în toamnă: pentru ei soarele răsare o singură dată pe an, la solstițiul de vară, şi apune o dată, la solstițiul de iarnă" (*Naturalis Historia* IV, 88).

Şi cum să nu aminteşti dialogul dintre Zarathustra şi Ahura Mazda în Vendidad (II, 39-41)? „O, creator al lumii, demn de Asa! Ce candelabre sunt acestea, demne de Asa, care strălucesc acolo, în tăria zidită de Yima? Atunci răspunse Ahura Mazda: Sunt candelabre eterne şi trecătoare. O singură dată răsar şi apun cu soarele, cu luna şi cu stelele. Şi aceasta e o zi care în realitate e un an".

Importanța acestui fragment nu-i scapă lui Herman Wirth, care îl comentează în următorii termeni: "Mersul celest al constelațiilor atât de limpede descrise lasă o unică posibilitate pentru determinarea locului de observare, care poate coincide numai cu regiunea arctică. Vrem să reamintim încă o dată mersul astrelor, aşa cum se arată privirii omului arctic. Pentru toate populațiile rasei nordice, septentrionul e direcția sacră după care se orientează. Acolo e locul lui Dumnezeu, punctul cardinal al orientării terestre".

Dar să ne întoarcem la descrierea lui Pliniu: „E o regiune luminoasă, cu clima blândă, ferită de orice flagel. Au drept case crânguri şi păduri, venerează zeii în comun, discordia şi orice boală le sunt necunoscute. Nu e moarte, decât după oboseala vieții, după ospețe şi după o bătrânețe liniştită; se aruncă în mare de pe o stâncă; acest fel de înmormântare e cel mai fericit [...] Nu te poți îndoi de acel popor: atâți autori ne transmit că ei sunt singurii care trimit la Delos, lui Apollo, venerat de ei între toți, ofrandele ritualurilor. Le duceau fecioare, venerate de ospitalitatea poporului, până când, fiind încălcată făgăduința, oamenii s-au hotărât să depună ofrandele sacre la hotarul vecinilor, pentru ca aceştia să le treacă vecinilor lor, şi aşa până la Delos" (*Naturalis Historia* IV, 89-91).

După părerea noastră, un ecou al temei hiperboreene s-ar putea distinge chiar în *Odiseea*. După cum s-a observat, primul autor clasic la care ideea de septentrion pare să aibă conotații reductibile la termeni reali este autorul *Odiseei*, ale cărui versuri dau o idee precisă despre ceea ce semnifica Nordul pentru mediteraneeni. Când Ulise coboară în infern, găseşte intrarea în ținutul Cimerienilor, întunecat şi înghețat. Atât despre Cimeria, ca şi despre Lestrigonia, unde vara domneşte o luminozitate continuă, Homer pare să fi avut informații de la negustorii ce frecventau porturile Mării Negre septentrionale, unde grecii se stabiliseră din secolul VIII î. Hr. **(1)**. În realitate, despre cele ce se întâmplă în zonele septentrionale ale globului terestru grecii ar fi putut să aibă informații chiar din epoca miceniană, când importau chihlimbarul din Baltica. Şi nu e exclus ca în cartea a zecea a *Odiseei* să se fi păstrat un element relativ la stațiunea originară a popoarelor indoeuropene în zona arctică şi subarctică; aşa cum elemente asemănătoare s-au păstrat în imnurile vedice, după cum a demonstrat Bâl Gangâdhar Tilak **(2)**.

La Telepylos Laistrygonia, după cum spune aedul, „întorcându-se acasă unul din doi păstori îl cheamă pe un altul, şi acesta ieşind îi răspunde. Astfel un om nedormit ar încasa plată dublă: una păscând boii şi alta păscând albe turme de oi, căci cărările Nopții şi ale Zilei sunt apropiate" (*Odiseea* X, 82-86). Cu alte cuvinte, un păstor care ar fi în stare să fie treaz continuu ar putea face două treburi, pentru că în țara lestrigonilor durata luminii diurne e de circa douăzeci şi patru de ore. (Imaginea celor două cărări ale Zilei şi ale Nopții se clarifică în acest sens, dacă o confruntăm cu Hesiod – *Theogonia* 746 şi urm.). Fenomenul descris de Hesiod îşi găseşte răspunsul în ceea ce în mod efectiv se întâmplă în septentrionul extrem; chiar şi numele de Lamos, citat în fragmentul amintit, readuce în mod curios, după cum s-a observat, pe acela de Lamóy, o insulă apropiată de coastele septentrionale ale Norvegiei **(3)**. În sfârşit, nu trebuie trecut cu vederea faptul că *Telepylos Laistrygonia* ar putea foarte bine semnifica „Laistrygonia Poarta Îndepărtată", în care caz avem o sintagmă analogă cu „ultima Thule".

Un antic text taoist, *Lieh-tzu* sau *Adevărata carte a sublimei virtuți a golului şi vidului*, conține o lungă descriere a unui ținut din extremul septentrion, care se găseşte la nord de marea septentrională, „nu ştiu la câte mii sau zeci de mii de li de provinciile centrale". Această țară, în care condițiile climatice sunt blânde („nu e vânt şi ploaie, îngheț şi rouă"), „dă viață la păsări şi animale, la insecte şi la peşti, la iarbă şi la copaci". Geografia acestei țări aminteşte, sub unele puncte de vedere, anumite descrieri ale Paradisului; "Între cele patru laturi e complet plană, fiind înconjurată de dealuri abrupte. În mijlocul ținutului este un munte în formă de urcior, numit Hu-ling, pe vârful căruia e o deschidere în formă de brățară rotundă, numită Peştera Abundenței, din care izvorăşte o apă numită Fântâna Supranaturală: are o mireasmă mai puternică decât aceea a orhideelor şi a aromatelor, o savoare mai puternică decât aceea a mustului. Acest singur izvor, împărțindu-se, formează patru cursuri de apă, care curg de pe munte şi irigă tot ținutul".

Locuitorii Extremului Septentrion, continuă *Lieh-tzu*, trăiesc o viață fericită: „Având un caracter binevoitor şi generos, nu dau naştere la conflicte şi nu sunt agresivi; având inima sensibilă şi osatura delicată, nu sunt orgolioşi şi nici servili..." **(4)**.

Temele paradisului hiperborean şi al originii polare, atestate în formele tradiționale cele mai vechi, sunt reprezentate în mod unitar şi definit, în forme tradiționale mai recente, cum e cea islamică, care a situat în extremul septentrion „ținutul celest" Hûrqalyâ. Această doctrină, expusă în epoca contemporană de şcolile şiite *shaykhî* şi *ishrâqî*, reia tema mazdeistă a „Pământului transfigurat": într-adevăr, geograful Yaqût afirma că muntele Qâf, „mama tuturor munților", din care pleacă drumul polar spre Allâh, s-a chemat într-o vreme Alborz. De partea sa, Henry Corbin, atrage atenția că Orientul despre care vorbeşte cosmologia lui Avicenna trebuie căutat în „dimensiunea polară", şi nu în răsăritul arătat de hărțile noastre geografice. „Într-adevăr – explică Henry Corbin – acest Orient este *polul ceresc*, «centrul» oricărei orientări conceptibile. Trebuie să-l căutăm în direcția Nordului cosmic, aceea a «Pământului luminos»" **(5)**. În *Cartea despre Omul Perfect (Kitab al-insân al-Kâmil)*, 'Abd al Karîm al Jîlî (1365-1403) vorbeşte de un loc care în *Coran* (VII, 44-46) este desemnat cu numele *al-A'râf* (Înălțimile), iar în LIV, 55 e definit „sălaşul de adevăr lângă un rege puternic"; cel ce locuieşte în acest loc este un „om treaz", un „veghetor" (în arabă *yaqzân*, echivalent cu homericul *àypnos*); pe de altă parte, ținutul vecin al îngerului Yûh, pe care domnețte Sayyidnâ al-Khidr, este ținutul soarelui de miazănoapte, unde nu e în vigoare obligația rugăciunii rituale de seară (*salât al-maghreb*), pentru că aici aurora precede seara.

„Unde era, unde nu era, dincolo de cele şase țări şi o a şaptea parte, dincolo de Muntele de Cristal, dincolo de Marea Operenciás, a fost odată..." **(6)**. În motivul celor „şapte țări şi o a şaptea parte" (*hetedhétország*) sau al celor „şapte lumi" (*hétvilág*), care apare de obicei la începutul poveştilor populare ungureşti, folclorul maghiar a păstrat reziduul fosil al unui element de doctrină tradițională amplu difuzat în culturile Eurasiei. Cele „şapte țări" sau cele „şapte lumi" ale tradiției maghiare se întâlnesc şi în geografia sacră a *Purâna*-lor hinduse, care vorbesc de şapte *dwîpa*, aşadar de şapte „insule" continentale ieşite din apă una după alta. Dar motivul celor „şapte ținuturi" e prezent şi în geografia tradițională iraniană, care distinge şapte *keshvar* (avest. *karshvar*), şapte „climaturi" care sunt în realitate şapte zone ale Terrei. *Keshvar*-ul central, care reprezintă spațiul terestru accesibil actual oamenilor, e la rândul lui subîmpărțit (de exemplu de al-Bîrûnî) în țapte regiuni:1) India, 2) Arabia ți Abisinia, 3) Siria ți Egiptul, 4) Iran, 5) Bizanțul şi lumea slavă, 6) Turkestan, 7) China şi Tibetul. În esoterismul islamic cele „şapte ținuturi" reprezintă şapte categorii (*tabaqât*) ale existenței terestre: fiecare e guvernată de un Pol (*Qutb*) şi cei şapte Poli sunt subordonați Polului Suprem

(continuare în pag. 22)

1.Luigi de Anna, *Conoscenza e immagine della Finlandia e del Settentrione nella cultura classico-medievale,* Turun Yliopisto, Turku, 1998.
2.Bâl Gangâdhar Tilak, *The Arctic Home in the Vedas* (trad. ital. Ecig, Genova, 1986).
3. Felice Vinci, *Homericus nuncius. Il mondo di Omero nel Baltico*, Solfanelli, Chieti,1993.
4. *Testi taoisti* (trad. ital. Utet, Torino,1977).
5. Henry Corbin, *Corpo spirituale e Terra celeste,* Adelphi, Milano,1986.
6.Cfr. Anikó Steiner, *Sciamanesimo e folklore,* Edizioni all'insegna del Veltro, Parma,1980.

HYPERBOREA

(urmare din pag. 21)

(*al-Qutb al-Ghawth*). Celor şapte Poli ai islamului (celor şapte *rsi* din India, celor şapte înţelepţi ai antichităţii greceşti etc.) corespund cei şapte Magyar (*hetumoger*) despre care vorbesc cronicile medievale, cei *hét vezér* ale triburilor ugrice conduse de Árpád.

Dincolo de cele „şapte ţinuturi", dincolo de cele „şapte lumi", printre celelalte personaje fabuloase este şi Ion cel Puternic (*Erös János*, *Erös Jancsi*). În acest personaj (care corespunde lui *Batyr Ivan* din basmele ciuvaşe şi lui *Starker Hans* din basmele germane) găsim reflexul fabulos al unei întregi serii de „copii divini" mitici, careia i-aparţin, cum a arătat Károly Kerényi (**7**), şi Kullervo din *Kalevala* şi Mir-susne-hum din mitologia vogulă. Unele poveşti spun că Puternicul János e fiul unei văduve, ca Parsifal, ca Mani; altele spun că nu are nici tată, nici mamă, ca Melchisedec (*Evrei* 7, 3), pe care unii îl identifică cu Sayyidnâ al-Khidr. Pe de altă parte, figura „copilului divin" se referă la o *arché*; şi adesea această *arché* e însoţită de referinţe „polare" şi hiperboreene.

Într-o poveste, Puternicul János se face ascultat de un urs pe care l-a găsit în pădure; unele variante explică extraordinara forţă fizică a băiatului, atribuindu-i paternitatea unui urs. E bine ştiut că simbolul ursului corespunde, în una din valenţele sale, Nordului: o aminteşte Ursa Mare, dar şi terminologia geografică şi astronomică relativă la nord, care în diferite limbi îşi trage originea din grecescul *àrktos* („urs"). Dar după tradiţia hindusă, septentrionalul „ţinut al ursului" fusese mai înainte „ţinutul mistreţului", *Vârâhî*, pentru că mistreţul (*vârâha* în limbă sanscrită) simbolizează a treia „coborâre" a lui Vishnu în actualul *manvantara*, adică în ciclul prezent al umanităţii. Această schimbare de nume, explică René Guénon, ar fi efectul unei revolte a castei războinice împotriva castei sacerdotale, revoltă căreia i-a pus capăt al şaselea *avatâra* al lui Vishnu, Parashu-Râma.

Or, dacă Puternicul János s-ar fi limitat să supună ursul, rolul său ar fi fost identic celui al lui Parashu-Râma şi eroul poveştii ungureşti ar fi o variantă folclorică a unui *avatâra*. Iar, pentru a rămâne în aria ugro-finică, János s-ar identifica cu Mir-susne-hum, care urmăreşte ursul şi îl învinge. Dar János reuneşte în jurul persoanei sale atât ursul, cât şi mistreţii, aproape o demonstrare a faptului că „cele două simboluri ale mistreţului şi ursului nu apar întotdeauna în mod necesar în opoziţie sau în luptă, dar, în anumite cazuri, pot chiar reprezenta autoritatea spirituală şi puterea temporală, sau cele două caste ale druizilor şi cavalerilor, în raporturile lor normale şi armonice" (**8**). Aşadar, dacă îmbinarea simbolurilor în această poveste nu este întâmplătoare, ea ar trebui să se refere la o epocă îndepărtată în care între cele două funcţiuni exista încă o perfectă armonie.

În sfârşit, o observaţie asupra numelui protagonistului. În studiul său asupra „Daciei hiperboreene" (**9**), Geticus (respectiv Vasile Lovinescu) a raportat numele *Ion* (Giovanni), care după interpretarea sa desemnează pe „Regele Lumii" în tradiţia populară română, la numele lui Ianus (*Janus*), zeul care domneşte în Latium în vârsta de aur. Dar latinul *Janus*, independent de orice consideraţie propriu-zis etimologică, prezintă o curioasă asonanţă şi cu maghiarul *János*; şi la această întâmplătoare analogie fonetică între cele două nume se adaugă o analogie substanţială între cele două figuri, pentru că atât Ianus cel cu două feţe (*Janus bifrons*) cât şi János care domină urşii şi mistreţii reprezintă o unitate primordială încă neseparată prin dualitate.

Teza lui Geticus-Lovinescu e cunoscută. După părerea sa, Dacia ar fi fost într-o anumită perioadă a antichităţii sediul unui centru spiritual de origine hiperboreană; în alţi termeni, Hiperboreenii, deplasându-se din sediul originar septentrional spre sud, s-ar fi oprit în teritoriul cuprins între Dunăre şi Carpaţi, unde ar fi făcut un sediu secundar. Pentru a susţine o atare presupunere, autorul *Daciei hiperboreene* trece în revistă un vast material documentar, extras substanţial din opera lui N. Densuşianu (**10**): folclorul, toponomastica, numismatica, izvoarele greceşti şi latine, chiar istoria Principatelor române, care, după Geticus-Lovinescu, susţin ipoteza prin care tradiţia dacică ar fi supravieţuit până în timpurile relativ recente.

Geticus-Lovinescu îşi expune aceste păreri într-o serie de articole care au apărut în *Études Traditionnelles*, între 1936-1937. Aceste scrieri au avut o rezonanţă mai amplă cincizeci de ani mai târziu, când, ca urmare a ediţiei italiene din 1984 şi a celei franceze din 1987, Vintilă Horia a vorbit despre ele cu admiraţie, în timp ce în România Virgil Cândea a atras atenţia asupra imaginii Daciei arhaice prezentată de „B. P.Haşdeu, Nicolae Densuşianu, Mihail Sadoveanu, Matila Ghyka, Mircea Eliade, Mihai Vâlsan, Mihai Avramescu, Vasile (şi chiar Horia) Lovinescu, Nichita Stănescu, pentru a nu cita decât pe acei autori care au cultivat *philosophia perennis* cu mijloace, ambiţii şi rezultate diferite" (**11**). Ediţia franceză, în special, a trezit interesul unor cercetători ca Charles Ridoux şi Paul Georges Sansonetti; acesta din urmă, elev al lui Henry Corbin şi Gilbert Durand, a ţinut la Sorbona un curs despre „Dacia hiperboreană".

Indicaţiile conţinute în *Dacia hiperboreană* au primit o oarecare dezvoltare în Rusia, în scrierile lui Aleksandr Dughin, care încă din 1991 făcea să circule în samizdat a sa *Giperborejskaia teorija* (**12**). Dughin scrie: „Dacia hiperboreană a lui Geticus reprezintă polul comun a două cercuri opuse: cercul meridional mediteranean şi cercul septentrional [...] ruso-slav (în care intră şi componentele balto-scandinave) [...] Oricum ar fi, „Dacia hiperboreană" reprezintă *limita meridională* a Rusiei hiperboreene, concentrând în sine energiile sacre ale Nordului şi motivele mitice solare hiperboreene. Dar poziţia sa intermediară între cele două cercuri amintite mai sus explică în parte înrădăcinarea tendinţelor hiperboreene pe teritoriul românesc" (**13**). Tot în Rusia, Valerii Diomin a condus în 1997 o expediţie ştiinţifică în peninsula Kola, unde au fost descoperite resturile unei civilizaţii care urcă probabil cu douăzeci de mii de ani mai înainte. Referindu-se la rezultatele acelei expediţii, presa rusească anunţa că Hiperborea „leagănul tuturor popoarelor hiperboreene [...] nu numai că a existat, dar se găsea pe teritoriul Septentrionului rusesc" (**14**).

7. C. G.Jung e Károly Kerényi, *Prolegomeni allo studio scientifico della mitologia*, Boringhieri, Torino, 1972.
8. René Guénon, *Simboli della Scienza Sacra*, Adelphi, Torino, 1975 (trad.rom.: *Simboluri ale Ştiinţei Sacre*, Humanitas, Bucureşti, 1997).
9. Geticus, *La Dacia iperborea*, Edizioni all'insegna del Veltro, Parma, 1984 (în rom.: *Dacia hiperboreană*, Rosmarin, Bucureşti, 1994).
10. Nicolae Densuşianu, *Dacia preistorică*, ed. a II-a, Meridiane, Bucureşti,1986.
11. Virgil Cândea, *Viziuni ale Daciei arhaice*, Viaţa Românească, Bucureşti,1990.
12. Aleksandr Dughin, *Giperborejskaja teorija*, Arktogeja, Moskva,1993.
13. Aleksandr Dughin, *Rusia. El misterio de Eurasia*, Grupo Libro 88, Madrid,1992.
14. Vittorio Strada, „Scoperta Iperborea", în *Corriere della Sera*, 19 apr. 1998.

IN MEMORIAM

În noaptea zilei de 11 ianuarie a înserat de tot **Viorica Pârnac-Stănescu**, cea mai minunată muceniţă ce-a înfrumuseţat cu splendoarea excepţională a caracterului său hâdele temniţe comuniste, pe care le-a tot traversat în anii mulţi ce i-au fost dăruiţi, cu generozitate proletară, pentru vina de a fi dorit să rămână ceea ce i-a hărăzit Bunul Dumnezeu să fie: o creştină romancă aşa cum au fost toţi ai săi, din moşi-strămoşi.

Pentru felul în care şi-a purtat mucenicia ştiu că Maica Domnului o va primi cu braţele deschise pe Viorica, pentru că o cunoaşte bine după dragoste şi după dăruire. Cred neabătut că Mântuitorul îi va primi cununa de virtuţi alese pe care le-a înmulţit în numele Lui cel Sfânt, ca o vrednică vistiernică a talanţilor ce i s-au încredinţat. Ştiu, de asemenea, că va prezenta un raport strălucit cu privire la felul în care s-a achitat de lupta la care a fost chemată pentru un sfânt ideal, folosind numai armele permise: iubirea şi jertfa. Simt că acum, în faţa plecării sale, trebuie să-mi plec fruntea şi genunchii, cu evlavie şi cu recunoştinţă. Ar trebui să o fac liniştit şi tăcut, "în acelaşi ritm al inimilor noastre", aşa cum mi-a scris acum câteva zile în urmă. Dar constat că din toate simt doar cum mă doare sufletul. Cumplit mă doare. Nu pot să-mi imaginez că acei ochi minunaţi, de culoarea cicoarei, nu vor mai privi cerul aşa cum numai ei ştiau să o facă.

Dacă mă gândesc la destinul pe care l-a rotunjit într-o viaţă de om, mi se pare că chiar de la naştere tot ce se leagă de Viorica a fost deosebit, special, plin de înţelesuri numai de Domnul ştiute. S-a născut la Putna, locul duhovnicesc şi voievodal al Bucovinei, dominat de spiritul cel mare şi sfânt al lui Ştefan-Vodă. S-a născut la 7 noiembrie, dată nefastă, simbol al celei mai crunte asupriri peste ţara noastră, pentru abolirea căreia Viorica şi-a ars tinereţea pe rugul jertfelor fără număr. S-a născut în anul 1918, pruncă binecuvântată în an binecuvântat, când a intrat cu întreaga sa provincie în România cea Mare, moment de graţie unic în istoria acestui neam.

A primit de la tatăl său, profesor de matematică, o minte splendid organizată, trecând cu brio toate treptele de instruire: liceul la Rădăuţi, universitatea la Cernăuţi, ca mai apoi să devină asistentă la catedra de matematică a Universităţii ieşene.

De la mama ei, învăţătoare, dăscăliţa cea cu har, a primit o inimă plină de bunătate, de blândeţe, de generozitate, de smerenie nehotărnicită de nici un fel de orgoliu şi de o putere de dăruire dusă până la sfinţenie.

Am cunoscut-o într-un moment providenţial, prin 1943. Nu ştiam atunci că excursia noastră va fi o premoniţie. Ne dusese Iolanda pe Rarău, unde sub botezul unui răsărit de soare ca în poveşti am păşit pe urme dragi la schit, la cabană, pe cea mai generoasă dintre Pietrele Doamnei, printre Popii Rarăului, pe sub cetină de brad, pe iarbă mătăsoasă smălţuită cu flori. Viorica era o prezenţă discretă, foarte tăcută. Totul era frumos la ea, dar era foarte departe de a fi conştientă de frumuseţea ei. Nu s-a pus în valoare niciodată, în nici un fel. Privea în tăcere toate minunăţiile din jur, în minunaţii săi ochi albaştri era o lumină pioasă de parcă toată natura ar fi fost într-o liturghie, înfiorată de brâul mărunt de sunete de toacă ce venea dinspre schit.

Apoi ne-am reîntâlnit pe calvarul închisorilor comuniste, urmare firească a acelui fermecat Rarău. L-am urcat împreună preţ de o tinereţe (14 ani). Cum s-ar putea descrie în cuvinte cum ne-a înfrăţit suferinţa?! Cum s-ar putea uita clipele trăite, atât de speciale, atât de cutremurătoare?! Prin aproape toate grelele încercări am trecut împreună. Am fi putut împărţi şi moartea prin îngheţ, dacă satrapii ne-ar fi ţinut o clipă în plus în sinistrul izolator de la Mislea. Sunt cea mai în măsură să spun – şi chiar o spun cu tărie şi cu mâna pe inimă – că n-am cunoscut un suflet mai înalt, mai plin de virtuţi decât cel al Vioricăi.

Specială a fost viaţa ei, deosebită îi este şi plecarea. Nu a plecat singură. Tot în aceeaşi zi şi în jurul aceleiaşi ore, Domnul a suflat în lumânarea vieţii a **Nataliţei Nicolescu**, o vâlvătaie de suferinţă, un rug nemistuit de dureri copleşitoare. Acum, când scriu, e noapte târzie şi le simt în preajma mea. Ar vrea parcă să mă consoleze pentru durerea că nu mă pot duce să le pun la căpătâi o floare, martoră a iubirii pe care le-o păstrez amândurora. După ce voi încheia aceste rânduri închinate cu smerenie lor, voi plânge îndelung, pe săturate, pentru plecarea lor şi pentru toate câte au fost în viaţa lor, ca şi pentru cele ce ar fi putut să fie.

Toate câte le-am cunoscut, le-am admirat şi le-am iubit – le urăm să le fie luminos şi fericit zborul spre cerurile veşnicului Părinte. În nesfârşitul şir de martiri, numele lor va răsuna de-a pururi: Viorica, prezent! Natalia, prezent!

Aspazia OŢEL PETRESCU

DR. CRIŞAN MUŞEŢEANU

(25 aprilie 1915, Bucureşti – 4 decembrie 2006, Freiburg)

Pentru mine 2006 va rămâne anul în care Dumnezeu a chemat în împărăţia Sa trei personalităţi monumentale ale românilor de pretutindeni – Ion Gavrilă Ogoranu, Părintele Gheorghe Calciu-Dumitreasa şi Dr. Crişan Muşeţeanu. Dacă profilurile primilor doi, simboluri ale rezistenţei româneşti anticomuniste, prin lupta în munţi sau prin credinţă, încep să fie (re)cunoscute (e drept că încă mult prea puţin), statura doctorului Crişan Muşeţeanu, în ciuda titlurilor de cetăţean de onoare al Galaţiului (2002) şi de Doctor Honoris Causa al Universităţii din Galaţi (2004), aşteaptă încă să fie descoperită de conştiinţa publică de acasă. Deoarece am avut bucuria de a-l cunoaşte şi de a-i fi aproape în ultimii 10 ani, încerc să schiţez, pe cât îmi îngăduie puterile, portretul unui român cu un destin aparte.

Medic şi cercetător ştiinţific format la şcoala marilor profesori ai Universităţii bucureştene dintre cele două războaie, dar şi, cu bursă Humboldt, la şcoala germană a Facultăţii de Chimie, Fizică şi Matematică din Jena (prof. Butenandt, premiat Nobel); activ profesional în Germania, după 1969 şi până la 87 de ani, la renumitele instituţii Robert Koch, de boli infecţioase, din Berlin, şi Max Planck, de imunologie, din Freiburg; membru al mai multor societăţi medicale şi reviste de specialitate prestigioase; dascăl adulat a nenumăraţi medici germani răspândiţi în întreaga lume; creator al unui vaccin utilizat pe scară largă în SUA – s-a folosit de partea care i-a revenit din tantiemele cuvenite institutului datorită creaţiei sale pentru a susţine cu generozitate oameni de valoare români în care a crezut, ziare de atitudine civică şi cultură cu adevărat independente (ca *Jurnalul literar*) sau biserici păstorite de slujitori cu har.

Actor şi martor lucid, timp de aproape un secol, al frământatei istorii a României şi Europei, dotat cu o memorie fabuloasă şi un excepţional dar al cuvântului, Dr. Muşeţeanu ne-a lăsat o operă diversă, originală, densă şi durabilă. A publicat puţin, cea mai mare parte a prozei sale urmând încă a fi editată. Dar cred că oricine deschide doar unul din cele două romane – *Lumea copilăriei mele* sau *Strigătul* (în prima ediţie: *Amintiri din război: 1941-1944*) – este copleşit simţind amprenta regală, aripa nemuririi. Gălăţenii au înţeles imediat că nimeni, nici un scriitor sau istoric, n-a ridicat oraşului lor un monument mai viu şi mai durabil, şi i-au adus prinosul cuvenit.

Campania din Est, descrisă în Strigătul, a surprins şi impresionat atât pe români, cât şi pe ruşi sau pe germani, prin "viziunea cu totul nouă". De fapt, cred că perspectiva din care este văzut războiul în această carte nu putea fi alta, ea datorându-se marii comprehensiuni, indiferent de naţie şi parte beligerantă, a tot ce este omenesc şi a capacităţii autorului de a iubi, în sensul creştin al cuvântului.

Poet îndrăgostit de versul clasic (tărâm prin care am avut şansa să-l întâlnesc şi unde mi-a fost învăţător), era capabil, necunoscând invidia, a se entuziasma de stihurile altora ca foarte puţini. Erudit cunoscător al liricii clasice, a fost şi un apărător decis al artei poetice în faţa pervertirii şi vulgarizării ei contemporane.

Viguros, viu, curios şi activ, iubea viaţa, frumosul, mâncarea bună şi băutura aleasă. A avut o vie şi vinuri proprii până în ultimii ani, ajutat şi de talentele deosebite, atât culinare, cât şi enologice, cultivate la sfaturile şi îndemnurile sale, ale celei de-a doua soţii, de origine germană, D-na Jutta Hasse-Muşeţeanu. Rareori mi-a fost dat să întâlnesc o pereche atât de armonioasă. Începând cu chestiunile profesionale şi până la cele artistice, comunicarea, înţelegerea şi sprijinul au fost depline. Cunoscătoare a limbii italiene, D-na Muşeţeanu seducea, din primul moment, orice român care le călca pragul, printr-o limbă română cu accent italian, de o savoare aparte. Dăruită cu un incontestabil talent poetic, ea a reuşit să transpună *Strigătul* într-o limbă germană suplă, perfect adaptată originalului. În primitoarea lor casă, loc predilect de întâlnire al românilor din Freiburg, sau doar trecători pe acolo, am avut privilegiul să asist la discuţii, controverse sau povestiri de neuitat şi să cunosc multe personalităţi ale culturii româneşti din ţară sau din exil, dar şi germani sau italieni. Spaţioasă şi liniştită, având şi un crâmpei de grădină, interiorul casei încânta prin siguranţa gustului, caracteristic colecţionarilor iubitori de frumos şi rarităţi. Dr. Muşeţeanu a mărturisit nu o dată, că priceperea de a aprecia la justa valoare tot ce găsea prin magazinele de antichităţi o datora evreilor. Cu unii, prieteni din copilărie, oricât de departe, păstrase mereu legătura. El, care în tinereţe, asemeni multor intelectuali de valoare, fusese legionar. Un legionar care, dezamăgit şi revoltat, părăsise mişcarea imediat după asasinarea lui Nicolae Iorga. Un fost legionar care vorbea fără patimă despre slăbiciunile şi greşelile mişcării, pentru care Legiunea murise şi nu credea în reînvierea ei, dar care nu se sfia să-şi manifeste dezacordul cu mistificatorii ce-i atribuiau acesteia false păcate. Integru şi intransigent, în momentul când comuniştii au desfiinţat Biserica Greco-Catolică, înglobând-o în Biserica Ortodoxă, a renunţat în semn de protest la ortodoxie, trecând la greco-catolicism. Moştenise de la părintele său, care-şi botezase feciorii Crişan şi Horia, respectul şi simpatia deosebită pentru ardeleni. De aici, poate, cultul pentru lucrul bine făcut, îndelung cumpănit.

Trecuse prin multe şi cunoscuse atâţia oameni de seamă, mai ales în România secolului trecut, încât puteai fi sigur că orice nume, orice întrebare îşi avea răspunsul – o istorioară adevărată, captivantă, aşa cum numai el ştia să povestească, presărată cu amănunte surprinzătoare, datorate spiritului de observaţie şi memoriei prodigioase, reînviind parcă o întreagă lume. A fost la curent până în ultimele zile cu tot ce se întâmpla pe mapamond, şi mai ales în România. Citea zilnic enorm, şi ziare desigur, dar întotdeauna cele mai interesante cărţi nou apărute. Cu impresionanta lui bibliotecă, doldora de volume, conspectate adesea cu creionul în mână, se întreţinea nu doar în română, ci şi în latină, elină, germană, franceză, italiană sau engleză. Ştia oricând la ce autor, în care carte, la ce capitol puteai găsi citatul de care aveai nevoie. Scria în fiecare zi, muncind cu o plăcere şi o consecvenţă atipică, din păcate, românilor, pentru că el ducea întotdeauna lucrul până la capăt. De aceea s-a realizat atât de deplin. A fost, poate, şi gena de luptător. Pentru că atât fratele bunicului patern, în războiul pentru independenţă, cât şi tatăl, Victor, în primul război mondial, şi fratele Horia, în cel de-al doilea, au fost decoraţi pentru eroism. Câte familii ale neamului românesc se pot mândri cu aşa ceva?. Atunci însă când a ştiut că suferă de o boală incurabilă, pentru a-i scuti pe cei dragi de suferinţa agoniei lui, a vrut să moară cât mai repede. A refuzat categoric perfuziile, oxigenul, orice mijloc de a-şi prelungi viaţa. Orfan de tată de la o vârstă foarte fragedă, luase viaţa în piept şi ştia să lupte, dar şi să-şi iubească familia. Legătura cu prima soţie, care n-a vrut să părăsească România, nu s-a întrerupt niciodată. Pe cele două fete a reuşit să le aducă în Germania, unde nepoţii s-au putut bucura de dragostea şi sprijinul atât al bunicului, cât şi a unei adevărate, din tot sufletul, bunici germane. A avut şi satisfacţia de a-şi vedea feciorul, în România de după 1989, ajuns acolo unde talentul şi capacităţile sale îl îndreptăţeau să ajungă.

Cred că singurul talent al doctorului Muşeţeanu pe care l-a moştenit de la tatăl său, dar nu l-a cultivat, a fost desenul şi pictura. A compensat această renunţare prin colecţia de grafică şi pictură cu care s-a înconjurat.

Judeca drept, lipsit de prejudecăţi şi patimă, dar nu se considera infailibil. Îţi cerea părerea, asculta cu interes, se informa, cugeta şi uneori recunoştea cinstit: "Să ştii că m-am înşelat...". Cucerea prin sinceritate, căldură şi real interes, prin capacitatea de a se entuziasma şi de a admira adevărata creaţie, adevăratele caractere. Suflet curat, era uneori de o spontaneitate dezarmantă, spunând tot ceea ce gândea, fără a jigni însă, pentru că o astfel de intenţie, era evident, lipsea cu desăvârşire.

În pofida vârstei, a faptului că de câţiva ani îi răsăriseră mestecenii în păr şi în barbă, vitalitatea trupului impunea şi mai ales vioiciunea spiritului său era de o tinereţe debordantă. În preajma lui am înţeles de ce unii oameni sunt înconjuraţi cu mai mult decât respect şi dragoste, cu veneraţie.

Dezamăgirile şi tristeţile lui erau legate, cele mai multe, de degringolada şi marasmul moral al României. Ultima tristeţe a fost să fie încercarea, nereuşită, de a salva Biblioteca Română de la Freiburg, depozitară de mari valori şi cel mai cunoscut institut al românilor din afara hotarelor, aflată la discreţia iresponsabilă a unor oportunişti ce-i administrează falimentul.

Personalitate complexă de tip renascentist, interesat şi documentat enciclopedic în multe domenii, cu o gândire clară, ce ajungea la esenţă, atunci când l-am cunoscut era deja o "instituţie", cu o fascinantă putere de atracţie. Nu mă îndoiesc că ar fi putut dialoga firesc, fără complexe, cu oricare dintre marile spirite ale contemporaneităţii sau ale trecutului. Sunt convins că, o dată descoperit, intrând în câmpul său de gravitaţie, generaţii de români vor dialoga cu el. Nu mi-l pot imagina odihnindu-se. Cred că la poarta raiului prima întrebare pe care a pus-o Sfântului Petre a fost: "Unde este biblioteca?". Şi mai cred că nu s-a înşelat – în preajma bunului Dumnezeu se va simţi ca lângă un frate mai mare.

Gheorghe OLTEANU

ALEXANDRU BĂNCESCU

După o lungă şi grea suferinţă, s-a stins din viaţă, pe 1 decembrie 2006, încă un frate din Bucovina, Alexandru Băncescu, ce a fost înmormântat în cimitirul din Capu-Satului (Câmpulung-Moldovenesc).

Născut la 2 septembrie 1924 în Capu-Satului, nepot după mamă al cunoscutului poet-luptător Vasile Blănaru-Flamură, Alexandru Băncescu a cunoscut timp de 13 ani, ca deţinut politic, calvarul închisorilor antonesciene şi comuniste (lagărul de la Târgu-Jiu, apoi Piteştiul, Aiudul şi Gherla). Chinurile suportate în cei 13 ani negri au lăsat urme adânci în sănătatea sa, încât până în anii bătrâneţii avea coşmaruri cumplite în somn, strigând noaptea şi trezindu-i pe cei din jur.

După studiile liceale efectuate în Câmpulung-Moldovenesc şi continuate la Liceul Ferdinand din Storojineţ, a fost student la Facultatea de Drept din Iaşi. Nu şi-a terminat studiile universitare, fiind întemniţat din 1948 până în 1964 (cu câteva întreruperi). S-a căsătorit în 1969 şi are 2 copii: o fiică, licenţiată în Filozofie şi Teologie, în Bucureşti, şi un fiu, ceferist, în Cîmpulung. După căderea comunismului, a fost membru activ al A.F.D.P.R. şi apoi al Partidului Pentru Patrie. Cine l-a cunoscut, l-a preţuit pentru nobleţea caracterului său şi pentru frumoasa-i voce, mai ales când intona "A venit aseară mama din sătucu-i de departe...". Era jovial, blând, cinstit şi foarte corect.

Dumnezeu să-l ierte şi să-l primească în ceata drepţilor Săi!

(Tatiana Vlad Guga)

Cum a vrut Băsescu să mă dea afară

Eu nu-l văd pe Traian Băsescu precum un zeu şi nu l-am văzut niciodată aşa. Este, la urma urmei, un om cu calităţile şi defectele lui, dar cred că, după sistemul ticăloşit promovat de Adrian Năstase, un preşedinte precum Băsescu, vulcanic, spontan şi pus pe fapte mari, e mai mult decât necesar.

Am chiar o reală simpatie faţă de Băsescu, deşi era cât pe ce să o încurc din cauza lui. În Campania pentru Primăria Capitalei din 2000 am făcut un articol-*incognito* despre lipitorii de afişe. Practic, două săptămâni m-am prezentat pe la toate partidele, să ajut ca voluntar în campanie. La PNL mi-au dat cu flit, cu ApR-iştii am rămas într-un copac (că mi-au furat nişte ţigani scara), la UFD-ul lui Vosganian am pregătit mitingul şi era să fiu numit şef la tineret, iar la Viorel Lis am luat o ţeapă de zile mari, că nu m-a plătit. Ei bine, la PD, sectorul 3, m-au refuzat elegant pe motiv că lucrează cu nişte orfani. Un lucru total ilegal, pentru că în loc să stea noaptea în cămin, ăştia lipeau afişe cu ardeiul lui Băsescu. Plus că plata minorilor era ilegală. Evident că Băsescu habar nu avea de asta. Am trântit un articol: „Orfani pentru partid". A doua zi, dis-de-dimineaţă, m-a trezit Cornel Nistorescu, director la acea vreme, trezit şi el din somn de Băsescu, care m-a acuzat că am luat şpagă de la Oprescu şi că vreau să-l termin. Ziarist bătrân, Cornel Nistorescu l-a liniştit pe Traian Băsescu, care, punând fără mari scrupule democraţia în cui, îi cerea pur şi simplu să mă dea afară!

Eu l-am votat pe Traian Băsescu, chit că puteam avea resentimente faţă de el. Actualul preşedinte al statului merită stimat şi numai pentru motivul că are mai multă grijă decât alţii de românii din jurul ţării. A fost în Serbia şi a dat cu pumnul în masă pentru drepturile românilor persecutaţi acolo. A fost la Chişinău şi a insuflat credinţă basarabenilor. Ba chiar l-a invitat pe Voronin să se unească cu patria-mamă! A făcut Ion Iliescu asta? Nu, Ion Iliescu a semnat tratatul cu URSS, iar când auzea cuvântul Moscova, lua poziţie de drepţi şi în somn, ca în tinereţile sale staliniste.

Emil Constantinescu, ridicolul „lider regional", ni i-a pus pe sârbi în cap, a reuşit ruşinoasa performanţă de a semna tratatul cu Ucraina şi a (re)inventat termenul de „sacrificiu istoric". De parcă România întreagă era moşia lui şi dispunea de ea după bunul plac. Bine că l-au învins securiştii, că cine ştie ce sacrificii mai era în stare să facă!...

Faţă de Ion Iliescu şi Emil Constantinescu, Traian Băsescu măcar ştie ce este *sentimentul naţional*. Ştie ce reprezintă drapelul României, pentru că nu degeaba l-a plimbat cu nava sa pe toate oceanele. Şi cred că este sincer impresionat când i se cântă imnul.

Fie şi numai pentru acest lucru merită stimat mai mult decât alţii. Pot să-l facă zeci de mii de ani beţiv, sau să facă glume pe seama lui şi a Elenei Udrea. O avea toate păcatele din lume, dar măcar *simte româneşte*. Iar pentru mine acest lucru înseamnă foarte mult. *(Fl. Bichir)*

Goana după o dreaptă inexistentă

Ţărăniştii n-au fost niciodată de dreapta, ba dimpotrivă. Cu toată componenta sa conservator-ardeleană, în perioada interbelică Partidul Naţional Ţărănist, prin programul său agresiv-rural, s-a postat la stânga eşicherului politic. În afară de Mişcarea Legionară şi de câteva partide efemere (gen Liga Apărării Naţional Creştine – LANC – a profesorului A. C. Cuza, sau Frontul Românesc al lui Alexandru Vaida-Voevod), dreapta românească – în sensul „european" şi actual al termenului – a aparţinut Partidului Naţional Liberal (şi el de stânga la origini). La întărirea burgheziei româneşti, la reformele instituţionale, la controlul monetar, toate izvorâte din lozinca „Prin noi înşine", naţional-ţărăniştii nu au putut să răspundă decât printr-un program economic destul de precar şi îngălat (al lui Virgil Madgearu) şi printr-un populism ieftin, ridiculizat în epocă prin iţarii lui Mihalache. Nu întâmplător Biserica Ortodoxă Română, cea mai conservatoare instituţie a ţării, a sprijinit politic PNL, combătând violent ţărănismul, pe care, din pricina numeroasei sale componente greco-catolice, îl califica drept „papistăşism".

Nici după 1989, renăscutul PNŢ, la care „Seniorul" Coposu a adăugat codiţa „Creştin şi Democrat", nu a făcut o figură de dreapta, deşi a fost perceput ca atare din pricina anti-comunismului său (mai puţin radical în fapte decât în discurs) şi a cererilor insistente de *restitutio in integrum*. În chiar primii ani, PNŢ-CD-ul a renunţat la mesajul naţional, lucru care a dus la crearea PUNR-ului în Transilvania, regiune care prin definiţie era bazinul său electoral, fieful lui Iuliu Maniu. O altă greşeală a fost abandonarea mesajului rural, dând astfel posibilitate PDAR-ului să se înfiinţeze şi să culeagă voturi în satele din Regat.

De 17 ani schema politică românească este dezechilibrată, şi asta pentru că dreapta este admirabilă, dar... lipseşte cu desăvârşire. Partidele etichetate a fi „de dreapta" nu au reprezentat în anii post-decembrişti decât un surogat, sau au ajuns a fi catalogate astfel, din lipsa unor reprezentanţi autentici ai valorilor fondatoare ale Dreptei.

Structural de dreapta, PNL-ul a ajuns de centru din pricina ispitei populiste, născute din politicianism şi sărăcia post-comunistă. Noul PLD, cu toate declaraţiile sale de fidelitate faţă de dreapta, prin conotaţiile sale social-civice alunecă mai mult spre centru, mult mai în stânga actualului PNL, acaparat de Tăriceanu.

Nevoia de un pol al dreptei este evidentă prin încercarea Partidului Democrat – a nu se uita: continuator al FSN! – de a-şi găsi o identitate creştin-democrată, „populară" (în sensul european de azi al cuvântului). Cu o stângă deocamdată redutabilă în România, PD-ul nu-şi poate găsi bazin electoral decât la dreapta. Zbaterile ideologice ale PNŢ-CD, ale PNG, ale partidului lui Talpeş (care ţinteşte şi el spre o dreaptă... neosecuristă) arată că există o certă seducţie conjuncturală a dreptei, nematerializată încă în mod convingător.

Confuziile doctrinare fac însă ca multe dintre aceste încercări să pară ridicole. Un mesaj autentic de dreapta trebuie să conţină, în termeni ideologici, *conservatorism*, *naţionalism*, *creştinism* – lucru care pare a fi însă uitat sau neluat în serios.

Cum să se coaguleze dreapta românească atâta vreme cât în prezent ea se reduce la un mănunchi de intelectuali, care se recunosc mai mult în ceea ce se numeşte neoconservatorism (nereprezentat ca atare de nici un partid actual)? *(Fl. Bichir)*

AŞ PLÂNGE, DAR NU POT DE RÂS...

PREZENTUL CARE ARE VIITOR...

Din înţelepciunea lui Gigi Becali

Am promis că pe trădătorul ăsta de Dan Voiculescu o să-l distrug până când o să-l nenorocesc.

Eu am ajuns aici pe labele mele de urs şi pe sabia mea.

Nici nu ştiţi ce sensibilitate am eu în suflet, dar nu ştiu să mă exprim. Dacă aş şti, aş vorbi mai frumos decât Liiceanu şi Pleşu.

Am citit "Manualul războinicului luminii" cu două markere. Cu galben am subliniat pasajele care mi-au plăcut şi unde m-am identificat cu eroul cărţii, iar cu verde pe cele care nu mi-au plăcut şi nu le-am citit.

Ştiţi cât de mult scuip eu televizorul la mine acasă? Cum văd un nenorocit care vorbeşte de binele public, cum îi trag un scuipat!

După ce-am văzut filmul "Mihai Viteazul", mi-am zis că vreau să fac şi eu pentru România ce-a făcut Mihai Viteazul, sau măcar Amza Pellea.

Partidul Noua Generaţie are o orientare de centru, când la stânga, când la dreapta, de la caz la caz...

Partidul Noua Generaţie va fi Biserica politicii româneşti, iar eu voi fi Sfântul Petru.

Eu sunt preşedintele preşedinţilor preşedinţilor.

Tăriceanu, VIP? Vă spun eu ce VIP e – Very Inportant Papagal. Auzi la el, ce tupeu obraznic!

Mă sperie atracţia acestui partid care o are la populaţie.

Am vorbit cu văru-meu Giovanni şi cu Victor să facem un partid care să fim mai tari ca fraţii Kennedy. Am fi condus România. Dar n-au vrut, fraierii!

Steaua va purta zimbrul lui RAFO pe piept pentru un milion de euro. Asta înseamnă că Steaua nu-şi murdăreşte tricourile decât pentru sume care merită.

Middlesborough s-a calificat în faţa lui Basel fiindcă mi-a făcut mie Dumnezeu plăcerea să jucăm cu ei şi să-mi iau cămăşi din Anglia.

Eu cu viaţa mea, în fiecare dimineaţă, de când mă dau jos din pat, fac istorie.

M-am certat şi cu Mitică Dragomir, dar fără jigniri. El m-a făcut oligofren, eu l-am făcut zdreanţă, dar nu ne-am insultat.

Două ore şi jumătate eu n-a existat nici o secundă în care să nu fiu campion.

La botezul copilului lui Dică am băut şampanie şi după aia am spart paharul fiindcă aşa sunt eu: sunt un om care am sentimente, care trăiesc.

Dacă marcăm un gol la început, pe urmă putem şi să jucăm şi la 0-0.

N-are cum să mă bată Copos pe mine în postul Paştelui. El e utecist, eu sunt creştin. Păi credeţi că Dumnezeu nu vede?

Meritul pentru titlul câştigat de Steaua e 50% al lui Olăroiu şi 50% al lui Protasov, dar cel mai mare merit e al meu.

Atunci când sunt supărat, mă retrag între oile mele şi mă liniştesc...

www.punctecardinale.ro
e-mail: redactia@punctecardinale.ro
PUNCTE CARDINALE S. A. L.
cont: B. R. D. Sibiu RO48BRDE330SV02146903300
ISSN: 1223-3145

Gabriel CONSTANTINESCU (director), Răzvan CODRESCU (redactor şef), Demostene ANDRONESCU (redactor şef-adjunct), Ligia BANEA (secretar de redacţie), Marcel PETRIŞOR, Claudio MUTTI (corespondent Italia)
Adresa Redacţiei: 550399 SIBIU – Calea Dumbrăvii 109, tel./fax 0269/422536

Tehnoredactare computerizată PUNCTE CARDINALE
Tipar: Masib S.R.L